

Saaka wvù Jee wvu ekumε Jisos no **Jon** **to Saᵑεε**

Fiεε fi nu ê ᵑwa' Jon wvun e

Saaka wvù jee wvun wvù Jon to saᵑεε nu ε wvú duᵑci le Jisos nu Diεw Nyo' yì to nu wase foᵑkεw ε yì mεy lo, ε é nu yì yì to nu ε tu wee wvu. ᵑwa' wvudvu keβεε jemyi le saaka wvù jee wvun nu ε bó to saᵑ wvu le bonyii bò taᵑᵑke nulo ebee le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε, nu Waa Nyo', é bó lese fitele yì ye le, é bó ke ekeᵑke nshii wvù mεy lo (20:31).

Fiεε fi Jon nu ε saᵑ ε biinen ê ᵑwa' wvun e nu ekumε nnya yì è nu nshii wvù mεy lo wvù nu nje Klistu. Nnya yin nu mbuwma ε wvú kew keseen, ε wvú nu fô bonyii bò nu ε bee le Jisos nu je, ε è nu wvú keceεy, ε è nu wvú nshii. Je mi yì Jon saᵑ ᵑwa' wvun jó yì nu naa lo jεey nu yì duᵑci no Jisos to joo mwεem mvù bonyii kee yì nshii wvun e keeyεyi no mwεem mvu ê keyoy e nu.

Bikuu bi mwεem e ê ᵑwa' wvun e

1:1-18 Keᵑkεwce ekumε Jisos

1:19-51 Ekumε Jon Nleseεjoo noo boom bo ᵑgoo le bo Jisos e bo fwe

2:1-12:50 Ekumε no Jisos to ghane gee lemme diεw

13:1-19:42 Ekumε εdiuw ε Jisos yo fokemεse Jelusalem bô mbew jó le

18:1-19:42 Ekumε no bó to sawεε nsaw Jisos ke ghan ta wvú yì kentam e

20:1-31 Ekumε no Tata Jisos to buyεε yì kpwe le, duᵑce ekole kew ê bonyii bew

21:1-25 Kemese: E Jisot dunje ekole kew ê boom bew bo
ngoo le Galilee

E Diew tu wee wvu wum

¹ Ê to nu fonkew e Diew nu wase. Diew yidvu to nu bô Nyo', e Diew yidvu to nu Nyo'. ² Wvú to nu wase dvú fonkew bô Nyo'. ³ Nyo' to bom mwëem mvunciim fele can ye le. Ke fiëe nu naa lo dvú fimwaan fi Nyo' to bomëe se wvú ke. ⁴ Wvú keñke nshii yî ye le, e nshii wvudvu nu n'yuu fô bonyii le. ⁵ N'yuu wvudvu e no baa ê ejiwe le, e ejiwe kedvu yaa nulo ejimse naa lo wvú ke. *

⁶ Wee mvu nu dvú wvù Nyo' to tumëe e diee nu le Jon. ⁷ Wvú to to keejeme ekumë N'yuu, eben jim nsaw we, wvu le wen ege é bonyii bocii elese fitele yî N'yuu wvudvu le. ⁸ Ke wvú wvù Jon to nu N'yuu wvudvu ke. Wvú to to ke keeben e è nu jim nsaw wvu N'yuu wvudvu. ⁹ N'yuu wvu kecéey wvù dunji n'yuu ê bonyii bocii to too yî woñ wvun e.

¹⁰ Wvú to nu yî woñ e, e woñ wvun nu e Nyo' to bom fele can ye le, geenë e bonyii bô è nu bo yî woñ wvun e fañe yaa ekieë wvú ke. ¹¹ Wvú to nu e to woñ we le, e bonyii bo bew fañe yaa efiisen wvú ke. ¹² Geenë, e bonyii bocii bô to fiisenë wvú, lese fitele yî ye le, nu e wvú to nya mvungay ê bó le bó enù wase boom bo Nyo' le. ¹³ E ke boom bo Nyo' le ban nu e bó boke bii elemë ke kfuu le, kenëe no wee shieele, kenëe mboo wee wvu wum e ke. Bó boke bii e è nu mboo wvù è nu wvu Nyo' le.

1:1 Kej 1:1-2:4; Jon 17:5; Fili 2:6; 1Jon 1:1-2; Mwm 19:13-16 1:3 1:9-10;
5:26; 1Kol 8:6; Kolo 1:16-17; Ibu 1:2; Mwm 3:14 1:5 Kej 1:3-4 * 1:5
kenëe le, e ejiwe kedvu yaa nulo ekieë naa lo wvú ke. 1:6
Mat 3:1 1:8 1:20 1:9 8:12; 17:25; 1Jon 2:8 1:12 1Jon 3:1; Gal 3:26;
4:5 1:13 3:3, 5-6; 1Bi 1:23; 1Jon 3:9

¹⁴ Diɛw yidvu to nu ε tu wee wvu wum no cee ê bese enteleɲ, ε wvú ε yiɲsen bô mbuwma noo keceɛy. Ε bese yen bvukuke bwew e. Bvukuke bvù è nu bu Wan wvù è mey ke wvú wvù ne fô Ice le.

¹⁵ Jon to nu ε ben jim nsaw ekume wvú no fuuɲke gayte le, “Wvun nu wee wvù me nto njemyi ekume wvú ηgayte le, ‘Wee wvù too ê me ejim kuuke fele me, njefo wvú to nu wase ε me nse ηke no nu dvú.’ ” ¹⁶ No wvú nu ε yiɲsen bô mbuwma, wvú ε mum ε no nyaa beene bocii mbuwma yî mbuwma le. ¹⁷ Beene kee lo le Nyo' to nya bonci fele can Muses e. Geenɛn, mbuwma Nyo' bô keceɛy nu ε to fele can Jisós Klistu le. ¹⁸ Ke wee nu dvú wvù ke nu ε yuu wase yen Nyo' le ke. È nu ke Waa we wvù è mey ke wvú wvù nu mbew wvú wvù Ice le wvù nu ε ge beene ε kiεε wvú.

Wee wvù è to nu Jon Nleseejoo

(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18)

¹⁹ Fin nu fiεε fi Jon to jemyεε seke bikuu bi Bojuu le bi Jelusalem to tumεε bocee ncese bô bonyii bo Lεwe le le bó ebife ê Jon le laa è nu wvú wvù yeε le. ²⁰ Jon to baa tun keetfuse mbife wvubo ke. Wvú to nu ε jeme lo bô diuw we le, “Ke è nu me wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε ke.” ²¹ Ε bó bife ê wvú le, “Tu è nu wo wvù yeε? È nu wo wvù Elayja le?” Ε wvù tfuse ê bó le, “Ke me nu Elayja ke.” Ε bó bvuu bife le, “È nu wo wvù Wee Ntum Nyo' we le?” † Ε wvú tun. ²² Ε bó bvuu bife ê wvú le, “Tu è nu wo wvù yeε? Wo gay

1:14 Gal 4:4; Fili 2:7; 1Tim 3:16; Ibu 2:14; 1Jon 4:2; Mat 17:2; Jon 2:11; 1Jon 1:1-3 **1:15** 1:24-27, 30; 5:31-34, 36 **1:17** 7:19; Ksm 31:18 **1:18** 6:46; 14:8-9; Ksm 33:20; Mat 11:27; 1Tim 6:16; 1Jon 4:12 **1:19** 5:33 **1:20** 3:28

1:21 Mala 4:5; Dito 18:15, 18; Mat 2:14; Jon 6:14 † **1:21** Bojuu bomew to cεyte wee ntum Nyo' wvù nu diεwe Muses e, geenɛn ε bomew kee le wee ntum Nyo' wvudvu nu ke enu Mboyse wvù Nyo' to kawεε.

le la ekume ekole kuw? Ke see é bese ekeŋke fiε fi bese ekase egen etfuse ê bonyii bò tum bese?” ²³ E Jon tfuse ê bó no Yesaya wvù wee ntum Nyo' to jemyε le, “È nu me diεw yì fuunke ŋkpwaante le, ‘Bó enele je Tata é yí enù teyey.’”

²⁴ Bonyii ban nu ε è to tum Bofalasii bó. ²⁵ E bó bife ê Jon le, “É è baa nu wo wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε kenεε Elayja, kenεε Wee Ntum Nyo' wε, wo ε no leese bonyii ê joo nje la?” ²⁶ E Jon tfuse ê bó le, “Me nleese ke fiem bonyii ε è nu ê joo, geenεn wee mvu nu dvú ê ben ente ε ben yaa kee wvú ke. ²⁷ È nu wvú wvù too ê me εjim, ε me mbaa ncm enkpwentεn keenfay laba we ke.” ²⁸ Fiεε fin ficii to kooyi ε è nu Betani Joo Joodan kewvu keki fò Jon to leese bonyii ê joo.

E Jon dunce Waa Njee Nyo' ê bonyii

²⁹ E ekfuŋ buy yuu, ε Jon yen ε Jisos too, ε wvú mum gay le, “Ben etaa eyεn, wvun nu Waa Njee Nyo' wvù cawsee bibefε bi yì nshε le! ³⁰ È nu wvú wvù me nse njemyi ekume wvú ŋgayte le, ‘Wee mvu too ê me εjim kuuke fele me, njefo wvú to nu wase, ε me nse ŋke no nu.’ ³¹ Ke me keβεε nto ŋkee wvú ke. Geenεn, ε me nto nto no nleese bonyii ê joo wvu le bonyii bo Islael ekiεε wvú.” ³² Jon to nu ε bvuu jeme keeben jim nsaw we gay le, “Me nto nu ε n'yεn ε Keyoy shiile too fowe diεwε εbembe le, to no nu yì ye le. ³³ Ke me keβεε nto ŋkee wvú ke. Geenεn, wee wvù to tumεε me le me ento enleesè bonyii ê joo to nu ε gay ê me le, ‘Wee wvù wo nu ke eyεn ε Keyoy ε shii fowe ε to ε no nu yì ye le, nu wvù nu ke eleese bonyii ε è nu can Keyoy ke

1:23 Yesa 40:3 1:25 1:33; Mat 21:25 1:27 1:15; Lem 13:25 1:28 10:40; Mat 3:13 1:29 1:36; Yesa 53:6-7; 1Bi 1:19; 1Jon 2:2; Mwm 5:6 1:30 1:15 1:32 Mat 3:16

Yuule le.' ³⁴ Fifiñ nu fiεε ε me nto nu ε n'yeñ, ε no nleeme jim nsaw wvudvu ηgayte le wee wvun nu Waa Nyo'."

*Bonyii bô to yaw*εε no nu boom bo Jisos e bo ηgoo le

³⁵ Ε εkfuñ buy yuu, ε Jon bvuu no leeme fe fô wvú to leeme bô boom bew bo ηgoo le bofeε. ³⁶ Ε wvú nε yeñ no Jisos lene fele, mum gay le, "Ben etaa eyen, wvun nu Waa Njee Nyo'."

³⁷ Ε boom bew bo ηgoo le bo bofeε ba dioo yuw no wvú gay nonen, mum nε no bii Jisos e. ³⁸ Ε Jisos barjke ye yeñ no bó bii, bife ê bó le, "Ben gomte ε è nu la?" Ε bó bife ê wvú le, "Labay, wo cee feε?" (Diee di Labay din nu le, "Wee N'yeeyi wvu Baay.") ³⁹ Ε Jisos tfuse ê bó le, "Ben eto eyen." Ε bó mum gen yeñ fô wvú to cee. Ε bô bó mum no nu ε ekuñ ghan jiim. Kefew kè bó to bie wvú le to nu wase ke diewe didiuu dinew e fokieguu. ⁴⁰ Wee mwaaj ηgoo bonyii bo bofeε bô to yuweε no Jon jemyεε mum bi Jisos e to nu Andulu wvú waa bwee Semon Bita. ⁴¹ Ε Andulu wvudvu mum gen lo gom waa bwee wvú Semon, see ê wvú le, "Bese nu ε yeñ wase Mboyse wvú Nyo' to kawεε le" (fi nu le Klistu). ⁴² Nonen, ε wvú mum jo Semon gen bô wvú fô Jisos e. Ε Jisos taa wvú nen tuññ, gay le, "È nu wo wvú Semon wvú waa Jon. Bó nu ke eteñe wase wo le Sefas." (Diee di le Sefas din nu Bita).‡

Ε Jisos tee Filew bô Nataniel

⁴³ Ε ekuñ ke buy yuu, ε Jisos yeñ le wen nu egen keba kè Galilee le. Ε wvú gen yeñ Filew e, gay ê wvú le, "È biñ me le." ⁴⁴ Filew wvun to nu wee wvu ê kelaante kè Besayda le. Ε kelaante kin nu ke bo Andulu bô Bita le. ⁴⁵ Ε Filew gen

1:34 1:49; 5:18-23; 10:36; 11:27; 20:31; Mat 3:17; 27:54; Lem 9:20 1:36 1:29

1:40 Mat 4:18-20 1:41 4:25 1:42 Mat 10:2; 16:18 ‡ 1:42 Diñ nu le Te. 1:45 Dito 18:15; YeSa 42:1-4; Esek 34:23; May 5:1-3

gom Nataniel gay ê wvú le, “Bese nu ε yɛn wase wee wvù Muses to saɲɛɛ ê Ɔwaa' bonci le ekumɛ wvù bô wvù bonyii bo ntum Nyo' le to saɲɛɛ tɛn ekumɛ wvù. Wee wvun nu Jisos wvu Nasalet wvù waa Yosew.” ⁴⁶ ε Nataniel tfuse ê wvú le, “Fiɛɛ fi jee nulo ebuy Nasalet e?” ε Filew gay ê wvú le, “To eyɛn.” ⁴⁷ ε Jisos ke yɛn no Nataniel too, jeme ekumɛ wvù le, “Ben etaa eyɛn, wee wvun nu naa wee wvu Islael wvu keceɛy. Ke nce kenlɛɛma nu yî ye le ke.” ⁴⁸ ε Nataniel bife ê Jisos le, “Wo ghan nɛɛ ε sɛ kiɛɛ me?” ε Jisos tfuse ê wvú le, “É Filew sɛ keeke eto etee wo, nu ε me mbe ε n'yɛn wase wo le ê kenyi ke kete ke fig e kiɛ le.”[§] ⁴⁹ ε Nataniel tfuse ê wvú le, “Labay, wo nu Waa Nyo'! Wo nu Nfon wvu Islael!” ⁵⁰ ε Jisos gay ê wvú le, “Wo fɛn nu ε bee me le keseen ke njefo me nu ε ɲgay ê wo le me mbe ε n'yɛn wase wo le ê kenyi ke kete kiɛ le? Wo nu ke eyɛn mwɛɛm mvù kuuke fele mvun e.” ⁵¹ ε Jisos bvuu gay ê wvú le, “É me ensee ê wo keceɛy keceɛy le wo nu ke eyɛn ε ɛbulɛ ε yene, ε bonceendaa bo Nyo' le bene, booke yî wee wvù dieɛ nu Waawee le.”

2

ε Jisos bayke joo ε è tu mbvuum

¹ ε ediuw ke buy eta, ε bó no gee ɲkaw bvujɛn ê kelaante kè Kana wvu ê keba kè Galilee le, ε bwee Jisos nu fó. ² Bó to nu ε be tɛn Jisos bô boom bew bo ɲgoo le bô ɲkaw wvudvu. ³ ε mbvuum ke nɛ ka, ε bwee Jisos be wvù dvú gay le, “Ke bó bɛɛ keɲke mbvuum ke.” ⁴ ε Jisos tfuse ê wvú le, “Kpwoon, wo bee me dvú nje la? Kefew kem baa kocɛn wase ke.” ⁵ ε bwee gay ê bonyii bo gawe le le, “Fiɛɛ

§ 1:48 Kete ke «fig» e ke woɲ wvù Islael e nu ε bó to ké no dieɛ mvuntam mvudvu. 1:49 1:34; 12:13; Mat 27:42 2:1 4:46 2:4 7:6, 30; 8:20; 12:23; 13:1; 17:1; Luk 22:53

ficii fi wvú ε gay le ben ege, ε ben ge.” ⁶ È to nu ε nsháan leeme fó yisooaan ε bó kene bô eta. Nsháan yin nu yì Bojuu to ké no gεele joo jó yì bó cuke ye dvú keeyuule ê Nyo' ejise. Nshaan miaan to joo bibεεη bi joo le diεwe mbaanfιεε kenεε mbaanshe le. ⁷ Ε Jisos ke ne gay ê bonyii bo gawe le bodvu le, “Ben etuke joo eyiηsen nsháan yin dvú.” Ε bó mum tuke joo gεε ê nsháan yidvu le ε yí yiηsen. ⁸ Ε wvú mum gay ê bó le, “Ben esefe yimi keseen egen dvú fô cee gawe le.” Ε bó sεfe gen dvú. ⁹ Ε cee gawe fi, mom joo yidvu, yuw ε yí ε tu wase mbvuum. Ε wvú ma laa man mbvuum ne fεε le. (Geenen, bonyii bo gawe le bô to sεfεε joo yidvu to kee fô mó nen'yεε.) Ε cee gawe mum tee cee bvujen, ¹⁰ bife ê wvú le, “Bonyii ké yaw gaw fibole ε è nu mbvuum mò jee fô ηkaw e, é bonyii ké dioo ε wu wase ε ffuu, ε bó se gaw mo yaa jee ke. Wo ε kaa ε gεε fiuw mbvuum mò jee ε no too dvú ε è nu keseen e?” ¹¹ Fifin to nu fiεε fi fwe fi duηci bvukuke bvυ Jisos e fi wvú to gεε ente jo mwεem mvù duηci bvukuke bwew e. Ε wvú to ge fiεε fin ê kelaante kè Kana wvu ê keba kè Galilee le. No wvú ge nonen, ε fí mum duηce bvukuke bwew, ε boom bew bo ηgoo le mum lese fitele yí ye le.

¹² Εjim jodvu, ε Jisos ne bow Kafana'um bô bwee noo boom bo bwee le bô bolemse noo boom bew bo ηgoo le, ε bô bó ce jó εdiuw caan.

*Ε Jisos kuη bonyii bo way e fô yew ncese Nyo' le
(Mat 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)*

¹³ Ε εdiuw ε ηkaw Bojuu wvù bó teηe le Danεfey ke no too wase nceencee, ε Jisos ne ben Jelusalem. ¹⁴ Ε wvú ke gen buy fô yew ncese le, yen bonyii bô to geese bona' bô ηjée noo bibembε noo bô to kumene bigew e ε bó ε shiiyen.

¹⁵ Ε wvú jo bokfuu kene ηgbwan dvú, kuη bó bocii dvú, kuη noo njéε bô bona' bvuse yew ncese le. Ε wvú bvuu tawse bigew bi bonyii bô to kumene bigew e, baashε bidan bibole, ¹⁶ gay ê bonyii bô to geese bibembε le, “Ben ejo mwεem mvun ene dvú fen. Fo ben ejo yew Icem etfuse é yí etu yew way κε.” ¹⁷ No wvú gay nonen, ε boom bew bo ηgoo le mum kume fiεε fi bó sanj ê ηwa' Nyo' le ε wee mvu jemyi ê Nyo' le, “Shiee wvu baay wvù me ηκηκε fô yew yo le nulo eyu lo me.”

¹⁸ Ε bikuu bi Bojuu le mum bife ê wvú le, “Fiεε fi dunji bvukuke bwuw fi wo nulo ege keedunje ê bese le bó nu ε nya mvunγay ê wo keege fin nu la.” ¹⁹ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Ben esâw yew ncese yin, é me enjo ediuw eta enjkase enleke we.”

²⁰ Ε Bojuu bodvu bife ê wvú le, “Fí to jo bilum mbaanyε ncow bisooaan keebom yew ncese yin, ε wo nu ke ejo fiuw ε è nu ediuw eta eleke we?” ²¹ Geenεn, Jisos to jemyi yew ncese yin ε è nu yì è nu ye ye. ²² Nonen, seke wvú to buyεε wase yí kpwe le, ε boom bew bo ηgoo le mum kume le fin nu fiεε fi wvú to gayεε. Ε bó mum bee fiεε fi nu ê ηwa' Nyo' le, bvuu bee njeme wvù Jisos to jemyεε le.

²³ No Jisos to nu Jelusalem fô ηkaw Danefey wvun e, bonyii nteen to nu ε lese fitele yí ye le nje mwεem mvù dunji bvukuke bwew mvù wvú to gee. ²⁴ Geenεn, Jisos to baa γεε fiew bvufee bwew yí bó le κε, njefo wvú to kee bonyii bocii no bó nu. ²⁵ Wvú to baa shieele wee mvu wvù eshe eseje lo ê wvú ekume wee wvu wum κε, njefo wvú keβεε to kee fiεε fi wee wvu wum κεηκε ê wvú eshem.

2:16 Luk 2:49 **2:17** Mben 69:9 **2:18** 2:11 **2:19** Mat 26:61; 27:40;
Lem 6:14 **2:21** 1Kol 6:19 **2:22** 1:45; 12:16; 14:26; Luk 24:6-8, 27 **2:23**
2:11; 6:29; 7:31; 8:30; 9:38; 10:42; 11:45; 12:42; 20:29, 31; 16:9

3

Ɛ Jisos jeme ê Nikodemus ekume mboo wvu fwe

¹ Wee ηgoo Bofalasii mvu to nu ε bó teje le Nikodemus, ε wvú nu wee ηgoo bikuu bi woj Bojuu le. ² Ɛ wee wvun ke ne to fô Jisos e entaη gay ê wvú le, “Labay, bese kee le wo nu wee n'yeyi wvù ne fô Nyo' le, njefo ke wee nu dvú wvù nulo egee kfuu mvun mwεem mvù duηci bvukuke bvu Nyo' le mvù wo gee mvun se Nyo' nu bô wvú ke.” ³ Ɛ Jisos tfuse ê wvú le, “É me ensee ê wo keceey keceey le, é bó nu se bó ε boo wee mboo wvu fwe le, mweten saa eyen bvunfon bvu Nyo' le ke.” ⁴ Ɛ Nikodemus bife ê Jisos le, “È nulo é bó ege neε se ebvuu eboo wee ε wvú ε taw wase? È nulo é wvú ebvuu ekase etu ê bwee eshem é wvú ebvuu eboo wvú?” ⁵ Ɛ Jisos tfuse ê wvú le, “É me ensee ê wo keceey keceey le, é wee nu se wvú ε keηke mboo wvù wvu joo noo Keyoy, tu ke è nulo é wvú eley bvunfon bvu Nyo' le ke. ⁶ Wee wvu wum boote wee wvu wum, ε Keyoy boote keyoy. ⁷ Fo diuw eyumte wo le me nu ε ηgay ê wo le bó keηke keeboo wee tfuu mboo wvu fwe le ke. ⁸ Fwefwe ké no fele no wvú koonke, ε wo yuuke no wvú fele, geenε ε wo yaa nulo esee laa wvú se ne fee, gene fee le. È nu ke leηleη no fí nu fô wee wvù nu ε keηke mboo wvù wvu Keyoy e.”

⁹ Ɛ Nikodemus mum ghay le, “È nulo é fifin eghan neε le?” ¹⁰ Ɛ Jisos tfuse ê wvú le, “Wo nu wee n'yeyi bonyii bo Israel, yaa kee fin e? ¹¹ É me ensee ê wo keceey keceey le, bese jemyi fiεε ε è nu fi bese kee, leeme jim nsaw fiεε ε è nu fi bese nu ε yen wase, geenε ε ben yaa beηe fiεε fi bese jemyi le ke. ¹² É me nseηe mwεem ê ben ε è nu mvu

yî nshε le fεn sε ben berje lo, ε ben ke eghan nεε sε bee fεn ε me ε nsee wase ε ε nu mvu woŋ Nyo' le? ¹³ Ke wee nu dvú wvù ke nu ε ben wase woŋ Nyo' le ke. È mey ke wee wvù to nen'yεε fó to fokuse fεn, ε wee wvun nu wee wvù diee nu Waawee. ¹⁴ No Muses to njeysεε yo yì bó fεlεε bô ketwaa yî kete le ηkpwaante, nu ke lεŋlεŋ no bó keŋke keeke enjeyse wee wvù diee nu Waawee, ¹⁵ wvu lε naa yεε wvù nu ε lese fitele yî ye le, ε wvú ekeŋke nshii wvù mey lo.

¹⁶ Nyo' to nu ε loocε koŋ woŋ wvun baay, tum Waa we wvù mwaarj, wvu lε è nu naa yεε wvù nu ε lese fitele yî ye le, mwεtεn saa ela ke, ε wvú ekeŋke ε è nu nshii wvù mey lo. ¹⁷ Ke Nyo' to tum Waa we yî woŋ wvun e lε wvú eto elese bonyii yî ηgew e ke. Wvú to tum lε wen eboyse lo bó fele yî ye le.

¹⁸ Wee wvù nu ε lese fitele yî ye le nu ε wvú yaa nu ke eley ηgew e ke. Geenεn wee wvù baa elese fitele yî ye le nu ε wvú ε ley wase ηgew e, njefo wvú baa elese fitele yî Waa Nyo' wvù è mey ke wvú le ke. * ¹⁹ Bó nu ke esumtεn nsaw ê yin je le, njefo n'yuu nu ε to yî woŋ e, bonyii ε kaa ε koŋ fibole ε è nu εjiwε efey n'yuu. Ε bó kooŋke nonεn njefo gee dibole nu dì befe. ²⁰ Wee tfuu wvù gee gee dì befe ké no bane n'yuu, yaa nulo ebuy fô n'yuu nu ke, wvu lε fo gee diwene ke eyenε εmwa ke. ²¹ Geenεn ε wee wvù gee fiεε fi lεŋ ké no too fô n'yuu le, wvu lε diwene gee eyen'yi lε è nu di wee wvù nu bô Nyo' le.”

ε Jon jeme lε Jisos kuuke fele wen

²² Ejim jodvu, ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le nε gen

3:13 Bηgn 30:4; Lum 10:6 **3:14** Ktj 21:9; Jon 8:28; 12:32-34; 18:32 **3:15** 20:31 **3:16** 3:36; 5:24; Lum 8:32; 1Jon 3:1; 4:9-10; 5:11, 13 **3:17** 12:47

3:18 5:22 * **3:18** Fεn nu teytey lε, lese fitele yî diee di Waa Nyo' le. **3:19** 8:12 **3:20** εfε 5:11-13 **3:21** 1Jon 2:4 **3:22** 4:1-2

keba kemew ke Judea le. Ε bô bó γεν no nu jó ε wvú leese bonyii ê joo. ²³Jon ten to leese bonyii ê joo ntew wvú Enon e mbew wvú Salim e njefo joo to nu fó ntay. Ε bonyii too ε wvú leese bó ê joo. ²⁴Fifin to nu ε bó baa lese wase wvú yew ncaw e κε.

²⁵Ε boom bo Jon e bo ηgoo le bomew bô wee Juu mvu ke ne kew mbew εκυμε ye yì bó cuke keeyuule ê Nyo' ejise. ²⁶Ε boom bo ηgoo le bo Jon e ne γεν fô Jon e, gay ê wvú le, “Labay, wee we wvú to nu ben ε wvú Joo Joodan kewvu keki wvú wo to jemυεε naa baay εκυμε wvú nen, yen le wvuwe ε wvú leese bonyii ê joo, ε bonyii bocii gene κε wase ε è nu fô wvú le.” ²⁷Ε Jon tfuse ê bó le, “Κε wee nulo enu fiεε se è ge Nyo' le wvú enù fì κε. ²⁸Ben kebεε nulo eben jim nsaw wem le me nto nu ε ηgay le κε è nu me wvú Mboyse wvú Nyo' to kawεε κε. Geenεn ε bó to tum me le me ensa ê wvú fwe. ²⁹Cee bvujen nu wee wvú κεηκε jen. Ε nsaa cee bvujen wvú leeme mbew cee bvujen wvudvu le yuuke diew ye, ké no lanlanje baay no wvú yuuke diew ye. È nu κε λεηλεη no me nu keseen ε me ε n'yijnsen bô nlanlan. ³⁰Wvú κεηκε κε keeku egen lo fwe, é me entu lo jim.

³¹Wee wvú ne fowe kuuke fele bonyii bocii. Ε wee wvu yî nshε le nu wee wvu yî nshε le, jemyi κε mwεem ε è nu mvu yî nshε le. Wee wvú ne wonη wvu we le kuuke fele bonyii bocii, ³²ε wvú leeme jim nsaw mwεem ε è nu mvù wvú nu ε yen ε bvuu ε yuw e. Geenεn, ε wee yaa nu dvú wvú beje fiεε fì wvú jemyi le κε. ³³Wee wvú beje fiεε fì wvú jemyi nu wvú duηci le wen tomte fiεε fì le Nyo' jemyi keceey. ³⁴Wee wvú Nyo' nu ε tum ké no jemyi κε ε è nu diew Nyo', njefo Nyo' nu ε nya Keyoy kew ê wvú ε nfew

3:24 Mat 4:12; 14:3 **3:26** 1:29-34 **3:27** 19:11; 1Kol 4:7; Ibu 5:4 **3:28** 1:20; Mala 3:1; Mat 11:10 **3:29** Mat 9:15 **3:31** 8:23; 15:19; 1Jon 4:5
3:32 3:11

yaa nu ke. ³⁵ Icee Wan nu e korj Wan, e mum e nya mwεem mvunciim can ye le. ³⁶ Wee wvù nu e lese fitele yî Wan e nu e wvù keŋke nshii wvù mey lo. Wee wvù baa yuuke wvù le nu e wvù yaa nu ke ekeŋke nshii ke. Wvuwe wee nu e shém Nyo' ffluuke wase bô wvù.”

4

E Jisos bô kpwoon mvu wvu Samalia tasen fô fweŋ joo le

¹ E Jisos ke kiee le Bofalasii nu e yuw wase le wen lemte e bonyii bo ŋgoo le too e wen leese ê joo fele Jon. ² Geen en ke è to cim leese wvù bó ê joo ke, è to leese ke boom bew bo ŋgoo le maan. ³ E wvù dioo kiee nonen, mum ja ê keba ke woŋ e kè Judea kedvu le, no kaase tuu jim ê kè Galilee le. ⁴ Wvù to keŋke keefey je keba kè Samalia le. ⁵ E wvù ke gen buy kelaante ke Samalia kemew e e bó teje le Sika, e kí nu mbew wee wvù Yakow to nyae ê waa we wvù Yosew e. ⁶ Fweŋ joo wvù Yakow to cimεε to nu fô. No Jisos to nu e len wase baay dose, e wvù mum shii mbew fweŋ joo wvudvu le. Kefew to nu wase diewe didiuu ncow difεε le emvunsheŋ.

⁷ E kpwoon mvu wvu Samalia jodvu ke ne to keetuke joo fô, e Jisos gay ê wvù le, “Nya me bô joo é me eŋ'wu.” ⁸ È to nu e boom bo ŋgoo le bo Jisos e e gen elaante keeguy mwεem mvudien. ⁹ E kpwoon wvudvu bife ê Jisos le, “Wo nu wee Juu, e me nu wee wvu Samalia, wo e ghan nεε e se no leke joo ê me?” Kpwoon wvudvu to gayte nonen, njefo Bojuu to ké no nyensee lo bonyii bo Samalia. ¹⁰ E Jisos tfuse ê wvù le, “É wo be kee nnya yi è nu yi Nyo', noo wee wvù gayte ê wo le wo enya wen bô joo, tu wo be e

3:35 5:20; 10:17; 13:3; 14:10; 17:2; Mat 11:27; 28:18 **3:36** 3:16 **4:1** 3:22
4:4 4:9; Luk 9:52; 17:11, 16; Lem 8:4-25 **4:5** Keŋ 33:19; 48:22 **4:9** 2Bfn
17:29-41; Esl 4:1-3; Mat 10:5; Luk 9:52-53 **4:10** 4:26; 7:37

leke ê wvú, é wvú enya wo bô joo yì booke sekecii.” ¹¹ É kpwoon wvudvu kase bife ê Jisos le, “Icem, wo nu se wo keŋke fiε fi wo etuke joo dvú, ε fweŋ shiile nen, wo nu ke ejo fεε yiye joo yì booke sekecii? ¹² Fí nu le wo kuuke fele icee wese wvú Yakow wvú to cimεε fweŋ wvun gεε ê bese, ε wvú keβεε to nu ε wu joo jó, ε boom bew wu, ε nyám ye ten wu?” ¹³ É Jisos tfuse ê wvú le, “Wee tfuu wvú wuu joo yin nu ε kendorj bεε ke eyumte ke wvú. ¹⁴ Geenεn, naa yeε wvú nu ke ewu joo yì me nu ŋke enya, nu ε ke kendorj bεε ke ebvuu eyuu eyum lo wvú ke. Joo yì me nu ŋke enya ê wvú nu ke ene etu ntoj joo yì buyte yî ye le sekecii, ke eghan enya wvú nshii wvú mey lo.” ¹⁵ É kpwoon wvudvu mum gay ê Jisos le, “Icem, nya me bô kfuu yiyin joo wvu le fo kendorj ke ebvuu eyumte me ε me ntoo fen keentuke joo ke.”

¹⁶ É Jisos gay ê wvú le, “Geεε etee dwee wo é ben ε wvú eto.” ¹⁷ É kpwoon wvudvu tfuse ê wvú le, “Ke me ŋkeŋke diemsen ke.” É Jisos gay ê wvú le, “Wo nu ε jeme leŋ no wo gay le ke wo keŋke diemsen ke. ¹⁸ Wo nu ε keŋke wase bolemse botin, ε wvú ben ε wvú nu keseen yaa cim nu dwee wo ke. Fiεε fi wo jeme nu keεεy.” ¹⁹ É kpwoon wvudvu gay ê Jisos le, “Icem, me nu ε n'yen keseen le wo nu wee ntum Nyo'. ²⁰ Bo'icee bosese to ké no bunlee Nyo' yî kum wvun e, ε ben Bojuu duu finen le jò bonyii keŋke keebunlee Nyo' nu ke Jelusalem.” ²¹ É Jisos tfuse ê wvú le, “Kpwoon, bee fiεε fi me ŋgayte fin. Kefew too lo kè ben nu ke ebunlee Nyo' Ice ε è yaa bvuu nu yî kum wvun e keεεε Jelusalem ke. ²² Ben bonyii bo Samalia bunlee fiεε yaa kee fí ke, ε bese Bojuu bunlee kee fiεε fi bese bunlee, njefo mboyma fele ε è nu yî Bojuu le. ²³ Geenεn, kefew too

4:12 8:53 4:13 6:35; 7:37 4:15 6:34 4:19 9:17; Mat 21:46 4:20
 Dito 12:5-14; Mben 122:1-5 4:22 Yeša 2:3; Obad 17; Lum 9:3-4
 4:23 3:3-8; 2Kol 3:17; Fili 3:3

lo, ε κί ε to wase kè bonyii bò bunlee Nyo' cεεy cεεy nu ke ebunlee Nyo' Ice ê keyoy e bô yî kecεεy e. È nεε kfuu bonyii bò Nyo' Ice gomte le bó ebunlee wen. ²⁴ Nyo' nu Keyoy, ε bonyii bò bunlee wvú κεηke keebunlee ê keyoy e bô yî kecεεy e.” ²⁵ Ε kpwoon wvudvu gay ê Jisos le, “Me ηkee lo le Mboyse wvù Nyo' to kawεε too lo, wvù bó teηe le Klistu. Ε wvú nu ke edioo ε to, emum enyεy mwεεm mvunciim ê bese.” ²⁶ Ε Jisos gay ê wvú le, “Me wvun wvù jemyi ê wo nu wvú wvudvu.”

²⁷ Κε sekedvu, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le mum kase to. Ε diuw yum lo bó le wvú jemyi bô kpwoon. Geenεn, ε wee mvu bó le faηε yaa bife lo ê wvú le laa wvú gomte la le, κεnεε le laa Jisos jemyi bô kpwoon wvudvu nje la le. ²⁸ Ε kpwoon wvudvu mum γεε nshaan ye joo fó, γεν εlaante, γεν be bonyii le, ²⁹ “Ben κε eto eyen wee mvu wvù nu ε to ε see lo fiεε ficii ê me fi me ηke nu ε n'yuu wase ηγε. È nεlo enu ε wee wvun nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε le?” ³⁰ Ε bonyii buy εlaante mum no gene fô Jisos e.

³¹ È to nu ε boom bo ηgoo le bo Jisos e ε shεε wase ε no lεke Jisos gayte ê wvú le, “Labay, dieκen.” ³² Geenεn, ε Jisos tfuse ê bó le, “Me ηκεηke mwεεm mvudien keendie ε ben yaa kee mvú κε.” ³³ Ε boom bew bo ηgoo le mum ghay εbonebon le, “Wee nu ε shεε ε to bô mwεεm mvudien ε nya ê wvú le?” ³⁴ Ε Jisos gay ê bó le, “Mwεεm mvudien mwem nu le me ηγε fiεε fi wee wvù tum me shieele, emεse lemme diew dicii. ³⁵ Κε ben duu finεn le é shεεte kee nε, é emum enu kefew ke ηgbwele le? É me ηγγay ê ben le, ben ecake ejise we etaa eyen no mwεεm nu ε be wase ηεε le le

4:23 Bonyii bomew yεne le keyoy kin nu Keyoy ke Yuule, ε bomew yεne le è nu keyoy ke wee le. **4:25** 1:41; 4:29; 7:26; 11:27 **4:26** 9:37 **4:29** Mat 12:23 **4:34** 6:38; 8:28; 12:49-50; 14:31; 15:10; 17:4 **4:35** Mat 9:37; Mwm 14:14-20

bó egbweci. ³⁶ Wee wvù gbweci kɛɲke nlawma we, baanci ɲgu gɛele yî nshii wvù mɛy lo le, wvu le wee njewe bô wee ɲgbwele ke elanlanɛ yî wee le mwaanɲ. ³⁷ Fifin dunɔi le ɲgan wvun nu keɛɛy wvù gayte le, 'Wee mvu ké jewyi, ε wee mvu gbwele.' ³⁸ Me ntum ben le ben egeɲ egbwele mwɛem mvù ben to baa lem kɛ. Bonyii bomew nu ε lem, ben ε ley bvujonkɛ bu lemme dibole.”

ε bonyii bo Samalia nteen lese fitele yî Jisos e

³⁹ Bonyii bo Samalia nteen ê kelaante kedvu le to nu ε lese fitele yî Jisos e nje fiɛ fi kpwoon wvudvu to jemyɛɛ ê bó le wvú be ε see lo fiɛ ficii ê wen fi wen ke nu ε yuu wase ge. ⁴⁰ Nonɛn ε bó ke dioo to yɛn Jisos e, lɛkɛ le bô bowen ece. ε wvú bee, ε bô bó ce ediww ɛfaa. ⁴¹ ε bonyii nteen bvuu lese fitele yî Jisos e nje njeme we. ⁴² ε bonyii bodvu gay ê kpwoon wɛ le, “Bese nu ε lese fitele yî ye le ε è yaa bvuu nu nje njeme wo kɛ. Bese nu ε yuw wase bô bitem bisese, ε kiɛ lo le wee wvun nu Mboyse woɲ wvun keɛɛy.”

ε Jisos fɛ waa wee wvu baay

⁴³ ε ediww yo ɛfaa yodvu ke fey, ε Jisos nɛ no gene Galilee. ⁴⁴ Wvú keɛɛ to nu ε yuu gay wase le kɛ bó ké no wvumte wee ntum Nyó' woɲ we le kɛ. ⁴⁵ Geenɛn, ε wvú ke dioo gen fɛse Galilee, ε bonyii bo jó fiisen lo wvú njefo bó to nu ε yɛn mwɛem mvù wvú to geɛ fô ɲkaw e Jelusalem, njefo bó ten to nu fô ɲkaw wvudvu le.

⁴⁶ ε Jisos ke bvuu kase gen Kana wvu ê keba kè Galilee le jò wvú to bankekɛ joo ε è tu mbvuum. È to nu ε wee wvu baay mvu nu ê kelaante kè Kafana'um e, ε waa we wvù diemsen cemte. ⁴⁷ ε wee wvu baay wvudvu dioo yuw le Jisos nu ε nɛ wase Judea ε to Galilee, ε wvú gen fô wvú

le, ku can le wvú ebow ke eto efe waa wen, le wvú nu wase diuw kpwe le. ⁴⁸ E Jisos mum gay ê wvú le, “É ben nu se ben e yen mwεem mvù dunji bvukuke bvú Nyo' le, e yen ten mwεem mvu diuw wvù yumεen e, ben saa ke elese fitele yî yem e ke.” ⁴⁹ E wee wvu baay wvudvu gay ê wvú le, “Icem, to ke é bó ebooke lo, fo waa wem ekpwe.” ⁵⁰ E Jisos tfuse ê wvú le, “È genè, waa wo nu ebonen.” Wee wvudvu to nu e bee fiεε fi Jisos jemyεε ê wvú, mum ne no gene. ⁵¹ No wvú to booke, e bô boom bew bo lemme le tasen, e bó see ê wvú le waa we nu e bonen wase. ⁵² E wvú mum bife ê bó kefew kè wvú se kewεε ebonene. E bó gay ê wvú le, “É se nu foguu ke diewe diuw dimwaan e fomvunsheen, ken'ya' kedvu e mum e cine wvú le.” ⁵³ E cee wan wvudvu mum kume le è nu naa kefew kedvu kè Jisos to gayεε ê wen le, “Waa wo nu ebonen.” E wvú bô ekole kew naa noo yew ye yicii mum lese fitele yî Jisos e. ⁵⁴ Fifi fiεε fi dunji bvukuke bvú Jisos e to nu fi bokan bofεε fi wvú to geε seke wvú to nen'yeε Judea to Galilee.

5

E Jisos εε wee e wvú e cem wase bilum mbaanshe ncow nyan

¹ Ejim jodvu e nkaw Bojuu mvu no nu Jelusalem, e Jisos ben jó. ² Kentuke ke joo le kemew to nu jó e bó teje ê díew Ibulu le le Betesda, e kí nu mbew Diuw Ketaan wvu Njée le. Bó to nu e bom dicile fó ditin, ³ e bonyii bo bincem e to ké no lone lo fó, bô nu binfefe bô bô nu bontεεε noo bô nu e kpweken wase keba kemwaan. [Bó to ké no jimine fó ceyte seke joo nu ke ene eshiike. ⁴ Nceendaa Tata mvu to ké no too ê kefew e ê kefew e, leyte shiike joo yidvu. Wee wvu fwe wvù e yaw e ley jó seke nceendaa wvudvu e shiw joo yidvu, tu wvú nu ebonen yî kencem kew e naa e kí

cim nu nεε.] ⁵ Wee mvu to nu fò ε wvú ε cεm wase bilum mbaanshe ncw nyan. ⁶ Ε Jisos ke dioo to fò yen wvú le, kιεε le wvú to jiime wase fò ncejole, ε wvú bife ê wvú le, “Wo kooηke keebonen e?” ⁷ Ε wee kencεm wvudvu tfuse le, “Icεm, ke me ηκηηke wee wvù nulo elese me ê joo yin e seke yί ε shiw ke. Ê nu seke yί ε shiw, ε me ndioo ηgene keenley, ε è no nu ε wee mvu ε yaw wase ε ley ê me le.” ⁸ Ε Jisos gay ê wvú le, “Nεne we, ejo ghaam yo, eγενè.” ⁹ Καη mwaan, ε wee wvudvu mum bonen, jo ghaam ye no gene.

Ê to nu ε ebvubwe nu diuu di mbam e. ¹⁰ Ε Bojuu mum gay ê wee wvù bó to feλεε we le, “Eben nu diuu di mbam e ε nci baa bee le wo etuu ghaam yo ke.” ¹¹ Ε wvú tfuse ê bó le, “Wee wvù be fe me be ε gay le me enjo ghaam yem eηgene.” ¹² Ε bó bife ê wvú le, “Ê nu yεε wvudvu wvù be gay ê wo le wo ejo ghaam yo eγενe?” ¹³ Κε wee wvù bó to feλεε wvudvu to cim kee wee wvù feλεε wvú ke, njefo Jisos to nu ε ne wase ley gen ente jo kebombom ke bonyii le kè to nu fò le.

¹⁴ Ε è ke no nu ejim jodvu, ε Jisos yen wvú le fò yew ncese le, gay ê wvú le, “Taa eyen no wo nu ε bonen wase. Fo wo ebvuu egee bibefe ke. Ê wo gee lo, é fiεε ke egbwe yί yo le fi nu ε fo ε fey fin.” ¹⁵ Ε wee wvudvu ne gen see ê Bojuu le è nu Jisos wvù be fe wen. ¹⁶ Ε Bojuu mum κew no bone bikaa ê Jisos ejim, njefo wvú to fe wee wvun ε è nu diuu di mbam e. ¹⁷ Ε Jisos gay ê bó le, “Icεm ké no lemte sekεii, ε me ten nlemte nonen.” ¹⁸ Ε njeme wvun ge ε Bojuu mese lo no gomte baay keeyu wvú, njefo ke è to mey ke mbam

5:4 Κε fen fò bó gem nen nu ê boηwa' bo boyvuum bomew e κε. **5:8** Mat 9:6-7 **5:9** 5:16, 18; 7:21-22; 9:14; Mak 2:27-28 **5:10** Ksm 20:8-10; Yeli 17:21-22 **5:13** 6:15; 11:54; 12:36; Mat 8:18; 13:36 **5:14** Mat 9:2; Jεm 5:16 **5:15** 9:11 **5:18** Mat 14:5; Jon 7:1, 25; 8:37, 40; 11:53; 1:34; 3:35; 8:16-19; 10:17-18, 29-38; 14:8-11, 20, 28; 15:9-10; 16:27-28; 17:1-26

wvù wvú to ngoyte maan̄ ke. Wvú to terje ten Nyo' le Icee wen, fewsene ekole kew le wen nu len̄len̄ bô Nyo'.

Mvungay mvù Nyo' nu ε nya ê Waa we

¹⁹ ε Jisos ke ne gay ê bó le, “É me ensee ê ben keceey keceey le ke me wvù Wan nelo enge fiε yî mvungay mwem e ke. Me nké no n̄gee ke ε è nu fiε fi me n'yene ε Icεm gee. Fiε fi Icee Wan gee, nu ke fí fi Wan nu egee ten, ²⁰ njefo Icee Wan wvudvu koon̄ke Wan mum d̄nci ê Wan mwεm mvunciim mvù wvù wvù Icee Wan gee. ε wvú bee ke ebvuu ed̄ncε mwεm mvù fele mvun ê wvú, é wvú egeè ε ben yene, ε dew yumte lo ben. ²¹ No Icee Wan bvuuuse bonyii yî kpwe le nyaa nshii ê bó, nu ke len̄len̄ no Wan nyaa nshii ê naa yeε wvù wvú nu ε kōj. ²² Keebise fó nu ε Icee Wan yaa saake naa lo wee mvu ke. Wvú nu ε nya nsaw wemen ε è nu can Wan e, ²³ wvu le è nulo é bonyii bocii ewvumte Wan ke len̄len̄ no bó wvumte Ice. É wee nu se wvú wvumte Wan, tu ke wvú wvumte Ice wvù tum wvú ke.

²⁴ É me ensee ê ben keceey keceey le wee wvù nu ε yuw diεw yem e, ε bee wee wvù tum me le, nu ε wvú ken̄ke nshii wvù mey lo. Ke mweten bee ke ebvuu eken̄ke nsaw ke. Wvuwe wee nu ε buy wase can kpwe le, ε ley nshii le. ²⁵ É me ensee ê ben keceey keceey le kefew too lo, ε kí ε to wase, kè bonyii bò nu ε kpweken wase nu ke eyuw diεw Waa Nyo', é bó bodvu bò nu ke eyuw, nu ke eken̄ke nshii. ²⁶ ε fí nu nonen, njefo no nshii nen'yi yî Icee Wan e, nu ke len̄len̄ no wvú nu ε nya mvungay mvudvu ê Wan le nshii enen'yi ten yî ye le. ²⁷ Wvú nu ε nya ten mvungay ê Wan

5:19 1:34 5:20 3:35 5:21 Lum 4:17; Efε 2:5; Jon 11:25 5:22
 3:18; 5:27, 30; 9:39; 12:47-48; Lem 10:42; 1Jon 2:28 5:23 Fili 2:10-11 5:24
 3:16; 5:22; 6:35; 8:51; 10:28; 11:25-26; 14:6; 17:2; 20:31; 1Jon 2:25; 3:14 5:25
 11:43; Mak 5:41; Luk 7:14 5:26 1:4

le wvú esumtenè bonsaw, njefo è nu Wan wvù nu wee wvù diee nu Waawee.

²⁸ Fo diuw eyumtè ben yî fin e κε. Kefew too lo kè bonyii bocii bò nu jém e nu ke eyuw diew ye, ²⁹ ebuce jém e, é bò se gee mwεem mvù jee ebuce eley nshii wvù mey lo le, é bò se gee mwεem mvù befe ebuce é bó esaw bó, é bó eley ηgew e. ³⁰ Κε fiεε nu dvú fi me nulo ηγε ε̂ mvunγay mwem e κε. Me nsaake nsaw mbii no me n'yuuke, ε je yì me nsumtene jó nu yi teytoy, njefo κε me ηgomte keengee ε è nu fiεε fi è shieele me κε. Me ηgee ε è nu fiεε fi wee wvù tum me shieele.

Mwεem mvù dunji wee wvù è nu Jisos

³¹ É me mbene jim nsaw wvu ekole kem, tu fiεε fi me njemyi yaa nu keceey κε. ³² Geenεn, wee mvu nu dvú wvù bene jim nsaw wem, ε me ηkee lo le fiεε fi wvú jemyi ekume me nu keceey. ³³ Ben to nu ε tum bonyii fô Jon e, ε wvú gen ben jim nsaw ekume keceey. ³⁴ Κε è nu le me ηgomte le ejemyi wee wvu wum ekume wee wvù è nu me κε. Geenεn, ε me njemyi nen wvu le ben nulo ke eboy. ³⁵ Jon to nu diewe ken'yeese le ε bó ε tfuw kí ε no bænci nyaa n'yuu, ε ben no koonke keenu ê n'yuu we le yî kefew e caan, lanlaje. ³⁶ Fiεε fimew nu dvú fi dunji wee wvù è nu me ε fí fele Jon. Fí nu le, lemme di Icem nu ε nya le me enlem emese di è nu mwεem mvù me ηgee mvun dunji le è tum Icem me. ³⁷ Icem wvù tum me nu ε wvú kebee ten nu ε ben jim nsaw wem. Ben ke baa yuw wase naa lo diew ye κε, ε ben ke baa yen wa naa lo no wvù nu κε. ³⁸ Κε ben kerke ten diew ye ê mvuntelem mvunen e κε, njefo ben baa lese fitele yî wee wvù wvú tum e κε. ³⁹ Ben taasse

5:29 11:24 5:30 4:34 5:31 5:36; Dito 17:6 5:33 1:15, 19, 34 5:36
10:25, 38; 14:10-11; 15:24, 27 5:37 1:34; Ksm 20:19; Dito 4:12 5:38 16:9
5:39 Luk 24:27, 44; Lem 13:27; 17:11; 2Tim 3:15-16; 1Bi 1:10-11

Ŋwa' Nyo' njefo ben kpwaake le è nu jó jò ben nu ke ekeŋke fiε fi nu ke ege é ben ekeŋke nshii wvù mey lo. Fiε fi nu ê Ŋwa' wvudvu wvun e jemyi ε è nu ekumε me. ⁴⁰ Geenen, ben ε bvuu ε no tune keeto fô me le ekeŋke nshii.

⁴¹ Ke me nshieele mbense ε è nu wvù nen'yi ê wee wvu wum ke. ⁴² Geenen ε me ŋkee ben. Me ŋkee naa lo le ke ben keŋke keŋkoŋen ke Nyo' le ê mvuntelem mvunen e ke. ⁴³ Me nu ε nto ê diee di Icεm e, ben baa fiisen me ke. É è be to wee mvu ê diew diee le, tu wvuε nu wvù ben nu emum efiisen. ⁴⁴ É nulo é ben ege neε se bee me le, ε ben nu bò gomte mbense ε è nu wvù nen'yi fô bikuu binen e, yaa gomte mbense wvù nen'yi ε è nu fô Nyo' wvù è mey ke wvù le ke. ⁴⁵ Fo ben ekpwaake le è nu me wvù nu ke elom gee dinen di befe ê Icεm ke. È nu Muses wvù ben leke bvufee yî ye le wvù lomte wase gee dinen ê Icεm. ⁴⁶ É ben to nu ε bee Muses e keceεy, tu ben be ε bee me le njefo wvù to saŋ ε è nu ekumε me. ⁴⁷ Geenen no ben baa cim bee mwεem mvù wvù to saŋε le, è nulo é ben ke eghan neε se bee fiε fi me njemyi le?”

6

Ɛ Jisos nyaje bonyii bontfuke botin

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

¹ Ɛjim jodvu, ε Jisos ke ne gen lente Mamase yî Galilee, gen kewvu keki. Mamase yin nu yî bó teŋe ten le yî Tibelias. ² Ɛ kebombom ke bonyii le shfum ê wvù ejim njefo bó to nu ε yen mwεem mvù duŋci bvukuke bwew e mvù wvù to gee fô bonyii bo bincεm e no wvù to fele bó. ³ Ɛ Jisos bô boom bew bo ŋgoo le ne ben gen shii yî kum

5:41 7:18 5:44 5:41 5:45 Dito 31:24-29 5:46 Dito 18:15, 18; Luk 24:27; Jon 6:14; Lem 3:22; 7:37 5:47 Luk 16:29-31 6:2 Mat 6:25; Jon 2:23 6:3 Mat 5:1; 15:29; Mak 3:13; 6:46; Luk 22:39

e. ⁴ È to nu sekekie, ε ηkaw Bojuu wvu Darjefey nu wase nceencee. ⁵ Ε Jisos ke dioo laj jise, yen no kebombom ke bonyii le too fô wvú le, ε wvú mum bife ê Filew le, “Beene nu eghan nεε se guy mwεem mvudien é bonyii ban edie?” ⁶ Wvú to biite nonen, momte ke lo Filew njefo wvú kebεε to kee wase fiεε fi wvú nu ege. ⁷ Ε Filew tfuse ê wvú le, “Κε bodanali gee fεε nu ε cim ε kocen bô nulo eguy mwεem mvudien mvù wee mwaanj mwaanj bó le ekeηke ke naa caan ke.” * ⁸ Ε waa we ηgoo mvu wvù diee to nu Andulu wvù è nu waa bwee Semon Bita mum gay ê wvú le, ⁹ “Wan diemsen mvu nu fen keηke bontuw bo blεed e botin bô byé yifiεε, geenen fifin nulo ege naa la fô kfuu ban bonyii le nteen nen?” ¹⁰ Ε Jisos gay le, “Ben egay é bonyii eshiyen fokuse.” È to nu ε egay nu fó ntaγ, ε bó mum gay ε bó shiiyen, ε bolemse maan nu diewe bontfuke botin e. ¹¹ Ε Jisos mum fi bontuw bo blεed e ba, nya keyoone ê Nyo', mum gawce ê bonyii bô to shiiyenεε ba. Ε wvú ge ke lejlej bô byé ye. Ε wee tfuu keηke naa no wvú to shieele. ¹² Ε bó ke die ffuu, ε wvú gay ê boom bew bo ηgoo le le, “Ben ebaance bimbeke wvu le fo fiεε ela εcici ke.” ¹³ Nonen, ε bó mum baance bimbeke bi bontuw bo blεed e bo botin ba bì to sheεεε, ε bí yijsen ηkáa yuufe ncow fiεε.

¹⁴ Ε bonyii bodvu dioo yen fiεε fi duηci bvukuke bwew e fin fi wvú ge, mum gay le, “Wee wvun nu naa keceey Wee Ntum Nyo' we wvù to nu keeke eto yî worj wvun e.” ¹⁵ Ε Jisos ke dioo yen le bonyii bodvu gomte keeto ekoo wen mvungay e, eghaa Nfon wvubole, ε wvú mum lewse ye kase ben ê kum no nu jó wvú embenj.

6:4 2:13 * **6:7** Danali mwaanj nu jise di bigew e di bó to ké law wee dvú yî lemme di yî diuu le. **6:8** 1:40; 12:22; Mat 4:18; Mak 13:3 **6:11** 21:9, 13 **6:14** Dito 18:15, 18; Jon 1:21; 2:11; 5:46; 7:40; Lem 3:22-23 **6:15** 5:13; 18:36

Ɛ Jisos len yî joo le

(Mat 14:22-33; Mak 6:45-52)

¹⁶ Ɛ è ke no nu ekiɛguu, Ɛ boom bew bo ηgoo le bow gen fò mamase le, ¹⁷ ley ê kekoη e κew no leenci gene Kafana'um. È to nu sekekie Ɛ ekfuη Ɛ jiim wase Ɛ Jisos baa to wase fò bó to nu κε. ¹⁸ Ɛ joo ke ne no bvuyte, njefo nffum wvu baay to fele lo. ¹⁹ Ɛ bó no keyte kekoη leenci, ke gen wase buy κε diewe bomay botete κeneε bonew e, ke ne yen Jisos e Ɛ wvú lene yî joo le too wase mbew kekoη e. Ɛ kedvum gbwo bó. ²⁰ Geenɛn, Ɛ wvú gay ê bó le, “Fo ben efanè κε. È nu me.” ²¹ Ɛ bó yuw nonɛn, mum no koηke keejo wvú ê kekoη e. Le bó seεε, Ɛ kekoη Ɛ fεse wase ηgem joo le fò bó to gene.

²² Ɛ ekfuη ke buy yuu, Ɛ bonyii bò to shekeε mamase kewvu keki kume le kekoη kè to nu fó to nu κε kemwaan, Ɛ Jisos to baa ley ê kekoη kedvu le bô boom bew bo ηgoo le κε, le boom bew bo ηgoo le to ne gen κε bó embeη. ²³ Geenɛn, bikoη bimew to nu Ɛ ne je Tibelias, lente to mbew bvudvuu bvù Tata to joε blεed nya keyoone ê Nyo' Ɛ bonyii die le. ²⁴ No bonyii bodvu to yenεε le κε Jisos κeneε boom bew bo ηgoo le nu fó κε, Ɛ bó mum lece ê bikoη bidvu le, lente gen Kafana'um keegom Jisos.

Jisos nu mwεem mvudien mvù nyaa nshii

²⁵ Ɛ bó dioo gen yen wvú le kewvu keki, bife ê wvú le, “Labay, wo to jan seke la?” ²⁶ Ɛ Jisos tfuse ê bó le, “É me ensee ê ben keceεy keceεy le κε ben gomte me Ɛ è nu nje mwεem mvù duηci bvukuke bwem mvù ben yene Ɛ me ηgee κε. Ben gomte me Ɛ è nu njefo ben se nu Ɛ die bontuw bo blεed e ba Ɛ ffuu. ²⁷ Fo ben elemtè κε keekeηke Ɛ è nu mwεem mvudien mvù nulo ebefe κε. Ben elemtè Ɛ è nu keekeηke mwεem mvudien mvù nu ke emey enu dvú gen

ebuy yî nshii wvù mey lo le. Mvumvun nu mvù wee wvù diee nu Waawee nu ke enya ê ben. È nu wvù wvù Nyo' Ice nu ε γεε εβο kew yî ye le.” ²⁸ Ε bó mum bife ê wvù le, “Mwεεm mvù bese κηκε keegeε é fí emum enu le bese gee lemme di Nyo' le nu mvù la?” ²⁹ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Lemme di Nyo' le nu din dì nu le, ben elese fitele yî wee wvù wvù tum e.” ³⁰ Nonεn ε bó mum bife ê wvù le, “Fιεε fi duncj bvukuke bwuw fi wo nulo ege wvu le bese eyen emum elese fitele yî yo le nu la? Fιεε fi wo nulo ege nu la? ³¹ Bo'icee bosese to nu ε die mana ηkpwaante, ε è nu no bó saη le, ‘Wvù to nu ε nya bó bô mwεεm mvudien mvù nen'yi wonη wvu we le ε bó die.’” ³² No bó gay nonεn, ε Jisos mum tfuse ê bó le, “É me ensee ê ben keceεy keceεy le ke è to nu Muses wvù to nyaε mwεεm mvudien mvù nen'yi wonη wvu we le ê ben ke. È nu Icεm wvù nyaa mwεεm mvudien mvù è nu mvu keceεy mvù nen'yi fowe. ³³ Ben ekeè le mwεεm mvudien mvu Nyo' le nu mvumwe mvù ne fowe ε shii ε to ε no nyaa nshii ê bonyii bo yî wonη wvun e.” ³⁴ Ε bó gay ê wvù le, “Tata, è nyaà bese bô mwεεm mvudien mvun sekecii.”

³⁵ Ε Jisos mum gay ê bó le, “È nu me mwεεm mvudien mvù nyaa nshii. Ke wee wvù too fô me le beε ke ebvuu eyuuke jej ke. Ε wee wvù nu ε lese fitele yî yem e nu ε kendonη yaa beε ke ebvuu eyumte wvù ke. ³⁶ Geenεn me nu ε ηgay wase ê ben le ben nu ε yen me le, ε fanη yaa lese fitele yî yem e ke. ³⁷ Bonyii bocii bô Icεm nu ε nya ê me nu ke etoo fô me le. Ε wee wvù too fô me le nu ε me n'yaa nu ηke ηkunj wvù ke. ³⁸ Me ne fowe ε nto fokuse fen. Ε me n'yaa nto keenje ε è nu fιεε fi è shieele me ke. Me nto keenje ε è nu fιεε fi è shieele wee wvù tum me. ³⁹ Ε fιεε fi

6:29 2:23 **6:31** Mben 78:24; Ksm 16:4, 31; Jon 6:49 **6:33** 6:41, 51
6:34 4:15; Mat 6:11 **6:35** 4:13-14; 6:48-58; 7:37 **6:36** 16:9; 20:29
6:37 17:2, 24 **6:38** 4:34; Mat 26:39 **6:39** 10:28; 17:12; 18:9

wee wvù tum me shieele nu fin fi le, fo me enlase naa lo wee mwaan̄ fô bonyii bô wvù nu ε nya ê me le ke, geen̄n le me ηke embvuse lo bó yî kpwe le diuu di fokemese. ⁴⁰ Ben ekeè le fiε fi Icēm shieele nu fin fi le wee tfuu wvù nu ε yen Waa we le, ε lese fitele yî ye le, nu ke ekeηke nshii wvù m̄ey lo, ε me nu ηke embvuse mweten̄ yî kpwe le diuu di fokemese.”

⁴¹ Ε Bojuu mum kew no wvukene ekumε wvù njefo wvù to nu ε gay le wen nu mwεem mvudien mvù nε fowe ε to fokuse fεn. ⁴² Ε bó no wvukene non̄n biite le, “Wvun nu ke Jisos wvù waa Yosew e? Ke ice bô bwee nu ε beene kee bó le? Fí ghan nεε le keseen wvù ε sε no duu le wen nε ε è nu fowe?” ⁴³ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Fo ben ewvukenè eβenεben ke. ⁴⁴ Ke wee nulo eto fô me le sε è gufe Icēm wvù tum me le wvù eto ke. Ε me nu ηke embvuse mweten̄ yî kpwe le diuu di fokemese. ⁴⁵ Bonyii bo ntum Nyo' le to nu ε saη le, ‘Nyo' nu ke eyεeyi bó bocii.’ Non̄n wee tfuu wvù nu ε yuw fiε fi Icēm yεeyi ε kieε, nu ε wvù nu ke eto fô me le. ⁴⁶ Ke me njemyi nen le wee nu dvù wvù nu ε yen wase Icēm e ke. È m̄ey ke wvù wvuwe wvù nε fô Nyo' le wvù nu ε yen wase Ice le. ⁴⁷ É me ensee ê ben keceey keceey le, wee wvù nu ε bee nu ε wvù keηke wase nshii wvù m̄ey lo. ⁴⁸ Me nu mwεem mvudien mvù nyaa nshii ê bonyii. ⁴⁹ Bo'icee bonen to nu ε die mana ηkpwaante, geen̄n ke kpweken ke lo. ⁵⁰ Mwεem mvudien mvun nu mvù nε fowe ε to wvu le é wee die lo mvù wvù saa ebvuu ke ekpwe ke. ⁵¹ É nu me mwεem mvudien mvù nε fowe mvù nyaa nshii ê bonyii. É wee die mwεem mvudien mvudvu mvun, é wvù ke emey enu dvù sekecii. Ε mwεem mvudien mvudvu mvù me nu ηke enya wvu le bonyii bo yî woη wvun e ke ekeηke nshii nu ye yem.”

⁵² Ε Βοjuu mum ne kew no waale lo εbonebon biite le, “Wee wvun nulo eghan neε se nya ye ye le beene edie?”

⁵³ Ε Jisos mum jeme ê bó le, “É me ensee ê ben keceey keceey le é ben nu se ben ε die ye wee wvù diee nu Waawee, ε wu ten ελεμε kew, ben saa ekeηke nshii yî yene le ke.

⁵⁴ Wee wvù diee ye yem bvuu wuu ελεμε kem keηke nshii wvù mey lo. Ε me nu ηke embvuse wvú yî kpwe le diuu di fokemese, ⁵⁵ njefo ye yem looci nu naa mwεem mvudien, ε ελεμε kem looci nu naa fiεε fiwuun. ⁵⁶ Wee wvù diee ye yem bvuu wuu ελεμε kem cee yî yem e ε me ten ncee yî ye le. ⁵⁷ Icεm wvù tum me keηke nshii, ε me nu dvú nje Icεm. Nonen wee wvù diee ye yem nu ke enu ten dvú nje yem.

⁵⁸ Mvumvun mwεem mvudien nu mvù ne fowe ε to. Ke mvú nu diεwe mwe mvù bo'icen to dieε ke kpweken ke lo ke. Wee wvù diee mvumvun mwεem mvudien nu ke emey nu dvú sekecii.”

⁵⁹ Mwεem mvun nu ε Jisos to jemyi no wvú to yeeyi bonyii yew bunle le Kafana'um.

Ε bonyii bo Jisos e bo ηgoo le nteen tfuw bikaa ê wvú ejim

⁶⁰ Ε bonyii bo Jisos e bo ηgoo le nteen yuw n'yeeyi wvun nen gay le, “Wvun njeme ε teme baay! È nulo ebee yeε wvuwvun njeme?” ⁶¹ Geenεn, ε Jisos kieε le bonyii bew bo ηgoo le wvukene εbonebon ekumε njeme wvun, mum bife ê bó le, “Fiεε fi me njeme fin nu ε shiw mvuntelem mvunεn e? ⁶² É è fen nu nonen, é ben ke ege neε fen ε ben ε yen ε wee wvù diee nu Waawee kaase bene fô wvú to shee nu fwele? ⁶³ Keyoy ke Nyo' le nu fiεε fi nyaa nshii. Ke nyam ye keηke naa lo fiεε keege ke. Njeme wvù me njeme ê ben nu wvu Keyoy, ε è nu fiεε fi nyaa nshii. ⁶⁴ Geenεn ben bomew nu dvú ε bó baa bee njeme wvudvu le ke.” Jisos to

jemyi nen njefo wvú to kee wase forjkew bonyii bò baa lese fitele yî ye le, kee ten wee wvú nu ke egese wvú. ⁶⁵ E wvú bvuu gay ê bó le, “È nee fiε fi me mbe ε njeme wase ê ben le ke wee nulo eto fô me le se Icem nu ε nya je ê wvú ke.”

⁶⁶ Ejim jodvu, ε bonyii bew bo ηgoo le nteen mum tfuw bikaa ê wvú ejim fajε yaa bvuu lene bô wvú ke. ⁶⁷ E Jisos ne bife ê boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε le, “Ben ten shieele keegen e?” ⁶⁸ E Semon Bita tfuse ê wvú le, “Tata, bese gene ê yeε le. È keηke wo njeme wvú nyaa nshii wvú mey lo, ⁶⁹ ε bese ε bee, bvuu kee le è nu wo wvuwe wvú yuule wvú ne fô Nyo' le.” ⁷⁰ E Jisos gay ê bó le, “Ke è caw me ben bo yuufe ncow bofεε ban e? Geenen, ε wee mvu ben e nu dewle.” ⁷¹ Jisos to jemyi nonen ε è nu ekume Judas wvú waa Semon Iskaliot. Wvú to nu ηgoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofεε, ε è to nu wvú wvú to nu keeke eghan egese Jisos.

7

E Jisos ben Jelusalem fô ηkaw Cún e

¹ Ejim jodvu ε Jisos mey no ghane ke wase ε è nu keba kè Galilee le. Wvú to baa bvuu gen ê kè Judea le ke, njefo Bojuu to gomte keeyu wvú. ² E kefew ke ηkaw Bojuu wvú bó to terje le ηkaw Cún e ke no too wase nceencee. ³ E boom bo bwee Jisos e mum gay ê wvú le, “Nene jan egen Judea wvu le bonyii buw bo ηgoo le eyen lemme di wo lemte le. ⁴ É wee lemte lemme gomte le bonyii ekiεε wvú, wvú saa elemte nyiime lo ke. No wo gee mwεem mvun, gene eduηce ekole kuw ê woj.” ⁵ Boom bo bwee le bodvu to jemyi nonen njefo bó to baa cim lese fibole fitele yî ye le ke. ⁶ E Jisos tfuse ê bó le, “Kefew kem baa to wase ke.

6:67 Mat 16:15-20; Mak 1:24
23:33-34; Dito 16:13-15

6:71 12:4
7:5 16:9

7:1 5:18
7:6 2:4

7:2 LEW

Fô ben e nu ε kefew kenεn ké no nu κε ε kí ε kocεn wase. ⁷Κε bonyii bo yî worj wvun e nulo ebane ben κε. Geenεn, ε bó bane me njefo me njemyi ê bó le gee dibole nu di befe. ⁸Ben ebenè finεn gene fô ηkaw e. Κε me nu emben jó κε. Kefew kem baa eto naa wase ekocεn κε.” ⁹No wvú gay nonεn, mum mey Galilee.

¹⁰Geenεn seke boom bo bwee le to benεε wase fô ηkaw wvudvu le, ε wvú ke shεε ben tεn jó. Ε wvú dioo bene fanε yaa bene wvù bonyii eyεne wvú le κε, ben fiew ε è nu ê kenyile le. ¹¹È to nu ε Bojuu to gomte wase wvú fô ηkaw wvudvu le biwci le, “Wvú se nu fεε le?” ¹²Ε bonyii ke ne no tfumtfume ekume wvú baay. Ε bomew bεnsee le, “Wvú nu wee wvù jee.” Ε bomew kaci lo le, “Wvú lεεle lo bonyii.” ¹³Geenεn wee to baa nu dvú wvù ejeme ekume wvú ya le κε, njefo bó to fane bikuu bi Bojuu le.

¹⁴Ε εdiuw ε ηkaw ke gawnεn wase εntelεη, ε Jisοs gen ley fô yew ncese le no yεεyi bonyii. ¹⁵Ε bikuu bi Bojuu le no yuuke κεηke lo ηghaw, ghayte le, “Wee wvun ghan nεε ε se no kee mwεεm nen se wvú ke nu ε gen wase ηwa'.” ¹⁶Ε Jisοs mum ne gay le, “Κε n'yεεyi wvù me n'yεεyi wvun nu wεm κε. È nu wvu wee wvù tum me. ¹⁷É wee gomte keεgee ε è nu fiεε fi Nyo' shieele, é wvú emum ekiεε le laa n'yεεyi wvun nen'yi ε è nu fô Nyo' le, nuu me n'yεεyi ê mvunγay mwem e le. ¹⁸Wee wvù jemyi ê mvunγay mwew e ké no gomte diee di kuuke ε è nu fô ekolε kew e. Geenεn ε wee wvù gomte diee di kuuke ε è nu di wee wvù tum wvú le ké no nu wee keceεy ε kenλεεma yaa nu yî ye le κε. ¹⁹Muses to nu ε nya κε bonci ê ben e? Geenεn κε wee mvu ben e gεεle bonci bodvu κε! Ben gomte keeyu me nje la?”

7:7 15:18; 16:33; 17:14; Mat 10:22; 24:9; 1Jon 3:13 **7:11** 11:56 **7:13**
 9:22 **7:15** Mat 13:54; Luk 2:47 **7:16** 12:49; 14:10 **7:18** 5:41; 8:50;
 12:43 **7:19** 1:17; Lem 7:53; Lum 2:17-24

²⁰ Ε bonyii bodvu tfuse ê wvú le, “Wo keŋke nceendaa dɛwle yî yo le. Wee wvù gomte keeyu wo nu yee?” ²¹ Ε Jisos gay ê bó le, “Me nto nu ε ηγε lemme dimwaan ε ben no keŋke lo ηghaw ekume dí. ²² Muses to nu ε nya nci le ben etfuusè boom yew. Ε ke nci wvun yaa to cim buy ê Muses ke. Wvú to buy ε è nu ê bo'icee bonen. Ben ε mum ε no tfuuse boom yew naa noo diuu di mbam e. ²³ Έ bó tfuuse wee yew diuu di mbam e wvu le fo bó ke ebefe bô nci Muses, ben ε no yuuke nsase bô me le me nto nu ε nfe wee ε wvú bonen ye yicii diuu di mbam e nje la? ²⁴ Fo ben esaakè nsaw sumtene se ben ε yaw ε tasse ε yen ke. Ben esaakè ê je yi leŋ e.”

Ε bonyii no caŋene laa Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawee le

²⁵ Ε bonyii bo Jelusalem bomew mum ne bife le, “Wvun nu ke wee wvù bó gomte le bó eyu? ²⁶ Ben etaa eyen wvuwvun fen ε wvú jemyi endan nen se wee jemyi fiεε ê wvú ηkuuŋ. È nelo enu le bikuu bi woŋ e nu ε looce wase ε kieε le wee wvun nu Mboyse wvù Nyo' to kawee le? ²⁷ Geenεn, beene kee jò wee wvun ne. Ε seke Mboyse wvù Nyo' to kawee nu ke eto nu ε ke wee nu ke ekiεε jò wvú ne ke.” ²⁸ Nonεn ε Jisos dioo yeyi bonyii fô yew ncese le ke ne fuŋ foweewe le, “Ben kee me, kee ten jò me ne. Geenεn ke me nto fen ê mvungay mwem e ke. Wee wvù tum me nu wee keceey, ε ben yaa kee wvú ke. ²⁹ Me ηkee wvú njefo me ne fô wvú le, ε è nu wvú wvù tum me.” ³⁰ No wvú jeme nonεn, ε bonyii bomew mum no gomte keekoo wvú. Geenεn ε wee faŋε yaa kum wvú le ke, njefo kefew kew to baa to wase ekocεn ke. ³¹ Geenεn ε bonyii nteen

7:20 8:48 7:21 5:9 7:22 Keŋ 17:9-14; LEW 12:3 7:23 5:9 7:24
8:15 7:25 5:18 7:26 4:25; 18:20 7:27 9:29 7:28 8:55; 17:8, 21,
25 7:30 2:4; 7:44 7:31 2:23

lese fitele yî ye le no gayte le, “Seke Mboyse wvù Nyo' to kawεε ε ke ε to, è nulo é wvú ke ebvuu ege mwεem mvù dunçi bvukuke bvù Nyo' le efey mvù wee wvun gee wase?”

ε bó tum bonyii bo nci le le bó egen ekoo Jisos

³² ε Bofalasii ke dioo yuw no kebombom ke bonyii le tfumtfume ekume Jisos, ε bô bocee ncese bo baay baay mum tum bonyii bo nci le le bó egen ekoo wvú. ³³ No bó gen, ε Jisos gay le, “Me nu enu beene ke yî kefew e nen caan, emum enkase entu jim fô wee wvù tum me le. ³⁴ Ben nu ke eshεε gom me nen, saa eyen me le ke. Fò me ηgene nu ε ke ben nulo eto fó ke.” ³⁵ ε Bojuu jeme ê bikuu bibole le, “Wee wvun gomte keegen ε è nu ê nεε fò beene nu ke egom wvú saa eyen wvú le ke? Wvú gomte keegen bitum bì bonyii bosεεbeene nu ε tawse ε no cee bí le egen eyεyi bonyii bo bitum bidvu le le? ³⁶ Fiεε fi wvú gayte le, ‘Ben nu ke egom me saa eyen me le ke, ε fò me ηgene nu ε è yaa nulo é ben eto fó ke,’ nu ε wvú gayte ε fí nu le la?”

ε Jisos kaw bonyii bô joo yì nyaa nshii

³⁷ ε è ke no nu wase diuu di ηkaw e di fokemεse di è to nu diuu di ηkaw wvudvu le di baay, ε Jisos ja leem we fun le, “É kendorj yumte wee, é mwεten eto fô me le ewu fiεε. ³⁸ Wee wvù nu ε lese fitele yî yem e nu ε fí nu ke enu ke no ηwa' Nyo' jemyi le, ‘Joo yì nyaa nshii nu ke ebuyte ê fitele fiew e booke nen kokokoko.’” ³⁹ Fifin nu ε Jisos to jemyi ε è nu ekume Keyoy kè bonyii bô to nu ε lese fitele yî ye le nu ke ekeηke. È to nu kefew kin e ε bó baa nya wase Keyoy kedvu ê bó ke, njefo Jisos to nu ε bó baa bense wase wvú é wvú eley bvukuke le ke.

ε bonyii bvun ekume Jisos

⁴⁰ Ε bonyii yuw fiεε fin fi Jisos to jemyεε, ε bomew gay λε, “Wee wvun nu naa Wee Ntum Nyo' wε.” ⁴¹ Ε bomew gay λε, “Wvun nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε.” Geenen, ε bomew bife fibole λε, “Mboyse wvù Nyo' to kawεε to keηke keebuy ε è nu Galilee le? ⁴² Κε ηwa' Nyo' jemyi λε Mboyse wvudvu nu ke ebuy ε è nu ê kfuu di Nfon Dawe le, ê ntεw wvù Btele'em e, wvù è nu ntεw wvu Dawe le le?” ⁴³ No bonyii gay nonen, ε keηgawsen mum to enteleη jo bó εκumε Jisos. ⁴⁴ Ε bonyii bomew bó le no gomte keekoo wvù, geenen ε wee faηε yaa kum wvù le κε.

Ε bikuu bi Bojuu le ma Jisos

⁴⁵ Ε bonyii bo nci le ba mum ne kase tu jim fô bocee ncese bo baay baay bô Bofalasii le, ε bó bife ê bonyii bo nci le bodvu λε, “Ben baa eto bô wvù nje la?” ⁴⁶ Ε bonyii bo nci le bodvu tfuse ê bó λε, “Wee ke baa yuu jemyi wase diewe wee wvun e κε.” ⁴⁷ Ε Bofalasii bife ê bó λε, “Wvù nu ε gen wase ε λεε ten noo ben fó le? ⁴⁸ Ben nu ε yen ε bikuu bi woη e κεηεε Bofalasii ε lese fitele yî ye le? ⁴⁹ È nu κε kebombom kin kè yaa kee κε nci Nyo'. Lon nu fô bó εfa.” ⁵⁰ Nikodemus wvù to nu wee mvu ηgoo Bofalasii le, wvù to γενεε wase diuu dimew yen Jisos e to nu fó. Ε wvù bife ê bó λε, ⁵¹ “Nci wesebeene nu ε bee λε bó esumten nsaw wee se bó ε yaw wase ε yeke ε yuw fiεε fi wvù jeme?” ⁵² Ε bó mum bife ê wvù λε, “Wo ne ten Galilee le? Tasse ηwa' Nyo' ntay é wo eyen λε κε wee ntum Nyo' mvu nulo ke ebuy Galilee κε.” ⁵³ [Ε bó mum ne mwaan mwaan no gene yéw yibole.

8

Ε bó to bô kpwoon mvu fô Jisos e ε bó ε koo gbwen nsake

7:40 6:14 7:42 Yεsa 11:1; May 5:2; Mat 20:30-31 7:50 3:1-2
 7:51 Dito 1:16-17; 17:6 7:53 Κε boηwa' bo boyvuum bomew nteen keηke bincim bi 7:53-8:11 κε.

le

¹ Ε Jisos ne ben fiew ε è nu yî Kum Bite bi Olif e. ² Ε ekfuŋ buy yuu, ε wvú bvuu kase γεν fô yew ncese le. Ε bonyii bocii tase mbew ye le, ε wvú mum shii fokuse no yeyyi bó. ³ Ε bonyii bò to duŋci bonci bô Bofalasii ne to bô kpwoon mvu ε bó ε koo ε wvú jiime bô diemsen mvu. No bó to bô wvú, leke fwe dvu bó, ⁴ gay ê Jisos le, “Wee N'yeyyi, kpwoon wvun nu ε bó ε koo ε wvú jiime bô diemsen mvu. ⁵ Ê bonci le nu ε Muses to gay le wvu wvun kpwoon nu wvú bó etumye lo bô eta é wvú ekpwe. Wo ε gay fiuw le la?” ⁶ Bó to gee nonen teeyi lo Jisos wvu le wvú elowsen enjeme é bó emum ekeŋke fiε fi bó ecu yî ye le. Geenεn, ε Jisos ηgvuwce no saŋke fiε fokuse bô kpwan ebo. ⁷ Ε bó mey ke no leemene fô nyeyyi wvú. Ε wvú ne leem we gay ê bó le, “É wee nu dvú ê ben enteleŋ wvú yaa keŋke kebefε ke, é wvú no nu wee wvu fwe wvú eyaw etum wvú bô te.” ⁸ No Jisos gay nonen, bvuu kase ηgvuwce no saŋke fiε fokuse bô kpwan ebo. ⁹ Ε bó yuw fiε fi Jisos gay, mum kew no tawsee mwaan mwaan keεke yî ηgaybonyii le. Ε bó ke tawse, ε è shεε ke wase kpwoon we no leeme fô bô Jisos maan. ¹⁰ Ε Jisos kase leem we, bife ê kpwoon we le, “Kpwoon, bó ε fεε? Wee baa nu dvú wvú egay le wo keŋke ke keekpwe le?” ¹¹ Ε wvú tfuse le, “Wee baa nu ke, Tata.” Ε Jisos mum gay le, “Ke è nulo é me ηgay ten le wo keŋke keekpwe ke. Ê genè, geenεn fo wo ke ebvuu ege kebefε ke.”]

Jisos nu n'yuw wvu yî woy e

¹² Ε Jisos bvuu jeme ê bonyii bodvu le, “È nu me n'yuw

8:2 Mat 26:55 **8:5** LεW 20:10; Dito 22:22 **8:6** Mat 22:15 **8:7** Dito 17:7; 13:10 **8:9** Mat 22:22 **8:11** 5:14 **8:12** 1:5, 9-10; 3:19; 9:4-5; 11:9-10; 12:35-36, 46; YεSa 49:6; Mat 5:14; Luk 2:32; 2Kol 4:4, 6; Εfe 5:8-14; 1Jon 1:5-7; 2:8; 3:14

wvu yî woŋ wvun e. Naa yεε wvù bii me le nu ε κε è nulo é wvú elene ê kejiwe le κε. Wvú nu ekeŋke n'yuw wvù nyaa nshii ê bonyii.” ¹³ Ε Bofalasii mum gay ê wvú le, “Wo bene jim nsaw fô ekole kuw e. Fieε fi wo jemyi baa nu keceεy κε.” ¹⁴ Ε Jisos tfuse ê bó le, “É me nciw mbene jim nsaw fô ekole kem e, tu fieε fi me njemyi nu keceεy, njefo me ηkee fô me ne, ηkee ten fô me ηgene. Geenεn, κε ben kee fô me ne kenεε fô me ηgene κε. ¹⁵ Ben saake bonyii diεwe bonyii bo boyuum e. Ke me nsaake fiem wee κε. ¹⁶ Geenεn, é me nciw nsaake wee, tu me nsaake ê je yi leŋ e, njefo κε me nsaake me embeŋ κε. Me nsaake bee Icεm wvù tum me. ¹⁷ Ê ηwa' wene bonci le nu ε bó ε saŋ le, é bonyii ben jim nsaw yî fieε le bofeε, tu è nu keceεy. ¹⁸ Me mbene jim nsaw fô ekole kem e, ε Icεm wvù tum me bene ten jim nsaw wεm.” ¹⁹ Ε bó mum bife ê wvú le, “Ico ε feε?” Ε Jisos tfuse le, “Ke ben kee me kenεε Icεm κε. É ben be kee me, tu ben be kee ten Icεm.”

²⁰ Jisos to jemyi mwεem mvun no wvú to yεεyi bonyii fô yew ncese le mbew fô bó to ké no nyaa bigew bi yew ncese le. Geenεn, ε wee faŋε yaa koo wvú κε, njefo kefew kew to baa kocεn wase κε.

Ε Jisos duŋce le wen ne fowe

²¹ Ε Jisos bvuu gay ê bó le, “Me nu ηke enŋεn, é ben esheε egom me eghan ekpwe ê bibefe binεn e. Fô me ηgene nu ε κε ben nulo eto fó κε.” ²² Ε Bojuu mum bife le, “Wvú nu ke eyu ekole kew e, no wvú gayte le fô wen gene nu ε κε beene nulo eto fó κε?” ²³ Ε Jisos gay ê bó le, “Ben ne fokuse fen, ε me ne fiem fowe. Ben nu bonyii bo yî woŋ wvun e. Ke me nu wee wvu yî woŋ wvun e κε. ²⁴ Me nu ε ηgay wase le ben

8:13 5:31-32 **8:14** 3:2; 7:28-29, 33-36; 8:21-22, 42; 13:1, 33; 16:5, 10, 28; 17:8; 20:17 **8:15** 7:24 **8:17** Dito 17:6; 19:15; Mat 18:16 **8:18** 5:36; 1Jon 5:9 **8:19** 5:18; 16:3 **8:20** 2:4 **8:21** 8:14 **8:23** 3:31 **8:24** 13:19

nu ke ekpweken ente jo bibefe binen. Ben ekeè le ben nu ke ekpweken ente jo bibefe binen fen é ben baa ebee le è nu me wvudvu ke.” ²⁵ E bó bife ê wvú le, “È nu wo wvù yee?” E Jisos tfuse le, “Me nu wee wvù me nse ñké no nseje wase ekume wvú ê ben e kew foñkew. ²⁶ Me ñkeñke mwëem nteen mvù è nulo é me enjeme ekume ben noo mwëem nteen mvù è nulo é me ensaw ben yî dvu le. Geen en ke me n'yaa nu enge nonen ke. Fiee fi me nseje ê woñ nu fi me n'yuw ê wee wvù tum me, e wvú nu wee keceey.” ²⁷ No wvú gay nonen, e bó fañe yaa kiee le wvú jemyi ê bó e è nu ekume Ice ke. ²⁸ Nonen e Jisos mum gay ê bó le, “Seke ben e ke e ñeyse wase wee wvù diee nu Waawee fowe, é ben emum ekiee le è nu me wvudvu bô le ke me ñgee fiee fimew ê mvun gay mwem e ke, le me ñjemyi nen e è nu no Icem yeyi me. ²⁹ Wee wvù tum me nu bee wvú. Ke wvú baa cine me le le me enu me ember ke, ñjefo me ñké no ñgee fiee sekecii e è nu fi jee wvú le.” ³⁰ No Jisos jemyee mwëem mvun nen, e bonyii nteen lese fitele yî ye le.

Keceey bvuuuse bonyii bvunfaw e

³¹ E Jisos mum gay wase ê Bojuu bò to leseé fitele yî ye le le, “É ben mey e no leeme ke yî diew yem e, é ben enu naa keceey bonyii bem bo ñgoo le, ³² é ben ke emum ekiee keceey é keceey kedvu ege é ben ebuy bvunfaw e.” ³³ E bó tfuse ê wvú le, “Bese nu kfuu di Abl'am e, e bese ke baa eyuu enu wase bvunfaw e can wee mvu le ke. Fí ghan nee le wo e se no gayte le bese nu ke ebuy bvunfaw e?”

³⁴ E Jisos tfuse ê bó le, “É me ensee ê ben keceey keceey le wee tfuu wvù gee kebefe nu nfwa kebefe. ³⁵ Ke nfwa ké mey no nu wee yew yì wvú nu yí le sekecii ke. È ké mey

waa yew no nu wee yew yidvu sekecii. ³⁶ Nonen, é Waa Nyo' bvuse ben yî bvunfaw e, tu ben nu ε buy wase bvú le keceey. ³⁷ Me nkee naa le ben nu kfuu di Abla'am e, geenen ε ben gomte ke keeyu me njefo ke diew yem kenke naa lo bvudvuu yî yene le ke. ³⁸ Me njemyi ε è nu fiεε fi me n'yen ê Icem, ε ben gee finen ε è nu fiεε fi ben yuw ê icen.”

³⁹ ε bó tfuse ê wvú le, “Icee wese nu Abla'am.” ε Jisos gay ê bó le, “É ben be nu boom bo Abla'am e, tu ben bee keegeε fiεε ε è nu fi Abla'am to gee. ⁴⁰ Me nu wee ε me nsee keceey kè me n'yuw ê Nyo' ê ben. Geenēn, keseen nu ε ben gomte keeyu lo me, ε ke fifin nu fiεε fi Abla'am to gee ke. ⁴¹ Ben gee ε è nu fiεε fi icen gee.” ε bó gay ê wvú le, “Kε bese nu boom bò bó boke kuse ke. Bese kenke Icee wese mwaan, ε è nu Nyo'.” ⁴² ε Jisos gay ê bó le, “É Nyo' be nu icee wene, tu ben bee keekoonyke me, njefo me ne ε è nu fô Nyo' le ε nse nto. Ke me nto yî mvungay mwem e ke. È tum wvú me. ⁴³ È nu nje la wvù ben baa eyuuke fiεε fi me njemyi le ke? Ke è nu njefo ben tune keeyuw diew yem e le? ⁴⁴ Ben nu boom bo icee wene wvù dawle le, ε fiεε fi ben shieele nu keegeε fiεε fi icee wene gomte. Wvú to nu wase wee wvù yuwyi bonyii ε kew lo fonkew. Ke wvú kenke fiεε keegeε bô keceey ke, njefo ke keceey nu naa lo yî ye le ke. Wvú ké dioo mbiayte mbiay no jemyi ke no gee diew nu, njefo wvú nu wee mbiay nu cee mbiay. ⁴⁵ Geenēn, me nseje fiem ε è nu keceey, è neε fiεε fi ben baa bee me le ke. ⁴⁶ È nu yεε ê ben entelej wvù nulo eduuce fiεε fi befe fi me nge? No fiεε fi me nseje ê ben nu keceey, è ge la fo ben ebee me le? ⁴⁷ Wee wvù è nu wee Nyo' ké no yuuke diew Nyo' le. Fiεε fi ben yaa yuuke ke diew Nyo' le nu njefo ke

8:36 Gal 5:1 **8:37** 5:18 **8:39** 8:33 **8:41** Dito 32:6; YESA 63:16
8:42 1Jon 5:1 **8:44** Kej 3:1-5; 1Jon 2:4; 3:8 **8:46** 2Kol 5:21; 1Bi 2:22;
1Jon 3:5 **8:47** 10:27; 18:37

ben nu bonyii bo Nyo' le ke.”

Jisos to nu wase ε Abl'am se ke no nu

⁴⁸ Ε Bojuu mum gay ê Jisos le, “Κε bese be ε see keceey le wo nu nen ε wo nu wee wvu Samalia ε nceendaa dewle nu yî yo le le?” ⁴⁹ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Κε nceendaa dewle nu yî yem e ke. Me n'wvumte fiem Icem, geenen ε ben yaa wvumte me ke. ⁵⁰ Geen en ke è nu le me ηgomte diee di kuuke fô ekole kem e ke. Wee nu dvú mwaarj wvú gomte fifie, ε è nu wvú wvú sumtene bonsaw.

⁵¹ Έ me ensee ê ben keceey keceey le é wee yuuke diew yem e, wvú saa ke eyuu eyuw wvuη kpwe ke.” ⁵² Ε Bojuu gay ê wvú le, “Bese nu ε kieε wase keseen le nceendaa dewle nu yî yo le. Abl'am to nu ε kpwe, ε bonyii bo ntum Nyo' le kpweken ten, wo ε no duu le é wee yuuke diew yo le, wvú saa ke eyuu eyuw wvuη kpwe ke. ⁵³ Wo fele icee wese wvú Abl'am wvú to kpweε, fele ten bonyii bo ntum Nyo' le bò to kpwekenεε le? Wo kpwaake naa le wo nu la?” ⁵⁴ Ε Jisos tfuse le, “Έ me mbensee ekole kem, tu fifie nu ecici. È nu Icem wvú bensee me, ε è nu wvú wvú ben duu le è nu Nyo' wene. ⁵⁵ Geen en ε ben yaa kee wvú ke. È kee ke me wvú. Έ me ne ε ηgay le ke me ηkee wvú ke, tu me nu wee mbiay diewe ben e. Geen en, no fí nu, nu ε me ηkee wvú, n'yuuke diew ye le. ⁵⁶ Icee wene wvú Abl'am to nu ε no lanlanε le wen nu ke eyen ediuw eyem e. Ε wvú ke yen, no yuuke njoη.” ⁵⁷ Ε Bojuu mum sese le, “Wo nu se wo nu ε buy wase bilum mbaanshen ηkuuη, ε no nu ε wo to yen wase Abl'am e le?” ⁵⁸ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Έ me ensee ê ben keceey keceey le, é Abl'am se keeke enu,

nu ε me nu wase.” * ⁵⁹ Ε bó yuw nonen, mum jo eta le bó etumye Jisos dvú. Ε Jisos nyiim mum buy yew ncese le.

9

Ε Jisos yene ejise wee ε bó to boke wvú ε wvú nu kenfefe

¹ Ε Jisos ke dioo lene, yen diemsen mvu le ε bó to boke wvú ε wvú ε fefe wase. ² Ε boom bew bo ηgoo le bife ê wvú le, “Labay, è to ge yee kebefε ε bó se boo wee wvun ε wvú ε fefe wase? È to ge wee wvudvu nuu bwee bô ice le?” ³ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Κε è nu le wee wvun kenεε bwee bô ice to nu ε ge kebefε κε. Βó to boke wvú nonen wvu le lemme di Nyo' le ke eduηce ye yî ye le. ⁴ Beene κεηκε keelemtè lemme di wee wvù tumεε me le ε è bεε emvunsheη. Entaη too lo ε è nu kefew kè wee yaa nulo elem fiεε κε. ⁵ Ε γεν ε buy naa seke la le no me nu yî woη wvun e, nu ε me nu n'yuu wvu yî woη wvun e.” ⁶ No Jisos jeme njeme wvun, mum cuy nceη fokuse, towce nshe dvú mum yefe ejise ε wee wvudvu dvú, ⁷ mum gay ê wvú le, “Γεε εκυε ê Kεtfum ke Siloam e.” (Diee di Siloam nu le, “Bó tum lo.”) Ε wvú mum γεν cυκε, kase no too yene wase mwεεm e. ⁸ Ε bonyii bò to cee mbew ye le noo bonyii bò to ké no yene wvú le diewe wee ελεκεε le no ghaynene le, “Wvun nu κε wee we wvù se ké no shiile lo leke ελεκεε le?” ⁹ Ε bomew no gayte le, “È nu wvú.” Bomew le, “Aay wvú fieesene lo wvú.” Ε wee wvudvu gay le, “È nu me wvudvu.” ¹⁰ Nonen ε bó mum bife ê wvú le, “Ejise eyo ghan nεε le ε se yene ye?” ¹¹ Ε wvú tfuse le, “Wee wvù bó teηe le Jisos be ε towce nshe ε yefe ejise eyem dvú, ε gay le me eηgen encυκε Siloam. Me ε mum ε ηγεν ε ncυκε, ejise eyem ε

* **8:58** Bonyii bo ηwa' le nteen yene le fen nu ε Jisos joo ε è nu diee di Nyo' to teηe εκole kew dvú ê ηwa' Kensam e 3:14.

8:59 10:31 **9:2** Ksm 20:5; Εsek 18:20; Luk 13:2, 4 **9:3** 11:4 **9:4** 5:17

9:5 8:12 **9:6** Mak 8:23 **9:8** Lem 3:10

mum ε yene ye.” ¹² Ε bó bife ê wvú λε, “Wvú ε fεε?” Ε wvú tfuse λε, “Κε me ηkee κε.”

Ε *kenjawsen* to enteleη jo bikuu bi woη e ekume mvunηay mvu Jisos e

¹³ Ε bó mum νε jo wee we wvú to shee nu ε wvú ε fefe gen bó wvú fô Bofalasii λε. ¹⁴ Diuu di Jisos to towce nshe bvuu yene ejise wee wvudvu to nu diuu di mbam e. ¹⁵ Ε Bofalasii bodvu bvuu bife ten ê wvú no wvú ghan ejise eye ε se yene ye. Ε wvú tfuse ê bó λε, “Wvú be ε yefe ejise eyem bó nshe, me ε ηgen ε ncuke ε mum ε no n'yene mwεem e.” ¹⁶ Ε Bofalasii mum gay λε, “Κε wee wvun νε fô Nyo' le κε, njefo wvú lemte diuu di mbam e.” Ε bomew gay fibole λε, “È nulo é wee wvú gee bibefe eghan nεε se no gee kfuu mvun mwεem mvú duηci bvukuke bu Nyo' le?” Ε *kenjawsen* mum to ê bó enteleη. ¹⁷ Ε bó bvuu kase bife ê wee we λε, “Wo gay fiuw λε la ekume wee wvudvu no wvú be ε yene ejise eyo?” Ε wvú tfuse λε, “Wee wvudvu nu wee ntum Nyo'.”

¹⁸ Κε Bojuu to nu ε bee λε wee wvudvu to shee nu ε wvú ε fefe ε bó se yene ejise eye κε. Ε bó ke ghan tee bwee bó ice ε bó to. ¹⁹ Ε bó bife ê bó λε, “Wvun nu κε waa wene wvú ben duu λε bó to boke wvú ε wvú ε fefe wase? Wvú ghan nεε ε se no yene mwεem e keseen?” ²⁰ Ε bwee bó ice tfuse λε, “Bese kee lo λε wvun nu waa wese ε bó to boke ε wvú ε fefe wase. ²¹ Geenεn, no fí ghan wvú ε se no yene mwεem e keseen nu ε κε bese kee κε. Ε κε bese kee ten wee wvú yene ejise eye κε. Ben ebife ε è nu ê wvú. Wvú nu wase wee ε ejise ε yuu. Wvú nulo ejeme fô ekole kew e.” ²² Bwee bó ice to gay nonεn njefo bó to fane Bojuu, ε fí nu ε Bojuu to leke wase lo λε é wee mom lo ε jeme bó diuw we λε Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε, é bó ekuj lo mweten yew

bunle le. ²³ È nu fiεε fi bwee bô ice to gayεε le wvú nu wase weε ε ejise ε yuu, le bó ebife ε è nu ê wvú.

²⁴ Yî bokaŋ e bofεε, ε bó bvuu tee weε wε wvù to shee nu ε wvú ε fefe, gay ê wvú le, “See fiεε fi keceey é mbense egen ê Nyo'. Bese kee fisese le weε wvun nu weε wvù gee bibefe.” ²⁵ ε wvú tfuse le, “Kenεε wvú gee bibefe, tu ke me ŋkee ke. Fiεε fimwaan fi me ŋkee nu ke le me nse nshee nu ε me ε nfefe, ε keseen nu ε me n'yεne wase mwεem e.” ²⁶ ε bó bvuu bife ê wvú le, “Wvú be ge nεε bô wo? Wvú be ge nεε ε se yene ejise eyo?” ²⁷ ε wvú tfuse ê bó le, “Me mbe ε nsee wase ê ben, ben baa koŋke keeyuw ke. Ben bvuu gomte keeyuw ege la dvú? Ben ten gomte keenu bonyii bew bo ŋgoo le le?” ²⁸ ε bó nan'yε lo wvú gay le, “È nu wo weε we ŋgoo. Bese nu fisese bonyii bo ŋgoo le bo Muses e. ²⁹ Bese kee lo le Muses nu ε Nyo' to ké no jemyi bô wvú. Geenεn weε wvun nu ε ke bese kee jò wvú buy ke.” ³⁰ ε weε wvudvu tfuse le, “Abaay, fin nu lo keŋghaw ke fiεε le! Ben duu le ke ben kee jò wvú buy e? Geenεn ε wvú ε yene ejise eyem. ³¹ Beene kee lo le ke Nyo' ké yuw bunle weε wvù gee bibefe ke. Geenεn, é weε wvumte Nyo', gee fiεε fi wvú shieele, é Nyo' eyuuke bunle ye. ³² ε kew naa lo no woŋ to kewεε nu ε bó ke baa eyuu eyuw wase le weε nu ε yene ejise ε weε ε bó to boke ε wvú ε fefe wase ke. ³³ É è be baa nu le weε wvun nε fô Nyo' le, tu ke è be nulo é wvú ege fiεε ke.” ³⁴ ε bó gay ê wvú le, “Wo nu ε bó to boke wo wemen ê kebefε ente, wo ε no gomte keeyεeyi bese le?” No bó gay nonen, mum kuŋ wvú ê bó enteleŋ.

Weε wvù nu kenfefe yî fiεε fi Nyo' le

³⁵ ε Jisós ke yuw le bó nu ε kuŋ wase weε wε ê bó enteleŋ, ε wvú gom yen wvú le, bife ê wvú le, “Wo nu ε lese fitele

yî wee wvù diee nu Waawee le?” ³⁶ Ε wvú bife le, “Wee wvudvu nu γεε icem? Κε see ê me, wvu le me enlese fitele yî ye le.” ³⁷ Ε Jisos gay ê wvú le, “Wo nu ε yen wase wvú le. Ε è nu wvú wee wvù ben ε wvú jemyi keseen.” ³⁸ Ε wee wvudvu mum gay le, “Tata me nu ε nlese.” No wvú gay nonen, mum tum envuw ê wvú fwe nya n'wvum ê wvú. ³⁹ Ε Jisos gay le, “Me nto yî woj wvun e wvu le bó esaw bonyii, é bò yaa yene κε mwεem e eyenè, é bò kpwaake le bó yene mwεem e, etu binfefe.” ⁴⁰ No Jisos jeme nen, ε Bofalassii bò to nu mbew ye le yuw mum bife ê wvú le, “Bese ten nu binfefe le?” ⁴¹ Ε Jisos gay ê bó le, “É ben be nu binfefe, tu can yene be nu bvuyew ê keba ke kebefe le. Geenεn keseen no ben duu le ben yene mwεem e, nu ε bibefe binen nu emey κε enu yî bikuu binen e.”

10

Jisos nu ncey njée wvù jee

¹ “É me ensee ê ben keceey keceey le, é wee leyte ê ketaaj ke njée le, ε faaje yaa eley ε è nu fô diuw ketaaj e, ε ben lo yî ketaaj e ε se ley, tu wvuwe wee nu cooj, nu wee wvù lole mwεem mvunjay e. ² Geenεn wee wvù è ceYTE wvú njée ké no leyte fiew ε è nu fô diuw ketaaj e. ³ Wvuwe wee nu wvù wee wvù ceYTE diuw ketaaj ké yene diuw ketaaj ê wvú, ε wvú ley mum tee njée yì è nu ye ê diee le, ε yí yuw diew ye, ε wvú mum jo buy dvú. ⁴ Seke wvú ε bvuse wase njée ye yicii ekfunj, mum no saa fwe teje ε njée yidvu bii wvú le, njefo yí kee diew ye. ⁵ È ké dioo nu wee wvu ncew, yí saa ebi wvú le κε. Ε yí no lewte lo wvú, njefo κε yí kee diew wee wvu ncew κε.” ⁶ Ε Jisos ma ngan

wvun ê bó nonen, ε bó fanje yaa kieε fieε fi wvú jemyi ê bó ê ngan wvudvu le ke.

⁷ Nonen, ε Jisos bvuu gay ê bó le, “É me ensee ê ben keceey keceey le è nu me diuw ketaaj fò njée fele. ⁸ Bonyii bocii bò to sae ê me fwe to nu ke bocoonj noo bonyii bò lole mwεem mvunjay e. Nonen ε njée fanje yaa eyeke fieε fi bó jemyi ke. ⁹ È nu me diuw ketaaj. É wee fey yî yem e ε se ley, é wvú ke eboy. Wvú nu ke enu diewe njee yî buyte gene diekene kaase tuu jim ê ketaaj e. ¹⁰ Coonj ké no too ke keeconj lo, bô keeyu lo, noo keebefe lo bô fieε. Me nto fiem le bonyii ekejke ε è nu nshii, nshii ε è nu wvù nu ε looce ε yijsen. ¹¹ È nu me ncey njée wvù jee. Ncey njée wvù jee ké nya nshii we keekpwe nje njée ye. ¹² Wee wvù bó jo ke lo wvú lemme le, se è nu wvú ncey njée, ε njée yaa nu ke ye, ké yene ε kuula too, ε wvú mum laj njée fee lo, ε kuula mum shεε kooye njée ε yimi tawse. ¹³ Wvú ké no lewte njefo bó jo ke lo wvú lemme le, ε wvú baa ekpwe fieε fô njée le ke. ¹⁴ È nu me ncey njée wvù jee. Me njkee njée yî è nu yem, ε njée yem kee ten me, ¹⁵ lejlej no Icem kee me, ε me njkee ten Icem, ε me nu ε nya nshii wem keenjkwpe nje njée yem. ¹⁶ Me njekjke ten njée yimi ε yí baa nu ηgoo yin e ke. Ε me njekjke keento bô yí ten é yí eyuuke diew yem e, é ηgoo njée emum enù mwaaj ε ncey njée nu mwaaj.

¹⁷ Me nu ε nya nshii wem keenjkwpe wvu le è nulo é me enkase enfi nshii wem jim. È nεε fieε fi Icem koonjke me. ¹⁸ Ke wee nu dvú wvù joo nshii wem ke. È nyaa me nshii wem ê njkonj wvu wem e. Me njekjke mvunjay

10:8 Yeli 23:1-2; Esek 34:2-3 **10:9** 14:6; Mben 23:2; Esek 34:14

10:11 Mben 23:1; Esek 34:11-16; Yeli 23:3; Mat 18:12-14; Ibu 13:20; Mwm 7:1 Lum 5:8; 1Jon 3:16 **10:12** Lem 20:29 **10:14** 10:27; 2Tim 2:19 **10:15** Mat 11:27 **10:16** 11:52; Yesa 56:8; Esek 34:23-24; 1Bi 2:25 **10:17** 3:35; 5:18 **10:18** 4:34

keenya nshii wem keenkpwe, ηκηκηke mvungay keenkase enfi nshii wem jim. Fifiñ nu fiεε ε ε gay Icεm le me enge.”

¹⁹ Ε Jisos jeme mwεεm mvun nen, ε kenɣawsen bvuu to entelen jo Bojuu. ²⁰ Ε bonyii nteen bó le no gayte le, “Wvú κηκη nceendaa dεwle, wvú jewte lo. Ben yeke la ê wvú le?” ²¹ Geenen ε bomew no gayte le, “Κε ban bonjeme nu bo wee wvú κηκη nceendaa dεwle le κε. È nulo é nceendaa dεwle eyene ejise ε kenfefe?”

Ε Jisos duñce le wen nu Waa Nyo'

²² Ε è ke no nu kefew ke ηκaw mvu keekume no bó to kasεε yene yew ncese Jεlusalεm, ²³ ε Jisos gen no ghanci fô yew ncese le, fô cile Saamun e. Sekekie to nu kefew ke kenton e. ²⁴ Ε Bojuu nε to gem wvú tase, bife ê wvú le, “Wo nu ke ecine é bese emey enɣemtene nen egen ebuy nεε? É è fen nu wo Mboyse wvù Nyo' to kawεε, é wo see lo ê bese teyey.” ²⁵ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Me nu ε nsee wase ê ben, ben ε fañe yaa bee κε. Dilemme dì me ηgee ê diee di Icεm e nu ε dí duñci wee wvù è nu me. ²⁶ Geenen ben baa bee, njefo κε ben nu ηgoo njée yem e κε. ²⁷ Njee yem ké no yuuke diεw yem e. Me ηkee yí, ε yí bii me le, ²⁸ ε me nyaa nshii wvù mey lo ê yí. Κε yí nu ke eyuu ela κε. Ε wee yaa nu dvú wvù nu ke eyuu elo yí can yem e κε. ²⁹ Icεm wvù nya njée yidvu ê me fele wee tfuu, ε wee yaa nu dvú wvù nulo elo yí can ye le κε. ³⁰ Ε bee Icεm nu fiεε fimwaan.”

³¹ Ε Bojuu bvuu jo eta keetumye wvú dvú. ³² Ε Jisos bife ê bó le, “Ben nu ε yen wase dilemme dì jee nteen dì Icεm gay le me engeè. È nu dì la dì ben gomte keetumye me nje dí?” ³³ Ε bó tfuse ê wvú le, “Κε bese tumyi wo ε è nu nje lemme dì jee dì wo ge κε. Bese tumyi wo ε è nu njefo wo

10:19 9:16 10:20 8:48 10:23 Lem 3:11 10:24 Luk 22:67 10:25
5:36 10:26 16:9 10:27 8:47; 10:3, 14 10:28 5:24; 6:39 10:30
5:18; 17:21 10:31 11:8 10:33 LEW 24:16; Mat 26:65

beete bô diee di Nyo' le. Wo nu ke lo wee wvu wum, duu le wo nu Nyo'." ³⁴ E Jisos tfuse ê bó le, "Ke fí nu ε bó ε sanj ê ŋwa' wene bonci le ε Nyo' jemyi jó le, 'Me nu ε ngay le ben nu bonyo' le? ³⁵ Nyo' teje bonyii bodvu le bonyo', ε è nu ke bó bodvu bô diew ye to gene fô bó le, (ε beene kee le ke fiεε fí nu ê ŋwa' Nyo' le nulo ekumen ke.) ³⁶ No fí nu nonen, è no nu nje la wvù ben gayte ê wee wvù Ice nu ε caw ε tum yî woŋ wvun e le wvú beete bô diee di Nyo' le ke njefo wvú nu ε gay le wen nu Waa Nyo'? ³⁷ É me nu nse me ngee ε è nu dilemme di Icem e, fo ben ebee me le ke. ³⁸ Geenen ε è nu le me ngee ε è nu dí, é ben baa cim bee me le, é ben bee dí le, é ben emum eloocε ekiεε ntay le Icem nu yî yem e, ε me nu yî Icem e." ³⁹ E Bojuu bvuu no gomte keekoo wvú, geenen ε wvú lemten can yibole.

⁴⁰ E Jisos bvuu gen lente tu Joo Joodan kewvu keki fò Jon to yawεε eleese bonyii ê joo, no nu jó. ⁴¹ E bonyii nteen no too yene wvú le. E bó ke ne gay le, "Jon to baa ge naa fiεε fimew fí duŋci bvukuke bvú Nyo' le ke. Geenen fiεε ficii fí wvú to jemyi ekume wee wvun to nu naa keceεy." ⁴² Nonen ε bonyii nteen lese fitele yî Jisos e jó.

11

ε nsaá Jisos wvù Laasalus kpwe

¹ Wee mvu wvù diee to nu Laasalus to nu ε ne no cemte. Wvú to nu wee wvu nte wvù Betani le, cee jó bô jéme ye yì è to nu Maalia bô Maata. ² Maalia wvun wvù waa bwee wvù Laasalus to cemte, nu wvù to yefεε bikaa bi Tata le bô nfiey wvù shfuurkene, sho bô yvuw ye ekole. ³ No wvú to cemte nonen, ε jéme ye yidvu mum ciinse ntum fô Jisos e le, "Tata, we wvù è nu fitele fiuw cemte lo." ⁴ E Jisos dioo

10:34 Mben 82:6 10:36 1:34 10:38 10:25 10:39 7:30; 8:20 10:40
 1:28 10:41 1:29-34; 3:27-28 10:42 2:23 11:1 12:1-3; Luk 10:38-39
 11:3 11:36 11:4 9:3; 17:1

yuw ntum wvudvu, gay le, “Ke kencem kin nu ke kpwe le ke. Kí nu ke edunçe ε è nu bvukuke bvù è nu bvú Nyo' le, wvu le Waa Nyo' nulo ekenke diee di kuuke nje kí.”

⁵ Jisos to koonke Maata bô waa bwee wvù Maalia noo Laasalus baay. ⁶ Geenɛn, seke wvù to yuwɛɛ le Laasalus cemte lo, ε wvù bvuu ce fò wvù to nu ediuw efaa. ⁷ Ejim jodvu, ε wvù gay ê boom bew bo ηgoo le le, “Beene ekase etu jim Judea.” ⁸ Ε bó bife ê wvù le, “Labay, è nu ke foguu foguu nen wvù Bojuu se gomte keetumye wo bô eta é wo ekpwe, wo ε bvuu ε no tuu jó le?” ⁹ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Ke bontam bo kefew e nu ke yuufe ncow bofɛɛ yî diuu le le? É wee lene emvunsheen, tu ke è nulo é wvù ebayten yî fiɛɛ le ke, njefo n'yuw wvu yî woη wvun e yeese wvù. ¹⁰ Geenɛn, é wee lene entaη, tu è nelo é wvù ebayten, njefo ke wvù kenke n'yuw ke.”

¹¹ No wvù jeme nonɛn, mum gay ê bó le, “Nsaa yese-beene wvù Laasalus nu ε lefe wase, geenɛn ε me nu enɛn enkamse wvù yî nyii didvu le.” ¹² Ε boom bew bo ηgoo le gay ê wvù le, “Tata, é è fen nu le wvù nu ε lefe, tu wvù nu ke ebonɛn.” ¹³ Jisos to jemyi ε è nu ekume kpwe Laasalus, geenɛn ε bó no yuuke le wvù jemyi ε è nu ekume nyii di nyii. ¹⁴ Ε Jisos mum jeme lo ê bó teyten le, “Laasalus nu ε kpwe wase. ¹⁵ Geenɛn ε me n'yuuke njoη nje yene le ke me nse nu fò ke, wvu le ben elese fitele yî yem me. Beene egenè le jó.” ¹⁶ Ε Toma wvù bó to tenje diee diew dimew le Emam, gay ê bomew boom bo ηgoo le le, “Beene egen ten wvu le beene nulo ekpweken beene ε bó.”

Ε Jisos bvuse Laasalus yî kpwe le

¹⁷ Ε Jisos ke fese fò, yuw le Laasalus nu ε ce wase ê jem ediuw ena. ¹⁸ Betani jan to nu mbew Jelusalem e ke

diwe bomay bofee nen. ¹⁹ E Bojuu nteen to to fò Maata bô Maalia le kecam shen bô bó yí kpwe waa bwee bó le. ²⁰ E Maata ke dioo yuw le Jisos too lo, e wvú mum buy keegen é bô wvú etasen, geenen e Maalia mey yew. ²¹ E Maata gen gay ê Jisos le, “Tata, é wo se bee enu fen, tu ke waa bwem se nu e kpwe ke. ²² Geen en, e me nkee le keseen wvun nu e naa la fi wo e leke ê Nyo' nu e wvú nulo enya ê wo.” ²³ E Jisos gay ê wvú le, “Waa bwoo nu ke ebuy yí kpwe le.” ²⁴ E Maata gay ê wvú le, “Me nkee naa lo le wvú nu ke ekase ebuy diuu di fokemese di bonyii nu ke ebuyte yí kpwe le.” ²⁵ E Jisos gay ê wvú le, “È nu me wvù bvuuse bonyii yí kpwe le, e è nu me nshii. Wee wvù nu e lese fitele yí yem e nu e wvú cim kpwe lo, é wvú ke enu dvú, ²⁶ e naa yee wvù nu dvú keseen e wvú e lese fitele yí yem e, yaa nu ke ekpwe ke. Wo nu e bee nonen e?” ²⁷ E wvú bee le, “Ee Tata, me nu e mbee le wo nu Mboyse wvù Nyo' to kawee. Wo nu Waa Nyo' wvù to nu keeke eto yí woḡ wvun e.”

²⁸ No Maata gayee nonen, mum gen tee Maalia wvù waa bwee, jeme ê wvú fokueku le, “Wee N'yeyi nu wase fen, e wvú teje wo.” ²⁹ No wvú yuwee nonen, mum cufe lo ye we keegen eyen wvú le. ³⁰ È to nu e Jisos baa ley wase ntew e ke. Wvú to bee ke fò fò Maata to genee yen wvú le. ³¹ E Bojuu bô to nu bô bo Maalia camte shen dioo yen no wvú cufe ye e buy yew, e bó mum no bii wvú le kpwaake le wvú gene fò jem keegen ebeele fò.

³² E Maalia ke gen fese fò Jisos to nu, yen wvú le, mum gbwe bika biew e gay le, “Tata, é wo se bee enu fen, tu ke waa bwem se nu e kpwe ke.” ³³ E Jisos ke dioo yen no wvú beele, e Bojuu bô to bie wvú le beele ten, e fiee fidvu shiw fitele fiew baay, e ye befè wvú. ³⁴ E wvú ne bife le, “Ben dwey wvú fee?” E bó gay ê wvú le, “Tata, to eyen.”

³⁵ E Jisos bee kpwe. ³⁶ E Bojuu yen nonen gay le, “Ben etaa eyen no wvú se kooŋke wvú.” ³⁷ Geen en e bomew kaa gay le, “Ke è se nulo é wvú wvù to yen'yee ejise kenfefe, etan wee wvun fo wvú ekpwe le?”

³⁸ E fitele fiew bvuu shiw baay. E wvú ne gen fese fô jem. Jem yin to nu tfum e bó e ban diuw wvudvu bô kebwee ke te le. ³⁹ E Jisos gay le, “Ben ecake te die.” E Maata wvù jeme wee kpwe gay ê Jisos le, “Tata, keseen nu e wvú samte wase. È nu wase ediuw ena no wvú se kpwee.” ⁴⁰ E Jisos bife ê wvú le, “Me mbe e ŋgay ke ê wo le é wo nu e lese fitele yî yem e, é wo ke eyen bvukuke bvù è nu bvú Nyo' le?” ⁴¹ Nonen, e bó mum cake te didvu. E Jisos cake ejise we gay le, “Icem, me nyaa keyoone ê wo no nu e yuw bunle yem. ⁴² Me ŋkee naa le wo ké no yuuke ke bunle yem sekeci. Geen en, me njemyi fin e è nu nje bonyii ban bô leemene fen, wvu le è nulo é bó ebee le è tum wo me.” ⁴³ No wvú jeme nonen, fuŋ bô diew yî temyi le, “Laasalus, buye!” ⁴⁴ E wee wvù to kpwee wase we mum buy, e can ye bô bikaa nu e bó e njim bô njaw ndvú, e njim ten bvushiw bwew bô njaw ndvú. E Jisos gay ê bó le, “Ben efay wvú, ecine é wvú egene.”

E bikuu bi woŋ e jo nsey keeyu Jisos

(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ E Bojuu nteen bô to toe ê Maalia le dioo yen fi ee fi Jisos ge, mum lese fitele yî ye le. ⁴⁶ Geen en, e bomew kaa gen fibole yen e è nu Bofalasii le, see ê bó fi ee fi Jisos ge. ⁴⁷ E bocee ncese bo baay baay bô Bofalasii mum kum bikuu bi woŋ e jeme le, “Beene nu ege nee? Wee wvun gee mwem nteen mvù duŋci bvukuke bvú Nyo' le. ⁴⁸ É beene cine lo wvú e no gene dvú fwe, tu bonyii bocii nu ke eghan elese

fitele yî ye le, é bonyii bo Lum ke ene eto ebvuw bvudvuu bvù yuule bvuseεbeene bô ketum kesεbeene.” *

⁴⁹ Geenen, ε wee mvu bó le wvù diee to nu Kayfas, wvù to nu ekole ke bocee ncese le kelum kekic le ne gay fiew ê bó le, “Ke ben kee naa lo fiεε ke. ⁵⁰ Ke ben kee le fi jee fô ben e le wee mwaan ekpwe fô bonyii le bocii efey fo ketum kecii ela lo le?” ⁵¹ Ke Kayfas to jemyi fiεε fin bô bvufee bvù è nu bwew ke. Wvù diewe ekole ke bocee ncese le kelum kekic le to jemyi nen teete ε è nu ntum Nyo' le Jisos to kenke keekpwe fô ketum ke Bojuu le. ⁵² E è yaa mey ke fô ketum kedvu le mey ke, wvù to kenke keekpwe keebaance boom bô è nu bo Nyo' le bocii bô nu bitum bimew e, é bó enù yî fiεε le fimwaan. ⁵³ E kew ebvubwe le, ε bikuu bi won e mum kew no joo nsey no bó nu ke eghan se yu Jisos.

⁵⁴ Nonen, ε Jisos fanε yaa ebvuu eghane ya le entelen jo Bojuu ke. E wvù ne fiew jó gen ketum kemew kè nu mbew won monshεem e ε bô boom bew bo ηgoo le no cee jó kelaante kemew e ε bó teje le εfelem.

⁵⁵ E ηkaw Bojuu wvu Danεfey ke no too wase nceencee, ε bonyii no nen'yi biba le bene Jelusalem ε diuu din se keetoo keekfum bikuu bibole. ⁵⁶ E bó gen kew no gomte Jisos biwci εbonebon no bó to leemene fô yew ncese le gayte le, “Ben kpwaake le la? Ke wvù nu eto fô ηkaw wvun e le?” ⁵⁷ È to nu ε bocee ncese bo baay baay noo Bofalasii ε nya wase nci le é wee nu dvù wvù kee fô Jisos nu, é wvù ge ε bó kicε, wvu le è nulo é bó ekoo wvù.

* **11:48** Bó to fane nonen njefo é Bojuu to beje lo le Jisos nu Mboyse, é bó ke emum ene ekew diuw bô bonyii bo Lum bô to saake bó wvu le wvù ebvuse bó can bonyii bo Lum bodvu le. **11:49** 18:14 **11:52** 10:16 **11:53** 5:18 **11:54** 5:13; 7:1 **11:55** 2:13; Ktj 19:11-20; 2Klo 30:17-18 **11:56** 7:11

12

Ɛ Maalia yefe Jisos Betani

(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ Ɛ è ke no shɛete wase ɛdiuw ɛsoocaaŋ é emum enu kefew ke ŋkaw Danɛfey e, ɛ Jisos nɛ gen ntɛw wvù Betani le jò Laasalus wvù Jisos to bvuseɛ yî kpwe le to nu. ² No wvù gen jó, ɛ bó fɛ mwɛɛm mvudien keetɛw wvù dvú. Ɛ Maata no nu wee gawe ɛ Laasalus nu wee mvu ŋgoo bonyii bò to shiileɛ no diekene bô bo Jisos e. ³ Ɛ Maalia ke mum nɛ jo fikaa fi nfiey mvu wvù shfuɔŋkene le, yefe bika bi Jisos e dvú, sho bô yuw ye ekolɛ. Nfiey wvun to lumte naa baay, ɛ bó kene bô naad ɛwvunɛwvun. No wvù yefe nonɛn, ɛ yew yidvu nɛ no shfuɔŋkene lo ente yicii.

⁴ Ɛ Judas Iskaliot wvù to nu wee ŋgoo boom bo Jisos e, (wvù to ghanɛɛ egese wvù) kaa nɛ gay lɛ, ⁵ “È be ge la fo bó egese lo nfiey wvun bodanali gee tɛ, enya bigew bidvu ê bonyii bò fuute?” ⁶ Kɛ Judas to jemyi nɛn lɛ wen kɛŋke shiee fô bonyii bò fuute le kɛ. Wvù to nu cooŋ ɛ è to nu wvù wee wvubo ekelɛ, ɛ wvù to ké no leese kebo jó fici ekolɛ kew dvú. ⁷ Ɛ Jisos gay lɛ, “Cinɛ wvù le. Wvù be geke nfiey wvun nɛn keeseyse ɛ è nu ndwey wɛm dvú. ⁸ Bonyii bò fuute nu ke enu kɛ ben ɛ bó sekecii, geenɛn kɛ me nu ŋke enu beene sekecii kɛ.”

⁹ Ɛ kebombom ke Bojuu le ke yuw lɛ Jisos nu jó, ɛ bó mum to jó. Kɛ bó to to kɛ ɛ è nu nje Jisos maan kɛ. Bó to to tɛn keeyɛn Laasalus wvù Jisos to bvuseɛ yî kpwe le. ¹⁰ Nonɛn, ɛ bocee ncese bo baay baay no kaake lɛ bó nu eyu tɛn Laasalus, ¹¹ njefo è to nu nje wvù wvù Bojuu nteen to cin'yi bó le leese wase fitele ɛ è nu yî Jisos e.

12:1 11:1-2 12:2 Luk 10:40 12:3 Luk 7:37-38 12:4 6:71; 13:2, 27; 18:2; Mat 10:4 12:5 Yɛsa 58:7; Mat 19:21; Jɛm 2:15-16 12:7 19:40 12:8 Dito 15:11 12:9 11:43-44 12:11 11:45

Ɛ Jisos ley Jelusalem dieƵe Nfon e

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Ɛ ekfun buy yuu, Ɛ kebombom ke bonyii le kè to toe fò ñkaw e yuw le Jisos nu ê je too Jelusalem. ¹³ Ɛ bó mum jo bidaayee buy keegen efiisen wvú ê je. Ɛ bó gen no wvuyi gayte le, “Eeeee, mbense enù fò Nyo' le leee! Nyo' nu Ɛ lañ kembonen yî wee wvù too ê diee di Tata le leee! È nu wvú Nfon wvu Islael leee!” ¹⁴ Ɛ Jisos gom waa kembeebey, ben. Ɛ fí mum no nu no bó to sañe le,

¹⁵ “Bonyii bo Sayon, fo ben efanè ke.

Ben etaa eyen, Nfon wene too lo,
Ɛ wvú Ɛ ben yî waa kembeebey e.”

¹⁶ Ke boom bo Jisos e bo ñgoo le to nu Ɛ kiee fiie fi fiie fin dunji forjkeƵ ke. Ɛ Jisos ke dioo ley wase bvukuke bwew e, Ɛ bó mum kume le bó to sañ fiie fin Ɛ è nu ekume wvú, Ɛ fí Ɛ kooy wase bô wvú ke no bó to sañe. ¹⁷ Kebombom kè to nu bô bo Jisos diuu di wvú to teñee Laasalus ê jem bvuse yî kpwe le to nu Ɛ gen bô nsee no bó to yenee. ¹⁸ Ɛ shiee wvù kebombom kedvu to buyee keegen efiisen wvú ê je to nu nje bó to nu Ɛ yuw le wvú to nu Ɛ ge fiie fin fi dunji bvukuke bvú Nyo' le. ¹⁹ Ɛ Bofalasii yen nen mum no jemyi ebonebon le, “Ke ben nu Ɛ yen? Ke fiie nu dvú fi è nulo é ben ebvuu ege ke. Woñ tfuu nu Ɛ shfum wase Ɛ bi wvú le.”

Ɛ Boglek bomew no shieele keeyen Jisos e

²⁰ Bonyii bomew to nu ñgoo bonyii bò to benee Jelusalem keebunle Nyo' kefew ke ñkaw e kin Ɛ è nu Boglek. ²¹ Ɛ Boglek ban gen yen Filew wvù to nen'yeê ê kelaante kè Besayda le ê keba kè Galilee le, gay ê wvú le, “Ñgaywee, bese shieele keeyen Jisos e.”

12:13 Mben 118:26; Mat 27:42; Jon 1:49

12:15 Saka 9:9

12:16 2:22;

17:1

12:17 11:42-45

12:19 11:48

12:21 1:44; Luk 19:3; 23:8

²² Ε Filew mum gen be Andulu dvú, ε bô wvú mum gen see ê Jisos. ²³ Ε Jisos tfuse ê bó λε, “Kefew nu ε kocen wase kè wee wvù diee nu Waawee nu ekeηke diee di kuuke. ²⁴ Έ me ensee ê ben keceey keceey λε, έ ηgow fiεε baa egbwe yî nshe le ekpwe, έ yí emey ke enu yí emberη. Geenεn έ yí kpwe lo, έ yí ke eyum mvuntam nteen. ²⁵ Wee wvù kooηke nshii we baay nu ke elase nshii wvudvu, ε wee wvù bane nshii we yî woη wvun e nu ε wvú gεεle lo keeke ekeηke nshii wvù mey lo. ²⁶ Έ wee lemte me le, tu wvú keηke keebii me le, ε naa fεε fò me nu, έ wee wεm lemme enù ten fó. Έ wee lemte me le, tu Icεm nu ke ebuw wvú.”

Ε Jisos jeme ekume kpwe ye

²⁷ Ε Jisos nε gay λε, “Keseen nu ε fitele buuke lo me. Έ nulo έ me enγay λε la? Λε Icεm ebvuse me εnte jo kefew ke ηγεw e kin e? 'Aay, ε nu nje kefew kedvu kin wvù me nto ntoε. ²⁸ Icεm, γεε έ diee diuw ekuuke.” No wvú jeme nonεn, ε diεw shii fowe λε, “Me nu ε ηγε wase dí ε no kuuke, ε me mβεε ηke embvuu enge.”

²⁹ Ε kebombom kè to leeme fó dioo yuw diεw yidvu, gay fibole λε, “Έ baykene jaη.” Ε bomew gay λε, “Έ jemyi nceendaa Nyo' έ wvú.” ³⁰ Ε Jisos tfuse λε, “Diεw yin to nje yene. Ke yí to nje γεm ke. ³¹ Keseen nu wase kefew kè bó nu esaw woη wvun. Keseen nu ε bó nu eshwaw nfon wvù saake woη wvun. ³² Geenεn ε fiem nu ε seke bó ε ke ε njeyse me fowe, έ me enγufe bonyii bocii έ bó eto yî γεm e.” ³³ Jisos to jemyi nonεn durci ε è nu kfuu kpwe yì wvú nu ke ekpwe. ³⁴ Ε kebombom ke bonyii le tfuse έ wvú λε, “Bese yuuke έ ηwa' bonci le λε Mboyse wvù Nyo' to kawεε

12:23 2:4; 12:16 **12:24** Mat 10:39; 16:24-25; 1Kol 15:36 **12:26** 14:3; 17:24 **12:27** 12:23; Mat 26:38 **12:28** 17:1; Mat 3:17; 17:5 **12:31** 5:22; 14:30; 16:11 **12:32** 3:14 **12:33** 18:32 **12:34** Mben 89:36-37; 110:4; Esek 37:25; Jon 12:23; 3:14

nu ke efele. Wo ε ghan nεε ε σε no duu le bó κηηke keeke njeyse wee wvù diee nu Waawee fowe? Wee wvù diee nu Waawee wvudvu nu wvù la?” ³⁵ Ε Jisos gay ê bó le, “N'yuu nu enu ben ε bó κε yî kefew e caan. Ben emum elenè no ben κηηke n'yuu ben ε bó, fo kejiwe ke ne eban ben. Ke wee wvù lenε ê εjiwe le ké no kee fô wvù gene κε. ³⁶ No ben κηηke n'yuu ben ε bó, ben ebee n'yuu wvun e, wvu le ben emum enu boom bo n'yuu le.”

Diεw Jisos nu ke esaw wee wvù nu ε fanj keefiisen diεw yidvu

No Jisos jemyεε mwεεm mvun nen, mum ne gen nyiim.

³⁷ Naa no wvù to nu ε cim ge mwεεm nteen mvù dujci bvukuke bwew ε bó yen, bó to baa lese fitele yî ye le κε.

³⁸ Ε fí to nu nonen wvu le fí ekocen no Yesaya wvù wee ntum Nyo' to jemyεε le,

“Tata, è nu yeε dvú wvù nu ε bee fiεε fi bese jemyi le?

Ε è nu ê baa wvù Tata nu ε dujce mvuηgay mvu kebo kew e?”

³⁹ Nonen κε è to nulo é bó elese fitele yî ye le κε, njefo Yesaya to nu ε bvuu jeme bvudvuu bvumew e le,

⁴⁰ “Wvù nu ε ban ejise εbo,

ε ge mvuntelem mvubole ε no λεε,

wvu le fo bó eyenè mwεεm e bô ejise εbo,

ekeè mwεεm ê mvuntelem mvubole,

ekase etu jim é me enfε bó.”

⁴¹ Yesaya to jemyi mwεεm mvun njefo wvù to nu ε yen wase bvukuke bvυ Jisos e, mum no jemyi ekume wvù.

⁴² Naa no bonyii to baa cim nu keelese fitele yî Jisos e, nu ε bonyii nteen bò to nu naa bikuu bi woj e to lese fitele yî ye le, geenen fanε yaa nu keejeme bô dew yibo κε, njefo bó

to fane Bofalasi le fo bó ke ekuj bó yew bunle le. ⁴³ E bó to fane nonen njefo bó to koojke keekexke mbense e è nu wvù nen'yi fô bonyii le efey keekexke e è nu wvù nen'yi fô Nyo' le.

⁴⁴ E Jisos ne funj foweewe gay le, “Wee wvù nu e lese fitele yî yem e, nu e wvù yaa lese e è nu yî yem e ke. Wvù lese e è nu yî wee wvù tum me le. ⁴⁵ É wee yen me le, tu wvù yen e è nu wee wvù tum me le. ⁴⁶ Me nu e nto ê wonj jan diewe n'yuu le wvu le naa yee wvù nu e lese fitele yî yem e wvù saa ebvuu emey enu ê ejiwle le ke. ⁴⁷ É wee yuw diew yem, e fanje yaa egee, me nsaa enlese wvù ngew e ke, njefo ke me nto nto keenlese bonyii bo yî wonj wvun e ngew e ke. Me nto nto keemboyse lo bó. ⁴⁸ Wee wvù nu e ma me e fanj keefiisen diew yem kexke fiex fi nu ke esaw wvù. Diew yi me nu e njeme ê wvù nu fiex fi nu ke elese wvù ngew e diuu di fokemese. ⁴⁹ Fí nu nonen njefo ke me njemyi e è nu ê mvungay mwem e ke. Icem wvù tum me nu wvù wvù gay le me enjemyi, e è nya wvù fiex fi me enjemyi, e see no me enjemyi. ⁵⁰ E me njee le fiex fi wvù gay le me enjemyi nu fi nyaa nshii wvù mey lo. Nonen fiex fi me njemyi nu fi Icem nu e gay le me enjemyi.”

13

E Jisos cuke bikaa bi boom bew bo ngoo le

¹ E è ke no nu wase bvù ekfunj nu ebuy eyuu é emum enu njkaw Danefey, e Jisos kiee le kefew kè wen nu ecine wonj wvun e, ekase egen fô Icee wen e nu e kocen wase. No wvù to koojke bonyii bò è to nu bew yî wonj wvun e, e wvù konj bó gen mese. ² E bó ke no diekene fokieguu, e dewle e lese wase njkpawce ê fitele fi Judas wvù waa Semon Iskaliot e

12:43 7:18 12:44 5:24 12:45 14:9; 5:18 12:46 12:35-36 12:47
3:17; 5:22 12:49 7:16-17 12:50 4:34 13:1 2:4 13:2 12:4; Luk
22:3

le wvú egese Jisos. ³ No Jisos to kee wase le Icee wen nu e nya wase mwεem mvunciim can wen e, bô le wen to ne fô Nyo' le e wen kaase tuu jim fô Nyo' le, ⁴ e wvú mum ne ê we jo mwεem mvudien, baaye bikum biew, jo ndvu yì bó shole ye dvú, seŋ yî mvuntem e, ⁵ mum tfuw joo ê ηkaa le, kew no cuke bikaa bi boom bew bo ηgoo le dvú, shole bô ndvu yì wvú to seŋεε yî mvuntem e ye. ⁶ E wvú ke cuke to buy fô Semon Bitá le, e wvú bife ê wvú le, “Tata, è nu ecuke wo bikaa biem e?”

⁷ E Jisos tfuse ê wvú le, “Ke fιεε fi me ηgee nu e wo nulo ekιεε keseen ke. Wo nu ke ekιεε e è nu ejim.” ⁸ E Bitá gay ê Jisos le, “Ke è nulo é wo ke eyuu ecuke bikaa biem ke.” E Jisos tfuse ê wvú le, “É me mbaa encuke wo, wo saa ekerke fιεε bee wo ke.” ⁹ E Semon Bitá mum gay ê Jisos le, “Tata, é è fen nu nonen, tu ke wo nu ecuke ke e è nu bikaa biem maan ke. Wo nu ecuke ten can yem bô ekole kem fô.” ¹⁰ E Jisos gay ê wvú le, “Wee wvù nu e cuke wase ye nu e wvú yuule wase ye yicii, e shiee yaa bvuu nu keebvuu ecuke efey bikaa ke. Ben nu e ben yuule wase, geenen ke è yaa nu ben bocii bô yuule ke.” ¹¹ Jisos to jemyi nonen njefo wvú to kee wase wee wvù nu ke egese wvú. È nu fιεε fi wvú to gayεε le, “Ke ben yuule bocii ke.”

¹² E Jisos ke mεse cuke bikaa bibole, tfume bikum biew, kase gen tu fô bvudvuu bwew e, mum bife ê bó le, “Ben nu e kιεε fιεε fi me ηge fô ben e fin e? ¹³ Ben teŋe me le Wee N'yεεyi bvuu teŋe le Tata, e ben teŋe e è nu leŋ nonen njefo è nu fιεε fi me nu. ¹⁴ É me wvù nu Tata wene bvuu nu Wee wene N'yεεyi nu e cuke bikaa binen, tu ben ten keŋke keecukè bikaa bi wee noo wee le. ¹⁵ Me ηge nonen ndurjci lo ê ben le ben egeè ten no me ηge fô ben e. ¹⁶ É me ensee

13:3 3:35; 8:14

13:4 Luk 12:37

13:10 15:3

13:11 6:64, 70-71

13:12 Mat 20:24-28; 23:8-12; Luk 22:27; 1Tim 5:10

13:15 1Jon 2:6; Fili

2:5; 1Bi 2:21

13:16 15:20; Mat 10:24

ê ben keceey keceey le ke waa lemme ké no kuuke fele cee ekole we ke, ε ke wee wvù bó tum lo ké no kuuke ten fele wee wvù tum wvú ke. ¹⁷ É ben kee mwεem mvun, ε no gee mvú, é njoη wvu baay enu wene. ¹⁸ Ke me njemyi ε è nu ekumε ben bocii ke. Me ηkee bonyii bò me nu ε ncaw. Geenεn, ε fí nu le fiεε fí nu ê ηwa' Nyo' le keηke keeke eto ekocεn no bó to saηεε le, 'Wee wvù diee mwεem mvudien mwem nu ε ne ε no bii bikaa biem e.' ¹⁹ Me nseηe fiεε fin ê ben keseen é fí se keeke ekooyi, wvu le fí ke dioo ε kooy, é ben emum ebee le è nu naa me wvudvu. ²⁰ É me ensee ê ben keceey keceey le wee wvù nu ε fiisεn naa wee wvù la wvù è tum me, nu ε wvú fiisene ε è nu me. ε wee wvù fiisene me fiisene ε è nu wee wvù tum me."

ε Jisos duηεε wee wvù nu egese wvú

²¹ No Jisos jeme mwεem mvun nen, ε fitele ne no buuke wvú. ε wvú ne jeme lo teytey gay le, "É me ensee ê ben keceey keceey le wee mvu ben e nu egese me." ²² ε boom bew bo ηgoo le ne no taayine ye maa laa wvú jemyi ε è nu wee wvù la le. ²³ Wee mvu ηgoo boom bo Jisos e wvù Jisos to kooηke to yeeme diekene naa mbew ye le. * ²⁴ ε Semon Bitá kpwase wvú gay le wvú ebife ê Jisos le laa wvú jemyi ε è nu yeε le. ²⁵ Nonεn ε wvú yeem gen yî Jisos e bife ê wvú le, "Tata, è nu yeε?" ²⁶ ε Jisos tfuse ê wvú le, "È nu wee wvù me nu enjuse blεed encuw ê nshew mbase le enya ê wvú." Nonεn ε wvú mum cuw blεed ê nshew mbase le nya ê Judas wvù waa Semon Iskaliot. ²⁷ Ke no Judas fi blεed wvudvu nen, ε Satan mum ley yî ye le. ε Jisos gay ê wvú le, "Yaηsen ege fiεε fi wo gomte keege." ²⁸ Wee mvu

13:17 Jεm 1:25 **13:18** Mben 41:9; Jon 17:12 **13:19** 8:24; 14:29; 16:4

13:20 Mat 10:40 **13:23** 19:26; 20:2; 21:7, 20 * **13:23** Keeshii ediekene nu ε Bojuu to ké nshii fokuse, yeem lo keba kemwaan se no diekene. **13:27** 13:2

ngoo bó le to baa kiiε fiεε fi wvú jemyi ê wvú nonen ke.
²⁹Bomew to kpwaake le no Judas to nu wee wvú gεεle ekele
 nu ε Jisos jemyi ê wvú le wvú egen eguy mwεem mvù bó
 shieele keedie ηkaw dvú, kenεε le wvú egen enya fiεε ê
 bonyii bò fuute. ³⁰No Judas fi blεed wvudvu nonen ε die,
 mum buy lo karη mwaanη gen. Sekekie to nu wase entanη.

ε Jisos tefe kpwe ê boom bew bo ngoo le

³¹No Judas buyεε wase gen nonen, ε Jisos shεε gay le,
 “Keseen nu ε bó nu ekεw eyene bvukuke bvú wee wvú diee
 nu Waawee le, emum eyene ten bvukuke bvù è nu bvú Nyo'
 le yî ye le. ³²É bó yen bvukuke bvú Nyo' le yî ye le, tu Nyo'
 nu edunηε ten bvukuke bvú Waa we le yî wvú wvù Nyo'
 le. ε wvú nu edunηε lo karη mwaanη. ³³Boom bem, me nu
 enu beene ke wase yî kefew e nen caan. Ben nu ke eshεε
 egom me saa eyen ke. No me nto ηgayεε ê Bojuu, nu no me
 ηgayte ê ben keseen le, ‘Fô me ηgene nu ε ke ben nulo eto
 fó ke.’ ³⁴Me nyaa nci ê ben, ε è nu nci wvu fwε le ben dīoo
 ε shεε no koηenè. Ben ekoηenè ke naa leηleη no me nu ε
 ηkoη ben. ³⁵É ben shεke ε no koηene nonen, é fifin ege é
 bonyii bocii emum ekiεε le ben nu boom bem bo ngoo le.”

ε Jisos gay le Bitá nu ke ema wen

(*Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34*)

³⁶ε Semon Bitá mum bife ê Jisos le, “Tata, wo gene ε è
 nu fεε?” ε Jisos tfuse le, “Fô me ηgene nu ε ke è nulo é wo
 ebi me le keseen ke. Wo nu ke eshεε se bi.” ³⁷ε Bitá kase
 bife ê wvú le, “Tata, ke è nulo é me mbi wo le keseen nje
 la? Me nu ηke enya nshii wεm keηkpwe nje yo.” ³⁸ε Jisos
 Bife ê wvú le, “Wo nulo enya nshii wo keεkpwe nje me? É

me ensee ê wo keceey keceey le ke nyimshie nu ke eton se wo e ma wase me bokaŋ botete ke.”

14

Jisos nu Je yì gene fô Nyo' le

¹ E Jisos bvuu jeme ê boom bew bo ŋgoo le le, “Fo ben ecine é mvuntelem mvunen ebuuke ke. Ben elese fitele yî Nyo' le, elese ten fitele yî yem e. ² Yew dvu Icem, nu e bibuw nu dvú nteen. É fí be baa enu nonen, tu me mbaa ŋgayte le me ŋgene nseyse bvudvuu ê ben ke. ³ E me nu ndioo e ŋgen e nseyse bvudvuu ê ben, eŋkase ento enjo ben é beene enu, wvu le fô me nu, é ben enù ten fó. ⁴ E ben kee wase je yì gene fô me ŋgene.” ⁵ E Toma mum gay ê wvú le, “Tata, ke bese kee fô wo gene ke. Bese nu eghan nœ se kiee je yidvu?” ⁶ E Jisos tfuse le, “È nu me je, e è nu me keceey, e è nu me nshii. Ke wee nulo egen fô Icem e se wvú e fey yî yem e ke. ⁷ É ben be kee me, tu ben bee kee ten Icem. E kew yî keseen e nu e ben e kiee wase wvú e bvuu e yen wvú le.”

⁸ E Filew gay ê wvú le, “Tata duŋce Ico ê bese, é bese eyen emum effuu.” ⁹ E Jisos tfuse e wvú le, “Filew, beene nu e ce wase baay nen se wo kee me le? Wee wvù nu e yen me le, nu e wvú e yen wase Icem e. Wo nulo eghan nœ le se ebvuu egayte le me enduŋce Icem ê ben? ¹⁰ Wo baa bee le me nu yî Icem e, e Icem nu yî yem le? Njeme wvù me njemyi ê ben nu e ke me njemyi yî mvuŋgay mwem e ke. Icem wvù nu yî yem e nu wvù gee dilemme diew. ¹¹ Ben ebee me le le me nu yî Icem e, e Icem nu yî yem e. É ben baa bee me le nje fiœ fi me ŋgayte, é ben bee nje dilemme dî me ŋgee le. ¹² É me ensee ê ben keceey keceey le wee

wvù nu ε lese fitele yî yem e nu ke egee ten dilemme di me ηgee. Ε wvù nu ke ege dilemme efey naa di me nu ε ηge, ηjefo me ηgene wase fô Icem e. ¹³ Naa la fi ben ε bife ê diee diem e, ε me ηnge fí, wvu λε Icee Wan nulo ekeηke diee di kuuke ηje Wan. ¹⁴ Έ ben bife naa la ê diee diem e, ε me ηnge fí.

Ε Jisos kaw bonyii bew bô Keyoy ke Yuule

¹⁵ Έ ben kooηke me, ε ben egeelè bonci bem, ¹⁶ ε me ηke enleke ê Icem ε wvù enya ben bô wvumvu Wee Nfi ε wvù enu ben ε bó sekecii. ¹⁷ Wee wvun nu Keyoy ke keceey e. Ke wvù nu wee wvù è nulo ε bonyii bò è nu bo yî woη wvun e efiisen wvù ke, ηjefo ke bó yene wvù le kenεε kee wvù ke. Ben nu finen ε ben kee wvù, ηjefo wvù cee ben ε bó, ε wvù nu ke enu yî yene le.

¹⁸ Ke me nu ηke encine ben e ε ben enu diewe boom bo boηkfu le ke. Me nu ηke ηkase ento enu beene. ¹⁹ È sheete wase caan ε bonyii bò è nu bo yî woη wvun e saa ebvuu eyen me le ke. Geenen, ben nu ke eyen me le. No me nu ηke enu dvú, nu ε ben ten nu ke enu dvú. ²⁰ È nu ke enu ebvubwe ε ben ekiεε le me nu yî Icem e, ε ben nu yî yem e, ε me nu yî yene le. ²¹ Wee wvù kee bonci bem gεele, nu wvuwe wvù kooηke me. Ε wee wvù kooηke me nu ε Icem nu ke ekoοηke wvù. Ε me nu ηke ηkooηke ten wvù, enduηce ekole kem ê wvù.” ²² Ε Judas wvumvu (ε è yaa nu ke we wvù bó teηe le Iskaliot ke) bife ê wvù le, “Tata, fí ghan neε le fi wo nu ke eduηce ekole kuw ε è nu ê bese, ε è yaa nu ê bonyii bò è nu bo yî woη wvun e ke?” ²³ Ε Jisos tfuse ê wvù le, “Έ wee kooηke me, ε wvù egeelè njeme

14:13 15:16; 17:1 **14:15** 14:21, 23; 15:10; 1Jon 5:3; 2Jon 6 **14:16** 7:39; 14:26; 15:26; 16:7, 13; 20:22; 1Jon 3:24; 4:13; Lem 1:4; 2:4 **14:17** 1Kol 2:10-16
14:19 16:16; 8:14 **14:20** 5:18 **14:21** 14:15 **14:23** Mwm 3:20

wem, é Icem ekoonke wvú, é bee Icem ke eto fô wvú le ecee bee bó. ²⁴ Ke wee wvù baa koonke me ké no geele njeme wem ke. Ke njeme wvù ben yuuke nu wem ke. È nu wvu Icem wvù tum me.

²⁵ Mwεem mvun nu ε me njemyi ê ben mbεε beene. ²⁶ Geenεn, Wee Nfi wvù è nu Keyoy ke Yuule wvù Icem nu ke eciinse ê diee diem e nu ke eyeyi ben bô mwεem mvunciim ebvuu ege é ben ekumyi mwεem mvunciim mvù me nu ε njeme wase ê ben. ²⁷ Me nu ε ηγεε nyεkeey le wvú enu ben ε bó. Me nyaa nyεkeey wvù è nu wvu wem ê ben. Ke me nyaa nyεkeey wvun ê ben no bonyii bò è nu bo yî won wvun e ké no nyaa ke. Fo ben ecine é mvuntelem mvunen ebukke kenεε kenke jan ke. ²⁸ Ben nu ε yuw wase no me ηgayte le me ηgene wa lo, ε me nu ηke enkase ento enu beene. É ben be koonke me, tu ben bee elanlanje lo, njefo me ηgene ε è nu fô Icem e, no Icem kuuke fele me. ²⁹ Keseen nu ε me ε njeme wase fiεε fin ê ben é fí sε keeke ekooy, wvu le fí ke dioo ε kooy, é ben emum ebee me le. ³⁰ Ke me mbεε embvuu enshe enjemyi beene baay ke, njefo nfon wvù saake won wvun too wase. Ke è nu le wvú kenke mvungay ê me ê we ke. ³¹ Geenεn, me ηgee ε è nu no Icem nu ε gay le me engeè wvu le bonyii bò è nu bo yî won wvun e nulo ekieε le me ηkoonke Icem. Ben eja we é bó ene.”

15

Jisos nu kete ε bonyii bew nu tíew yidvu

¹ “È nu me twej kete ke mvuntam e ke cεy cεy, ε Icem nu wee wvù seysee twej wvudvu. ² Tíew yem yicii yì baa yumte mvuntam, nu ε wvú ke faashe bvuse, ε yì yumte

14:24 7:16 14:26 14:16 14:27 16:33; 20:19, 21 14:28 8:14 14:29
13:19 14:30 12:31 14:31 15:10; Mat 26:46 15:1 Os 10:1; Yεsa 5:1-7;
Yeli 2:21; Mben 80:8-16 15:2 Mat 3:10

mvuntam nu ε wvù ke seyse kpwεε wvu le yí eyuule emum eyumte mvuntam nteen. ³ Njeme wvù me njeme wase ê ben nu ε ge wase ben ε no yuule. ⁴ Ben emey enù yî yem e, é me enu ten yî yene le. Ke tiεw nulo eyum mvuntam eyinyin se yí nu yî kete le ke. È nu ke læŋlæŋ no ke è nulo é ben ege fiεε se ben nu yî yem e ke. ⁵ È nu me tweŋ kete ke mvuntam e, ε ben nu tíεw yidvu. Wee wvù nu yî yem e ε me nu ten yî ye le, nu wvuwe wvù nu diewe tiεw yì nulo eyumte mvuntam nteen e, njefo é me mbaa enu, wee saa ege fiεε ke. ⁶ Wee wvù nu se wvù ε mey ε no nu yî yem e nu diewe tiεw yì bó efasse elañ lo, é yí eyumten e. Kfuu yiye tíεw nu ε bó nu ke ebaance elañ ê ŋguy e é yí efie lo. ⁷ É ben mey ε no nu yî yem e ε diεw yem nu yî yene le, ben é bife naa la fi ben shieele, é bó ege fi fô ben e. ⁸ É ben nu diewe tíεw yì yumte mvuntam nteen e, é finin enyaa diee di kuuke ê Icεm, emum eduŋci le ben nu bonyii bem bo ŋgoo le.

⁹ No Icεm kooŋke me nu ke læŋlæŋ no me ŋkooŋke ben. Ben emum emey enù ente jo keŋkoŋen kem. ¹⁰ É ben geele bonci bem, é ben emey enu ente jo keŋkoŋen kem, ke no me nu ε ŋgeε bonci bo Icεm e ε mey ε no nu ente jo keŋkoŋen kew. ¹¹ Mwεem mvun nu ε me njemyi ê ben wvu le njoŋ wem nulo enu fô ben e, é ben emum ekeŋke njoŋ wvù nu ε yiŋsen. ¹² Nci wem nu wvun wvù nu le ben ekoŋenè ke no me ŋkooŋke ben. ¹³ Ke keŋkoŋen kemew bvuu nu dvú kè kuuke fele kè le wee enya nshii we ekpwe nje nsáa ye ke. ¹⁴ É ben gee fiεε fi me ŋgayte le ben egeè, tu ben nu nsáa yem. ¹⁵ Ke me mbvuu nteŋe ben le boom

15:3 13:10 15:4 6:56; 15:7, 10, 16; Lum 11:17-18; 2Kol 3:5; 4:7; 1Jon 2:6, 28; 3:6, 24 15:6 Mat 7:19 15:7 15:16 15:8 14:13; 17:1 15:9 13:1; 5:18 15:10 14:15 15:11 16:22, 24; 17:13; 1Jon 1:4 15:12 13:34; 1Jon 4:11 15:13 10:11

bo lemme le ke, njefo ke waa lemme ké no kee fiεε ficii fi cee ekole we gee ke. Me nteŋe wase ben le nsáa yem njefo fiεε ficii fi me n'yuw ê Icem nu ε me ε ŋge wase ben ε kieε. ¹⁶ Ke è to caw ben me ke. È to caw me ben, mbaa ŋgeε le ben egen enu diewe tíew yì yumte mvuntam e, mvuntam ε è nu mvù nu ke emey nu dvú le. É ben gee nonen, naa la fi ben ε bife ê Icem ê diee diem e é wvú enya ê ben. ¹⁷ Nci wvù me nyaa ê ben nu ke wvun wvù le, ben ekoŋenè.

ε Jisos gay le woŋ wvun nu ke ebane bonyii bowene

¹⁸ É bonyii bò è nu bo yî woŋ wvun e bane ben, é ben no kee le bó to yaw kew no bane ε è nu me ε se no bane ben. ¹⁹ É ben be nu bonyii bo yî woŋ wvun e, tu bonyii bò è nu bo yî woŋ wvun e be koŋke ben diewe bonyii bobole. Geenε, ke ben baa nu bonyii bo yî woŋ wvun e ke. Me nu ε ncaw wase ben ε mbvuse ente jo bonyii bo yî woŋ wvun e. È nεε fiεε fi bonyii bò è nu bo yî woŋ wvun e bane ben. ²⁰ Ben ekume njeme wvù me nto njemyεε ê ben le ke waa lemme ké no kuuke fele cee ekole we ke. É hó bone bikaa ê me ejim, tu bó nu ke ebon ten ê ben ejim. É è be nu le bó yuuke njeme wem e, tu bó nu ke eyuw ten wene le. ²¹ Fin nu fiεε fi bó nu ke ege bô ben nje me, njefo ke bó yaa kee wvú wvù to tumεε me ke. ²² É è be baa nu le me nu ε nto ε njeme ê bó, tu bó be baa ekeŋke jay ke. Geenε, keseen nu ε ke bó keŋke fiεε keetaŋe diuw dvú yî bibefe bibole ke. ²³ Wee wvù bane me nu ε wvú bane Icem ten. ²⁴ É è be baa nu le me nu ε ŋge kfuu dilemme di wee ke baa yuu ge wase enteleŋ jo bó, tu bó be baa ekeŋke jay ke. Geenε bó nu ε

15:16 14:13; 15:7; 16:23-24; Mat 18:19; 1Jon 3:22; 5:14-15; Jon 6:70; 13:18
 15:17 13:34 15:18 7:7 15:20 13:16 15:21 16:3 15:22 9:41
 15:23 Luk 10:16; Jon 5:23; 1Jon 2:23 15:24 5:36

yeŋ, ε no bane ke me noo Icem. ²⁵ Fifin nu nonen keege é diew eto ekocen no bó to saŋee ê Ŋwa' bonci bobole le, 'Bó ban me εcici.'

²⁶ Geenen, Wee Nfi wvù me nu ηke enciinse nu ke eto ε wvú ne fô Icem e. Wee Nfi wvun nu wvù è nu naa Keyoy ke keceey e kè nen'yi fô Icem e. Seke wvú ε to, wvú nu ke eben jim nsaw wem. ²⁷ Ben ten nu ke eben jim nsaw wem, njefo ben nu ε no nu beene ε kew foŋkew."

16

¹ "Me njemyi mwεem mvun mvunciim ê ben wvu le fo ben ke egbwe yî mbee wene le ke. ² Bó nu ke ekuŋ ben yéw bunle le. Yî keceey e, kefew too lo kè wee nu ke edioo yuu wee mvu ben e, eyuu kpwaake le wen gee ε è nu lemme di jee fô Nyo' le. ³ ε bó nu ke egee nonen, njefo ke bó baa kieε wase Icem kenεε me ke. ⁴ Me njemyi mwεem mvun mvunciim ê ben nen wvu le seke kefew kedvu ε kocen, é ben ekume le me nto nu ε njeme wase ê ben ekume mvú.

Lemme di Keyoy ke Yuule nu ke eto egee

Me nto mbaa njeme mwεem mvun ê ben foŋkew ke, njefo me nto ηké no nu ke beene. ⁵ Keseen nu ε me ntuu wase jim fô wvú wvù to tumεε me le. Geenen, wee mvu ben e baa cim bife ê me le laa me ηgene fεε le. ⁶ Ben nu yii yii njefo me nu ε njeme wase mwεem mvun ê ben. ⁷ Naa no fí cim nu nonen, é me ensee ê ben keceey le, è nu lo fiεε fi jee fô ben e le me enŋen. É me nu se me ε ηŋen, Wee Nfi we saa eto fô ben e ke. Geenen, é me ηŋen lo, emum enciinse wvú fô ben e. ⁸ ε wvú nu ke edioo ε to, etooshε bonyii bò è nu bo yî woŋ wvun e, ege é bó eyen kebefε kebole, ege é bó eyen fiεε fi è nu nce wvu teytey, ege ten é bó eyen fi

15:25 Mben 69:4; 35:19 15:26 1:15; 5:36; 14:16; 1Jon 5:6-9 15:27 1:14;
Lem 1:8; 1Jon 1:2; 4:14 16:2 9:22 16:3 15:21 16:4 13:19 16:5
8:14 16:6 16:22 16:7 14:16 16:8 Lem 24:25

è nu nsaw Nyo'. ⁹ Wvú nu ke ege é bó eyen kebefé kebole no bó baa lese fitele yî yem e ke, ¹⁰ ege é bó eyen fiε fi è nu nce wvu teytey no me ηgene wase fô Icem e, ε ben yaa beε ke ebvuu eyen me le ke. ¹¹ ε wvú nu ke ege é bó eyen fiε fi è nu nsaw Nyo' njefo nfon wvù saake woj wvun nu ε nsaw ε koo wase wvú.

¹² Me mbεε ηκηηke naa mwεem nteen keenjeme ê ben, geenεn ke è nulo é mvú eley bitem binen e keseen ntay ke. ¹³ Seke wvú wvù Keyoy ke kecεey e ε to, efi ben é ben ekieε kecεey kecii. Ke wvú yaa nu ke ejemyi ε è nu yî mvungay mwew e ke. Fiε ficii fi wvú nu ε yuw nu fí fi wvú nu ke ejemyi, mum seje ê ben mwεem mvù nu ke eto. ¹⁴ Wvú nu ke eduηce bvukuke bwem, no wvú nu ke ejoo ε è nu fiε fi è nu fiem seje ê ben. ¹⁵ Fiε fi Icem e ficii nu fiem. È neε fiε fi me ηgayte le wvú nu ke ejoo ε è nu fiε fi è nu fiem seje ê ben.

Yii boom bo ηgoo le bo Jisos e nu ke etu nlanlan

¹⁶ È shεete wase caan ben saa ebvuu eyen me le ke, dioo ε moocε caan é ben ebvuu ekase eyen me le.” ¹⁷ No Jisos jeme nonen, ε boom bew bo ηgoo le bomew ghay εbonebon le, “È se nu la fi wvú gayte ê beene le, è shεete wase caan beene saa ebvuu eyen wen e ke, ke dioo ε moocε caan ebvuu ekase eyen wen e, bô le wen gene fô Icee wen e? ¹⁸ Fiε fi wvú se duu le è shεete wase caan se nu naa le la? Ke beene baa kieε fiε fi wvú jemyi nonen ke.”

¹⁹ ε Jisos dioo kieε le bó gomte keebife ê wen fiε fi wen jeme, mum bife le, “Ben ghayte εbeneben ekume fiε fi me ηgayte le, ‘È shεete wase caan ben saa ebvuu eyen me le ke, ke dioo ε moocε caan é ben ebvuu ekase eyen me le’ le? ²⁰ É

me ensee ê ben keceey keceey le, ben nu ke ebeele kpwe, fuunke ε bonyii bô è nu bo yî won wvun lanlajε lo fibole. Ben nu ke enu yî yii le, geenεn ε yii yene yin nu ke enε etu nlanlan. ²¹ Kpwoon ké dioo nu yî lume le, no yuuke nsase, njefo kefew kew keeboo nu ε kocεn wase. É wvú ké dioo ε boo wase wan, wvú saa ebvuu ekumyi nsase wvudvu ke, njefo wvú yuuke wase ε è nu njon le wee wvu wum nu ε to yî won e. ²² È nu ke no fí nu fô ben e keseen. Ben nu yii yii, geenεn ε me nu ηke endioo ε ηkase ε n'yεn ben e, é ben ekeηke wase ε è nu nlanlan fô mvuntelem mvunεn e, ε wvuε nlanlan nu ke enu wvù wee yaa nulo ke efi ê ben ke. ²³ È nu ke enu kefew kekis le, ben saa ebvuu ebife fiεε ê me ke. É me ensee ê ben keceey keceey le, é ben bife naa la ê Icεm, é wvú enya fiεε fidvu ê ben ê diee diem e. ²⁴ Ε κew lo ε to ε buy keseen e, nu ε ben ke baa bife wase fiεε ê Icεm ê diee diem e ke. Ben ebife, é ben ekeηke, wvu le nlanlan wene eyinεn.

²⁵ Me njemyi njeme wvun ε è nu ke ê bonjan e, geenεn kefew too lo kè me n'yaa mbeε ηke embvuu enjeme ê ben ê bonjan e ke. Me nu ηke enjemyi wase ê ben ε è nu endan ekumε Icεm. ²⁶ È nu ke enu kefew kekis le, é ben biite fiεε ê Icεm ê diee diem e. Ke me ηgayte ê ben le me nu ηke enleke fiεε ê Icεm ben e ke. ²⁷ Icεm kebeε koonke ben, njefo ben nu ε kon me ε bvuu ε bee le me nε fô wvú wvù Icεm e. ²⁸ Me nto nε fô Icεm e nto yî won wvun e, ε no nen'yi wase yî won wvun e ntuu jim fô Icεm e.”

²⁹ No Jisos jeme nonεn ε boom bew bo ηgoo le bense lo gay le, “Anghaa! Wo jemyi naa keseen teytey ε è yaa bvuu nu ê bonjan e ke! ³⁰ Keseen nu ε bese ε yεn wase le wo kee mwεεm mvunciim yaa cεyte le wee ke ebife ke lo fiεε ê wo ke. Fifin nu ε ge bese ε mum ε bee le wo nε fô Nyo' le.” ³¹ Ε

Jisos tfuse ê bó le, “Ben fɛn nu ε bee keseen e? ³² Kefew too lo, ε kí ε to naa wase, kè ben nu ke etawse mwaan mwaan é wee egene ê wvú yew, cine me le me embej. Geenɛn ke me nu me embej ke, njefo Icɛm nu bee wvú. ³³ Me njemyi mwɛɛm mvun ê ben wvu le no ben nu yí yɛm e, ben emum ekeɲkè nyεkeey. Yí woɲ wvun e nu ε ben keɲke boɲgew, geenɛn ben esakenè. Me nu ε nso wase woɲ wvun.”

17

ε Jisos bunle fô bonyii bew e

¹ ε Jisos ke jeme njeme wvun mese, mum nɛ cake ejise taa we bunle le, “Icɛm, kefew nu ε kocɛn wase. Duɲɛ bvukuke bvú Waa wo le wvu le Wan tɛn nulo eduɲɛ bwuw bvukuke. ² Wvú nulo eduɲɛ njefo wo nu ε nya mvuɲgay ê wvú ê we jo wee wvu wum tfuu le wvú enya nshii wvù mey lo ê boba bocii bò wo nu ε nya ê wvú. ³ ε nshii wvù mey lo wvun nu fin fi le bó ekeè wo wvù è nu ke wo Nyo' wvu keceey, ebvu ekee tɛn me wvù Jisos Klistu wvù wo to tumɛɛ le. ⁴ Me nu ε nduɲɛ wase bvukuke bwuw yí nshɛ le no me nu ε mese lemme dì wo to nyaɛ le me enlem e. ⁵ Yí keseen e Icɛm, kase enya me bvukuke mbew yo le bvù me nto nshee ɲkeɲke fwele ε woɲ se ke kɛw e.

⁶ Me nu ε nduɲɛ wase wo ê bonyii bò wo to baayɛɛ ê woɲ jan nya ê me le. Bonyii ban to nu buw, ε wo mum nya bó ê me. ε bó nu ε yuw diɛw yo le. ⁷ Bó nu ε kieɛ wase keseen le fiɛɛ ficii fi me ɲkeɲke nu ε fí nɛ ε è nu fô wo le. ⁸ Me njemyi nɛn njefo me nu ε nya wase diɛw yí wo to nyaɛ ê me ê bó, bó ε fiisen, ε mum ε kieɛ yí keceey e le me nɛ fô wo le, ε bee tɛn le è to tum wo me. ⁹ Me mbunlee nɛn ε è

16:32 Saka 13:7; Mat 26:31, 56 16:33 7:7; 14:27; 1Jon 5:4 17:1 2:4; 11:4; 12:16, 23, 41; 13:31-32; 14:13; 15:8; 16:14; 17:10, 22, 24 17:2 3:35; 5:24; Mat 28:18 17:3 1Jon 5:20 17:4 4:34 17:5 1:1-2; 8:58; 17:24 17:6 17:26

nu fô boban e. Ke me mbunlee ε è nu fô boba bò è nu bo yî woŋ wvun e κε. Me mbunlee ε è nu fô boban bò wo nu ε nya ê me le, njefo è nu bonyii buw. ¹⁰ Bonyii bocii bò me ηκηκε nu bonyii buw, ε bonyii bocii bò wo κηκε nu bem. È nu yî bó le wvù bvukuke bwem yen'yi. ¹¹ Keseen nu ε me n'yaa mbεε ê woŋ jan κε. Geenεn bó βεε ê woŋ jan, ε me ηkaase wase ntoo fô wo le. Icεm wvù yuule, gεεε bó ê diee diuw dì wo nu ε nya ê me le, wvu λε bó nulo enù yî wee le mwaanŋ κε naa no bee wo nu yî wee le mwaanŋ.

¹² Seke me nto nu bee bó, me nto nu ε ηγεε bó ê diee diuw dì wo nu ε nya ê me le. Me nu ε nceycey bó wee mvu bó le baa la, εfey κε wvuwe wvù to nu wase wee wvù nu ke ela le. Ε fifin to nu wvu λε fiεε fi bó σαηεε ê ηwa' Nyo' le eto ekocεn. ¹³ Keseen nu ε me ηkaase wase ntoo fô wo le, ε mwεem mvun nu ε me njemyi mbεε yî woŋ wvun e wvu λε è nulo é bó eκεηκε njoŋ wvu wεm ε wvú ε yjnsen yî bó le. ¹⁴ Me nu ε nya wase diεw yo can yibole, bonyii bò è nu bo yî woŋ wvun e ε mum ε no bane bó njefo κε bó nu bonyii bo yî woŋ wvun e κε, ληληη no κε me nu wee wvu yî woŋ wvun e κε. ¹⁵ Ke me mbunlee nen λε wo ebvuse lo bó yî woŋ wvun e κε. Me mbunlee ε è nu λε wo egemgem bó fo bó eley can wee kebefε wε le. ¹⁶ Ke bó nu bonyii bo yî woŋ wvun e κε, ληληη no κε me nu wee wvu yî woŋ wvun e κε. ¹⁷ Seyse bó eγεε é bó eyuulè ente jo keceεy. Diεw yo nu keceεy. ¹⁸ No wo to tumεε me yî woŋ wvun e, nu κε ληληη no me nu ε ntum bó yî woŋ wvun e. ¹⁹ Me ε mum ε nseyse εκολε kem ε ηγεε nje bó, wvu λε è nulo ten é bó eseyse bibole bikuu eγεε yî keceεy.

²⁰ Ke me mbunlee κε ε è nu fô bonyii ban e maanŋ κε. Me mbunlee ten fô bonyii bocii bò nu ke eyuw diεw yibole

elese fitele yî yem e. ²¹ Me mbunlee le bó bocii ke enu yî wee le mwaan̄ ke naa no wo wvù Icēm nu yî yem e ε me nu yî yo le. Me mbunlee le bó ten ke enu yî yese bee wo le wvu le bonyii bô è nu bo yî woŋ wvun e ebee le è to tum wo me. ²² Bvukuke bvù wo to buwεε me dvú nu ε me ε nya wase ê bó wvu le bó nulo enù yî wee le mwaan̄, ke naa no bee wo nu yî wee le mwaan̄, ²³ ε me nu yî bó le, ε wo nu yî yem e. Le bó elooci nù yî wee le mwaan̄, nonen é bonyii bô è nu bo yî woŋ wvun e emum ekieε le è tum wo me, ε wo koŋke bó ke naa no wo koŋke me. ²⁴ Icēm, me nshieele le boba bô wo nu ε nya ê me ke enu ten bee bó fô me nu, wvu le bó ke eyen bvukuke bvù wo to nyaε ê me nje keŋkoŋen kuw fô me le ε woŋ wvun se ke kew e. ²⁵ Eεy Icēm wvu teytey, ke bonyii bô è nu bo yî woŋ wvun e kee wo ke, geenen ε me ŋkee wo, ε bonyii bem ban nu ε kieε le è tum wo me. ²⁶ Me nu ε ŋge wase bó ε kieε wo, ε me mbεε ŋke eŋgee ke ε bó kee wo, wvu le keŋkoŋen kè wo nu ε koŋ me dvú nulo enu yî bó le, ε me ten nu yî bó le.”

18

ε bó tum bonyii bo nci le ε bó gen koo Jisos
(*Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53*)

¹ E Jisos ke bunle mese, ε bô boom bew bo ŋgoo le ne fó, gen lente kelon̄e kè bó teŋe le Kidlon, buy kewvu keki fô wεε ketaaŋ wvumew e, mum ley jó. ² È to nu ε Judas wvù to gesεε Jisos kee ten bvudvuu bvudvu, njefo Jisos bô boom bew bo ŋgoo le to ké no gene taashi fó εfonεfon. ³ Nonen, ε Judas mum gen fó bô ŋgoo bonyii bo nci le noo bonyii bomew bô to cεyte yew ncese. Bonyii ban nu ε è to tum bocee ncese bo baay baay noo Bofalasii bó. Bó to

17:21 5:18; 17:11 **17:24** 12:26; 17:5 **17:25** 1:9-10; 8:55; Mat 11:25-27

17:26 17:6 **18:1** Mat 26:36 **18:2** 12:4; Luk 21:37; 22:39 **18:3** 7:32,

gene kenke bin'yeese bô dinguci ε bó ε tfuw noo mwεem mvu jem e. ⁴ No Jisos to kee wase fiεε fi to nu keeke ekooy bô wvú, ε wvú mum bence to fwe, bife ê bó le, “Ben gomte ε è nu yeε?” ⁵ ε bó tfuse ê wvú le, “Jisos wvu Nasalet.” ε Jisos gay ê bó le, “È nu me wvudvu.” È to nu ε Judas wvú to gesεε wvú leeme bô bonyii bodvu. ⁶ No Jisos gay ê bó le è nu wen wvudvu, ε bó kaa tu lo jim jim, gbweken fokuse. ⁷ ε wvú bvuu bife ê bó le, “Ben gomte ε è nu yeε?” ε bó tfuse le, “Jisos wvu Nasalet.” ⁸ ε Jisos gay ê bó le, “Me nu ε nsee wase ê ben le è nu me wvudvu. É ben fen gomte ε è nu me, é ben cine ε bonyii ban no gene.” ⁹ Wvú to gay nonen keege é fi eto ekocen ê diew yì wvú to jemyεε wase ê Nyo' le wen to baa lase wee mwaan fô bò wvú to nyaε ê wen e ke.

¹⁰ Semon Bita to kenke nyo jem. ε wvú mum dvun ê ηku le, cun kentunηun ke nfwa ekole ke bocee ncese le ke εεεy dvú, sum. Diee di nfwa wvudvu le to nu Malkus. ¹¹ ε Jisos gay ê Bita le, “Kase etfuse nyo yo ê ηku le. Ke me nu en'wu fiko fi ηgew e fi Icεm nu ε nya ê me le?”

ε bó jo Jisos gen dvú fô Annas e

¹² ε ekole ke bonyii bo nci le bô ηgoo bonyii bo nci le noo bonyii bò to cεyte yew ncese Bojuu mum gheη Jisos kay wvú bô bokfuu. ¹³ ε bó yaw jo wvú gen dvú fô Annas e, njefo Annas to nu icee kpweε Kayfas wvú to nu ekole ke bocee ncese le kelum kekíε le. ¹⁴ Kayfas wvun nu wvú to nyaε wase ntefe ê Bojuu le fi jee le wee mwaan ekpwe fô bonyii le bocii.

ε Bita tun le ke wen kee Jisos ke

(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ No bó to gene bô Jisos nonen, Semon Bita bô waa ηgoo

Jisos mvu to bii wvú le. No waa ηgoo Jisos wvun to nu ε εκολε ke bocee ncese le kee wvú, ε wvú mum bi Jisos e γεν ley fô lakfulεηη εκολε ke bocee ncese le. ¹⁶ Ε Bitα shεε no leeme εκfuη mbew diuw ketaηη e. Ε waa ηgoo Jisos wvudvu wvù εκολε ke bocee ncese le to kee, kase buy to jeme bô wan kpwoon wvù to cεyτε diuw ketaηη, jo Bitα ley bô wvú. ¹⁷ Ε wan kpwoon wvudvu bife ê Bitα λε, “Κε wo nu τεν wee ηgoo wee wvun?” Ε Bitα tfuse λε, “Κε me nu κε.” ¹⁸ È to nu ε εκfuη λεε, ε boom bo lemme le bô bonyii bô to cεyτε yew ncese ε fwεε ηguy ε no leemene fó yosene. Ε Bitα mum fey, γεν no leeme bô bó yosene τεν.

Ε εκολε ke bocee ncese le biwce mwεεm ê Jisos
(*Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71*)

¹⁹ Ε εκολε ke bocee ncese le mum no biwci mwεεm ê Jisos εκumε boom bew bo ηgoo le noo εκumε n'yεεyi we. ²⁰ Ε Jisos tfuse ê wvú λε, “Me ηké no njemyi ê wonη tfuu endan. Me ηké no n'yεεyi bonyii yéw bunle le noo yew ncese le fô Bojuu bocii nu ε tase. Κε me ηke mbaa enjemyi wase fiεε ê nnyile le κε. ²¹ Wo biwci mwεεm mvun ε è nu ê me nje la? È biwcì ε è nu ê bonyii bô ké no yuuke no me n'yεεyi. Bó kee naa fiεε fi me ηké no njemyi.” ²² No Jisos jeme nonεn, ε wee mvu ηgoo bonyii bô to cεyτε yew ncese wvù to leeme fó nceencee tum εbo ê wvú entuηtuη, bife ê wvú λε, “È yin nu je yì wo tfuuse fiεε jó ê εκολε ke bocee ncese le?” ²³ Ε Jisos bife ê wvú λε, “É me fen nu ε njeme ε njay, é wo duηce jay wvudvu. É me fen njemyi ε è nu kecεεy, wo ε kaa ε suη lo me nje la?” ²⁴ Ε Annas mum ne ciinse Jisos fô Kayfas wvù εκολε ke bocee ncese le. Ε Jisos to bεε κε ε bó ε kay bô bokfuu.

*Ɛ Bitá bvuu tun Ɣ ke wen kee Jisos ke
(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)*

²⁵ No Semon Bitá to bæe leeme yosene nguy, Ɣ bonyii bife ê wvú Ɣ, “Ƙe wo nu mvu ngoo bonyii bew e?” Geenen Ɣ Bitá tun gay Ɣ, “Ƙe me nu mvu Ɣ.” ²⁶ Ɣ waa lemme ekole ke bocee ncese le mvu bvuu bife ê Bitá Ɣ, “Me mbe mbaa n'yen wo le ben Ɣ wvú ê wɛɛ ketaaŋ wɛ le?” Waa lemme wvudvu to nu wee kfuu di wee wɛ wvù Bitá to sumɛ kentunŋunŋ kew e. ²⁷ Ɣ Bitá bvuu tun. Ƙe sekedvu, Ɣ nyimshie mum toŋ.

*Ɛ bó gen bô Jisos fô Baylet e
(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)*

²⁸ Ɣ bonyii mum jo Jisos fô yew e fo Kayfas no gene dvú ê ntow wee wvu Lum wvù to saake jó le. Ê to nu Ɣ è bæe lo entaŋentaŋ. Ɛ bó dioo gen faŋɛ yaa ley fibole gen ê ntow wee wvudvu le Ɣ, njefo é bó to ley lo, emum etuu ŋkfum, saa ebvuu edie ŋkaw Daŋɛfey Ɣ. ²⁹ Nonen Ɣ Baylet mum buy to yen bó le bife ê bó Ɣ, “Fiɛ fi ben yen Ɣ wee wvun Ɣ jay nu la?” ³⁰ Ɛ bó tfuse ê wvú Ɣ, “É wee wvun be baa buw fiɛ, tu bese baa too bô wvú keenya ê wo Ɣ.” ³¹ Ɣ Baylet tfuse ê bó Ɣ, “Ben ejo wvú esaw bii no wene nci gomte.” Ɣ Bojuu gay ê wvú Ɣ, “Ƙe bese kɛŋke mvunŋay keeyu wee Ɣ.” ³² Ɣ njeme wvun mum to kocɛn ê diɛw yì Jisos to jemyɛɛ wase duŋci kfuu kpwe yì wvù to nu keeke ekpwe le. ³³ Ɣ Baylet kase ley gen ê ntow we le, tee Ɣ bó to bô Jisos, Ɣ wvú bife ê wvú Ɣ, “È nu wo wvù Nfon Bojuu le?” ³⁴ Ɣ Jisos bife ê wvú Ɣ, “Wo jemyi fin Ɣ è nu ŋkpawwɛ wwuwo, nuu è jeme wee ê wo ekume me le?” ³⁵ Ɣ Baylet bife ê wvú Ɣ, “Me nu wee Juu le? È nu bonyii buw bo won e bô bocee ncese bo baay baay bò to bô wo Ɣ nya ê me. Wo jay

ε è nu la?” ³⁶ Ε Jisos tfuse ê wvú le, “Κε bvunfon bwem nu diewe bvú yî woḡ wvun e κε. Έ bvunfon bwem be nu diewe bvú yî woḡ wvun e, tu bonyii bem bo lemme le be ε diu wvu le fo bó enya me can Bojuu le κε. Geenen κε bvunfon bwem nu bvù ne yî woḡ wvun e κε.” ³⁷ Ε Baylet mum bife ê wvú le, “Κε tu wo nu Nfon?” Ε Jisos tfuse ê wvú le, “È nu no wo gay le me nu Nfon. Bó to boke me, ε me nto yî woḡ wvun e nje fin fi le me ento enjeme ekume keceey. Wee tfuu wvù bii keceey e ké no yuuke diew yem e.” ³⁸ Ε Baylet ghay le, “Keceey nu la?” No wvú ghay nonen mum kase buy gen yen Bojuu ba le gay ê bó le, “Me mbaa n'yen fiεε fi wvú jay e κε. ³⁹ Geenen ben keḡke nce wene mvu le è ké dioo nu kefew ke ḡkaw Danḡfey e, ε me mbvuse wee ncaw mwaaj yew. Ben gomte le me embvuse ε è nu Nfon wene Bojuu le?” ⁴⁰ Ε Bojuu bodvu wam lo foweewe le, “Aay, κε bese gomte wee wvun κε, bvuse ε è nu Balabas!” Balabas wvun to nu ekufe ke cooḡ e.

19

¹ Ε Baylet mum jo Jisos nya ε bó njin bô bonḡbwán. ² Ε bonyii bo nci le lu kefo ke bvunfon e ε kí nu bíay bíay bon ê wvú efa, jo ndvu bvunfon ε yí yeεle lo, shfuse yî ye le. ³ Ε bó mum no too fô wvú le bune wvú gayte le, “Bíaa kembaan! Nfon Bojuu!” No bó gee nonen no njine wvú bô can. ⁴ Ε Baylet bvuu buy ekfuḡ gay ê bonyii le, “Ben eyen, me nu embvuse wee wvun enya ê ben, wvu le ben ekiεε le me mbaa en'yen fiεε fi wvú jay e κε.” ⁵ Ε Jisos mum buy no too bô kefo ke bíay e efa noo ndvu bvunfon ye le. Ε Baylet mum gay ê bó le, “Ben etaa eyen wee wvudvu wvun!” ⁶ Ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to ceḡte yew ncese dioo yen wvú le nonen, mum no wamte lo le, “Ta lo wvú

18:36 6:15

18:37 3:32-33; 8:47; 1Tim 6:13; 1Jon 4:6

19:2 Luk 23:11

19:3 18:22

19:4 18:38; Luk 23:4

19:6 18:31

yî kentam e, ta lo wvú yî kentam e!” E Baylet gay ê bó le, “Ben ejo wvú bô can yene eta yî kentam e, njefo me mbaa en'yen jay we le ke.” ⁷ E Bojuu bodvu tfuse ê wvú le, “Bese keŋke nci wese, ε nci wvudvu duŋci le wvú keŋke keekpwe, njefo wvú nu ε ge ekole kew le wen nu Waa Nyo'.” ⁸ E Baylet dioo yuw njeme wvun bvuu keŋke lo nfan baay. ⁹ E bô Jisos bvuu tu jim ê kebuw e, ε wvú bife ê Jisos le, “Wo ne fεε?” Geenen ε Jisos faŋe yaa tfuse fiεε ke. ¹⁰ E Baylet bife ê Jisos le, “Ke wo nu ejeme ê me le? Ke wo kee le me ŋkeŋke mvuŋgay keencine wo le mbvuu ŋkeŋke mvuŋgay keengay é bó eta wo yî kentam e le?” ¹¹ E Jisos tfuse ê wvú le, “Ke wo bee ekeŋke mvuŋgay ê me we se bó to nya mvuŋgay mvudvu ê wo fowe ke. Nonen nje fifin, wee wvù nya me can yo le nu ε wvú keŋke kebefε ε kí kuuke fele kuw.”

¹² E Baylet dioo yuw njeme wvun, mum kew no gomte je keecine wvú le. Geenen ε Bojuu wam lo foweεwe le, “É wo mom lo ε cine wee wvun e, tu ke wo nu nsaa Kaysa wvù Nfon wvu baay wvu Lum ke. Wee tfuu wvù bense ekole kew le wen nu nfon nu wee bvuban wvu Kaysa.” ¹³ E Baylet dioo bvuu yuw wvun njeme, mum buy bô Jisos, shii yî kentaw ke nsaw e fò bó to teje le Bvudvuu bvù bó bom bô Eta, teje ê díew Ibulu le le Gabata. ¹⁴ È to nu wase Diuu di Nseyse wvu ŋkaw Daŋefey e, ε kefew to nu wase diewe didiuu yuufe ncow difεε le. E Baylet jeme ê Bojuu le, “Ben etaa eyen Nfon wene wvun!” ¹⁵ E Bojuu bodvu no wamte lo le, “Gene lo bô wvú, gene lo bô wvú, ta lo wvú yî kentam e!” E Baylet bife ê bó le, “Me enta Nfon wene yî kentam e le?” E bocee ncese bo baay baay tfuse ê wvú le, “Ke bese keŋke Nfon mvu efey Kaysa ke.” ¹⁶ E Baylet mum nya Jisos

19:7 LEW 24:16; Mat 26:63-65; Jon 1:34; 5:18 **19:9** Mat 26:62-63; 27:12, 14 **19:11** 10:18 **19:12** 18:37; Luk 23:2; Lem 17:7

ê bó le bó egen eta yî kentam e.

ε bó ta Jisos yî kentam e

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Ε bó mum jo Jisos, buy bô wvú. Ε wvú tuu kentam kew no gene fô bó teje le Ιηgbwow Εkolε, teje ê díew Ibulu le le Golgota. ¹⁸ Ε bó mum gen ta wvú fó yî kentam e, ta ten bonyii bomew bofee yî bintam e, wvumvu eceeε, wvumvu eηkoηko, ε Jisos no nu enteleη. ¹⁹ Ε Baylet ten saη fiε fimew ε bó ta yî kentam ke Jisos e. Fiεε fi wvú to saηεε fidvu to nu le, “Jisos wvu Nasalet, Nfon Bojuu.” ²⁰ Bojuu nteen to nu ε taη fiεε fi wvú to saηεε fidvu, ηjefo fò bó to taε Jisos yî kentam e to nu nceencee mbew kelaante le, ε wvú to saη fiεε fin ê díew Ibulu bô yi Latin noo yi Glek e. ²¹ Ε bocee ncese bo baay baay bo Bojuu le gen gay ê Baylet le, “Fo wo esaη le, ‘Nfon Bojuu’ κε. Saηε ε è nu le, ‘Wee wvun duu le wen nu Nfon Bojuu.’ ” ²² Ε Baylet tfuse ê bó le, “Fiεε fi me nsaη nu ε me ε nsaη wase.”

²³ No bonyii bo nci le to taε wase Jisos yî kentam e, mum jo ndvú ye gaw ê bikuu bibole mondvuum monem no bó to nu. Bó to nu ε jo naa noo kekum kew. Geenεn ε kekum kin nu ε bó to tum κε lo kenlaaten e ε kew yî kendoη e ε bow ε buy yî bikaa le. ²⁴ Nonεn ε bó mum jeme εbonebon le, “Fo beene esaa kekum kin κε. Beene etum kaη, eyen wee wvú nu ekeηke.” Fifi to kooyi keege é fí eto ekocen no bó to saηεε ê ηwa' Nyo' le le, “Bó to nu ε gaw ndvú yem fô bikuu bibole, tum kaη bô kekum kem.”

Nonεn bonyii bo nci le bodvu to nu ε ge κε naa fiεε fidvu fin.

²⁵ Geenεn, bokεne bomew to leeme fó mbew kentam ke Jisos e. Bokεneε ban to nu bwee Jisos bô waa bwee

bwee Jisos wvù kpwoon noo Maalia wvù kpwεε Klobas noo Maalia Magdalen. ²⁶ Ε Jisos ke dioo ene eyen bwee le noo waa we ηgoo wε wvù wvú to kooηke ε bó leeme mbew ye le, ε wvú gay ê bwee le, “Kpwoon, taa eyen, wvun nu wase waa wo.” ²⁷ No wvú gay nonen kase gay ten ê waa we ηgoo wε le, “Taa eyen, wvun nu wase bwoo.” Ε kew sekekie le ε waa we ηgoo wvudvu mum jo bwee Jisos ε wvú gen no cee wase ε è nu yew dvu wvú.

Ε Jisos kpwe

(*Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49*)

²⁸ Ejim jodvu no Jisos to kee wase le fieε ficii nu ε ka wase, ε wvú mum ne jeme keege é fí eto ekocen no bó saηεε ê ηwa' Nyo' le le,
“Kendon yumte me.”

²⁹ Nsefe mvu to leeme fó bô mbvuum mo ηgbwayηgbwayi jó ε mó ε yiηsen. Ε bonyii bo nci le bodvu mum ffum kusha jó bon yî fite fi isob e neke diuw we le. * ³⁰ Ε Jisos dioo fi mbvuum modvu mum gay le, “Fí ε ka wase.” No wvú gay nonen, ηgvuke ekole, ε keyoy kew mum buy.

Ε bó bon dita di Jisos e

³¹ No εbvubwe to nu wase Diuu di Nseyse le keeley diuu di mbam e, ε Bojuu no gomte keege le fo εgvun yodvu ke emey enu yî bintam e diuu di mbam e ke, (tete ε mbam wvudvu to nu wvu baay). Ε bó mum gen yen Baylet e lεke le wvú egay é bó ηgoce bikaa bi bonyii bô to nu yî bintam e bodvu wvu le bó eyaηsen ekpweken é bó eshike, ecake. ³² Nonen ε bonyii bo nci le mum to ηgoce bikaa bi wee wvu fwe le, ηgoce ten bi wvumvu wε wvù bó to taε bô wvú le. ³³ Geenεn, ε bó ke dioo to buy fô Jisos e, yen le wvú

19:26 13:23 **19:28** Mben 22:15; 69:22 **19:29** Mben 69:21 * **19:29**
Isob wvun nu diee di kete kemew e. **19:31** Dito 21:22-23

be ε kpwe wase, ε bó fanɛ yaa bvuu ηgoce bikaa biew ke. ³⁴ Ε wee mvu ηgoo bonyii bo nci le bon dita di Jisos e bô goo. No wvú bon nonen, kan mwaan ε elemε bô joo ta buy fô. ³⁵ Wee wvù to yeneε mwεem mvun e nu ε wvú ε ben jim nsaw wvudvu, ε njeme we nu keceεy, ε wvú kee lo le wen jemyi ε è nu keceεy wvu le ben nulo ebee. ³⁶ Mwεem mvun to kooyi wvu le fiεε fi bó to saηεε ê ηwa' Nyo' le eto ekocen no bó saηεε le, “Ke ekufe kew kemwaan nu ε bó nu ke engoy ke.” ³⁷ Ε fi bvuu nu ε bó ε saη bvudvuu bvumew e ê ηwa' Nyo' le le, “Bonyii nu ke etaale wee wvudvu we wvù bó nu ε bon bô goo.”

Ε bó dwey Jisos

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Ejim jodvu ε Yosew wvu Alimatia ne gen yen Baylet e lεke le wvú ebee é wen ecake gvune di Jisos e. Yosew wvun to nu wee ηgoo Jisos geenen ε è nu ke ejim ejim njefo wvú to fane Bojuu. Ε Baylet bee, ε wvú mum gen keecake gvune didvu. ³⁹ Nikodemus wvù to yawεε gen yen Jisos e entaη jomew to nu ε to ten bô bifuu bimew bì shfuurkene ε bó taashe ε kene bô mael noo alos ε bvujite bvudvu nu ke diewe bokilu mbaanshe ncow botete le. ⁴⁰ Ε bô wvú mum shike gvune di Jisos e njime bô ndvú ε bó ε yefe bô nfiey we no ndwey wee to ké no nu ê nce woη Bojuu le. ⁴¹ È to nu ε weε kentaη wvumew nu mbew fô bó to taε Jisos yî kentam e. Ε weε wvudvu nu ε jem yi fie mi nu dvú ε bó ke baa edwey wase wee jó ke. ⁴² Nonen no εbvubwe to nu wase Diuu di Bojuu le di Nseyse wvu diuu di Mbam e, ε jem yidvu nu ten nceencee, ε bó mum lese Jisos jó. †

19:34 1Jon 5:6 **19:35** 15:27; 21:24 **19:36** Mben 34:20-21; Ksm 12:46

19:37 Saka 12:10; Mwm 1:7 **19:38** 9:22 **19:39** 3:1-2 **19:40** 12:7

† **19:42** Bó to lese Jisos jó nonen wvu le mbam ke edioo ε fey, é bó emum eto elooce edwey wvú ê ndwey wvubole.

20

Ɛ bó gom gvune di Jisos e ηkuuy

(Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ Ɛ è ke no nu diuu di fwe yî kema le, Ɛ Maalia Magdalen buy ja lo kebitele, gen fô jem, yen Ɛ bó Ɛ cake wase te di bó to banƐ diuw jem dvú. ² Nonen Ɛ wvú mum lewte gen yen Semon Bita le bô waa ηgoo Jisos mvu we wvú Jisos to koonƐ le, gay ê bó le, “Bó nu Ɛ bvuse wase Tata ê jem, Ɛ bese yaa kee laa bó geke feƐ wvú le.” ³ Ɛ Bita bô waa ηgoo Jisos we mum buy no gene fô jem. ⁴ Bó to gene lewte lo, geenen Ɛ waa ηgoo Jisos we lewte fey Bita yaw fese fô jem. ⁵ No wvú fese, ηgvuwce taa, yen Ɛ ndvú yî bó njimeƐ yî Jisos e jiime jó. Ɛ wvú taa nonen faƐ yaa ley jó ke. ⁶ Ɛ Semon Bita bi wvú le fese fô, mum ley lo gen ê jem. No wvú ley, yen ke Ɛ è nu ndvú ye le Ɛ yî jiime, ⁷ noo fincake fi ndvu le fi bó to njimeƐ ekole ke Jisos e dvú, Ɛ fi yaa jiime bô yimi ndvú ye ke. Geenen Ɛ bó kewe Ɛ geƐ bwew bvudvuu le efinefin. ⁸ Ɛ waa ηgoo Jisos mvu we wvú to yaweƐ efese fô jem mum ley ten gen ê jem yen fiƐ fin e mum bee. ⁹ È to nu Ɛ bó baa cim kieƐ wase kenƐ ke fiƐ fi nu ê ηwa' Nyo' le le Jisos to keƐ kee ke ebuy yî kpwe le ke.

Ɛ Jisos dunƐ ekole kew ê Maalia Magdalen

¹⁰ Ɛ boom bo ηgoo le bo Jisos e ba kase kfulƐ fô yew e. ¹¹ Geenen Ɛ Maalia shƐ no leeme beele fô jem. No wvú to beele ke ne ηgvuwce taa ê jem, ¹² yen bonceendaa bo Nyo' le bofeƐ Ɛ bó Ɛ tfume ndvú yî baa Ɛ shii fô bó to jikeƐ gvune di Jisos e, wvumvu fô ekole ke Jisos e to jiime, wvumvu fô bikaa biew to jiime. ¹³ Ɛ bonceendaa bo Nyo' le bodvu bife ê wvú le, “Ɛpwoon, wo beele la?” Ɛ wvú tfuse le, “Me mbeele njefo bó nu Ɛ cake Tata wem Ɛ ne dvú Ɛ me n'yaa

ηkee fò bó γεκε wvú κε.” ¹⁴ No wvú gay nonen, dioo banke ye yen ε Jisos leeme. Geenεn ε wvú fanε yaa kιεε le è nu Jisos κε. ¹⁵ Ε Jisos bife ê wvú le, “Kpwoon, wo beele la? Wo gomte ε è nu γεε?” Ε Maalia mum no kpwaake le è nu wee wvù taale fô wεε ketaan wvudvu le. Ε wvú mum gay ê wvú le, “Icεm, é wo fen nu ε tuu wvú ε nε dvú, é wo see fò wo γεκε wvú é me ηγγεn enjo ενε dvú.” ¹⁶ Ε Jisos nε ben wvú le, “Maalia.” Ε wvú banke ye tee wvú ê díew yibo Ibulu le le, “Laboni,” fi nu le, “Wee n'yεεyi.” ¹⁷ Ε Jisos gay ê wvú le, “Fo wo ejici me le κε, njefo me mbaa mben wase fô Icεm e κε. Γενε ε è nu fô boom bo bwεεm e esee ê bó le me mbene wase fô Icεm wvù è nu ten Icen e noo fô Nyo' wεm wvú è nu ten Nyo' wene le.” ¹⁸ Ε Maalia Magdalen mum γεν see ê boom bo Jisos e bo ηgoo le le wen nu ε yen Tata le, bvuu see ê bó le wvú nu ε jeme mwεεm mvun ê wen.

Ε Jisos dunce ekole kew ê boom bew bo ηgoo le

(*Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49*)

¹⁹ Ε è ke no nu fokieguu εbvubwe bvù è to nu diuu di fwe yî kema le, ε boom bo ηgoo le bo Jisos e nu yew ε bó ε fen'ye bimbun, njefo bó to fane Bojuu. Ε Jisos ke nε buynen leem ê bó εντελεη, gay bó le le, “Kembonen ενù fô ben e.” ²⁰ No wvú gay bó le nonen, mum dunce can ye bô dita diew ê bó. Ε boom bo Jisos e bo ηgoo le yuw njon baay no bó γενεε Tata le. ²¹ Ε Jisos bvuu kase gay ê bó le, “Kembonen ενù fô ben e. No Icεm to tumεε me, nu κε ληληη no me ntumte ben keseen.” ²² No wvú gay nonen, mum yoy yî bó le gay le, “Ben efiisen Keyoy ke Yuule. ²³ É ben λεshi bibefe bi wee le, tu Nyo' nu ε λεshe wase. Ben é cine se ben ε λεshe, tu bí ε mey wase.”

Ε Jisos dunce ekole kew ê Toma

20:14 21:4; Luk 24:16 **20:17** Lum 8:29; Ibu 2:11-12 **20:19** 9:22; 14:27;
 20:1 **20:20** 19:34; 20:25, 27 **20:21** 17:18 **20:22** 14:16 **20:23**
 Mat 18:18

²⁴ È to nu seke Jisos to toε fô boom bew bo ηgoo le, ke Toma wvù to nu ηgoo boom bo yuufe ncow bofεε le wvù bó to teje diee diew dimew le Emam to nu bô bó ke. ²⁵ Ε kebese ke boom bo ηgoo le bo Jisos e ke mum gay ê wvù le, “Bese be ε yen Tata le.” Geenεn, ε wvù gay fiew ê bó le, “É me nu se me ε ηke ε n'yeν dew bíen ye le yî can ye le, ε nlese kpwan εbo ê dew bíen yidvu le, ε nlese ten kebo kem yî dita diew e, me nsaa mbee naa lo ke.”

²⁶ Ε kemaα kum, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le bvuu no nu yew ε Toma nu ten bô bó, ε dew fwese nu ε bó ε fen'ye. Geenεn, ε Jisos ne buyneν ê bó εnteleη, gay bó le le, “Kemboneν enù fô ben e.” ²⁷ No wvù gay noneν, mum gay ê Toma le, “Lese kpwan wo εbo yî can yeν e, eyen no yî nu, εbvuu elese ten εbo kuw yî dita diem e. Fo wo ekeηkè kemaηen ke, bee.” ²⁸ Ε Toma mum tfuse lo le, “Tata wεm, noo Nyo' wεm.” ²⁹ Ε Jisos gay ê wvù le, “Wo fen nu ε bee keseen njefo wo nu ε yen me le? Njoη wvu baay nu fô bonyii bô baa yen me le ke, geenεn ε bee le.”

Shiee ηwa' wvun

³⁰ Jisos to nu ε ge mwεεm nteen mvù dunçi mvunηgay mvu Nyo' le ε boom bew bo ηgoo le yen, ε bó baa saη ê ηwa' wvun e ke. ³¹ Geenεn ε mvun mvù bó nu ε saη nu keege le ben ebee le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε, nu Waa Nyo'. É ben beje noneν, é ben ke ekeηke nshii wvù mey lo nje diee diew.

21

Ε Jisos dunçe εkolε kew ê boom bew bo ηgoo le mbew mamase le

20:24 11:16; 14:5; 20:27; 21:2 **20:26** 20:19 **20:29** 1Bi 1:8 **20:30**
1:14; 2:11 **20:31** 3:15; 1Jon 5:13

¹ Ejim jodvu ε Jisos ke bvuu duηce ekole kew ê boom bew bo ηgoo le mbew Mamase yì Tibelias e. Fí to kooy ê yin je le: ² Semon Bita bô Toma wvù bó to teηe le Emam, noo Nataniel wvu Kana keba kè Galilee le, noo boom bo Sebēdee le, noo boom bo ηgoo le bo Jisos e bomew bofεε to nu bvudvuu bvumwaan. ³ ε Semon Bita ne gay ê bó le, “Me nu enlaa byé.” ε bó gay ê wvú le, “Beene nu elaa.” ε bô bó mum buy gen ley ê kekoη e. Geenεn ke ghan ce ê joo ε bó baa koo lo fiεε ke.

⁴ ε ekfuη ke no yuule too, ε Jisos to leem ηgem joo le, ε boom bew bo ηgoo le faηe yaa kieε le è nu wvú ke. ⁵ ε Jisos bife ê bó le, “Boom bem, ben nu ε koo ke byé?” ε bó tfuse le, “Aay.” ⁶ ε wvú gay ê bó le, “Ben elaη kensaη je εbo εceεy jo kekoη é ben ekoo fiεε.” ε bó mum laη, ε kí mum ne no ghaake bó keegufe, njefo bó to nu ε koo byé jó nteen. ⁷ ε waa ηgoo Jisos we wvù Jisos to kooηke dīoo yen nonen mum gay ê Bita le, “È nu Tata.” No Semon Bita yuw le è nu Tata, mum jise ndvú ye njefo wvú to nu ye ye. No wvú jise nonen mum sele ê joo no gene fô Jisos e. ⁸ Geenεn ε bomew boom bo ηgoo le ba no bii ê kekoη e guute kensaη kie ε kí ε yiηsen bô byé. Ke bó to bæε ncejole keebuy ηηkpwaante ke. Bontam to sheke ke wase diewe ηkeηkeη mbaanshen e. ⁹ ε bó gen fεse ηηkpwaante yen ηguy e ε wvú keyte lo yî bika le, ε byé nu yî dvú le, ε bleεd nu ten fó. ¹⁰ ε Jisos gay ê bó le, “Ben eto bô byé yimi yì ben konte.” ¹¹ Nonen ε Semon Bita gen ben ê kekoη e gufe kensaη buy dvú ηηkpwaante ε kí ε yiηsen bô byé yì fankeη gbwee kecow mbaanshen ncow she (153). Naa no yí to cim nu nteen nen, kensaη to baa semkeη ke. ¹² ε Jisos gay ê bó le, “Ben eto ediekεn.” Wee mwaan boom bew bo ηgoo le to baa cim mom naa lo ebife ê wvú le laa è nu wvú wvù

yεε le. Bó to nu ε κιεε lo le è nu Tata. ¹³ Ε Jisos mum gen jo blēed wε nya ê bó noo byé ye fó. ¹⁴ Fin to nu wase bokaŋ botete no Jisos to duŋcεε ekole kew ê boom bew bo ηgoo le ε kew no wvú to buyεε yî kpwe le.

Ε Jisos kase nya lemme ê Bitá

¹⁵ Ε bó ke dieken mεse, ε Jisos ben Bitá bife ê wvú le, “Semon waa Jon, wo kooŋke me fele bomew ban e?” Ε wvú tfuse le, “Εε Tata, wo kee lo le me ηkooŋke wo.” Ε Jisos gay ê wvú le, “È nyaŋyì boom bem bo njée le.” ¹⁶ Ε Jisos bvuu ben wvú yî bokaŋ e bofεε bife ê wvú le, “Semon waa Jon, wo kooŋke me?” Ε wvú tfuse le, “Εε Tata, wo kee lo le me ηkooŋke wo.” Ε wvú gay ê wvú le, “È taalè fô njée yem e.” ¹⁷ Ε Jisos bvuu ben wvú yî bokaŋ e botete bife ê wvú le, “Semon waa Jon, wo kooŋke me?” Ε Bitá yuw no Jisos bife ê wvú yî bokaŋ e botete le laa wvú kooŋke wen ε, ε fí ffumse lo wvú. Ε wvú gay ê Jisos le, “Tata, wo kee fiεε ficii, wo kee lo le me ηkooŋke wo.” Ε Jisos gay ê wvú le, “È nyaŋyi njée yem. ¹⁸ Έ me ensee ê wo kecεεy kecεεy le, seke wo to bæε cuwee, è to ké kay wo kecaw kuw no gene fô wo kooŋke. Geenεn seke wo ε lun wase nu ε wo nu ke ecake can we é ekay wee mvu kecaw yî yo le, ejo wo egen dvú fô wo yaa kooŋke keegen ke.” ¹⁹ Jisos to jemyi fin duŋci ε è nu kfuu kpwe yì Bitá to nu keeke ekpwe eto bô diee dì kuuke dvú fô Nyo' le. No Jisos jeme nonεn mum gay ê wvú le, “È bìi me le.”

²⁰ Ε Bitá dioo banke ye yεn ε waa ηgoo wε wvù Jisos to kooŋke bii bó le. Waa ηgoo wvun nu wvù to yeemεε gen yî Jisos e seke bô bó to diekene ekiεguu yî kemεse le bife ê wvú le, “Tata, è nu yεε wvudvu wvù nu ke egese wo?”

²¹ No Bitá yeneε ε waa ηgoo wvudvu bii bó le, ε wvú bife ê Jisos le, “Tata, fi wee wvun e nu le la?” ²² Ε Jisos tfuse ê wvú le, “É me nciim mbe nshieele le wvú emey enu egen ebuy no me ηke eηkase ento, é fifie ekeηke la keege bô wo? È bii me le.” ²³ No Jisos gayεε nonen, ε njeme ke mum no gene enteleη jo bonyii bo mbee le le ke waa ηgoo Jisos wvun nu ke ekpwe ke. Geenεn ε Jisos to baa gayte le ke wvú nu ke ekpwe ke. Wvú to gay ke le, “É me nciim mbe nshieele le wvú emey enu egen ebuy no me ηke eηkase ento, é fifie ekeηke la keege bô wo.”

Ekumε wee wvù saη ηwa' wvun

²⁴ Waa ηgoo wvudvu wvun nu wvù jemyi ekumε mwεεm mvun, ε è nu wvú wvù nu ε saη mwεεm mvudvu, ε bese kee lo le fiεε fi wvú jemyi ekumε fí nu keceεy.

²⁵ Mwεεm mvumew nu ten dvú nteen mvù Jisos to gee, ε è be nu le bó esaη mvunciim, é me en'yene le ke ekole ke nshε le kecii nulo ekeηke fò bó egeε boηwa' bodvu ke.

Ŋwa' Nyo' Moŋkan mo MonƐm New Testament in Noone (CM:nhu:Noone)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Noone

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Noone

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 1 Dec 2020

5b12a3f8-7a2a-5b6f-b1da-1bf94b13fc2e